

Česká lesnická společnost - OS myslivosti
MZLU Brno - Fakulta lesnická a dřevařská
pod odbornou záštitou a s finančním přispěním
Ministerstva zemědělství ČR v Praze
odboru rybnářství, myslivosti a včelařství

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

DALŠÍ VÝVOJ MYSLIVOSTI PO VSTUPU ČESKÉ REPUBLIKY DO EVROPSKÉ UNIE

**16. května 2006
Nová posluchárna
LDF MZLU Brno**

Odborný garant:

Ing. Jiří Janota - předseda OS myslivosti ČLS

VLS ČR s.p. divize Mimoň,
tel.: 487 805 622, mobil: 605 716 926
e-mail: janota@mimon.vls.cz

Organizační garant:

Ing. Pavel Kyzlík, tajemník ČLS

Novotného lávka 5, 116 68 Praha 1
tel.: 221 082 384, fax: 222 222 155,
mobil: 603 163 409, e-mail: cesles@csvts.cz

Technická spolupráce:

Lesnická práce, s.r.o.
nakladatelství a vydavatelství
Zámek 1, 281 63 Kostelec nad Černými lesy
e-mail: lasak@lesprace.cz
telefon: 604 211166

ISBN 80-02- 01800-1

OBSAH

5

Ing. Jaroslav Růžička

Ministerstvo zemědělství ČR, Praha

10

Ing. Jaroslav Kostečka, Ph.D.

Ministerstvo životního prostředí ČR

13

Doc. ing. Josef Feuereisel, Ph.D.

MZLU v Brně - Lesnická a dřevařská fakulta

15

Prof. ing. Josef Hromas, CSc.

MZLU v Brně - Lesnická a dřevařská fakulta

21

Doc. ing. František Zabloudil, CSc.

Institut ekologie zvěře v Brně

25

Ing. František Havránek, CSc.

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti Jíloviště Strnady

31

Ing. Luděk Králíček

Českomoravská myslivecká jednota v Praze

36

MVDr. František Fejfar

velmistr Řádu sv. Huberta Kuks

39

Doc. ing. Miloslav Vach, CSc.

Safari Club International - Bohemia Chapter

41

Ing. Josef Vlášek

Lesy České republiky, s.p. Hradec Králové

43

Ing. Roman Vohradský

Vojenské lesy a statky ČR, s. p. Praha

46

Ing. Josef Myslivec

Lesní a rybniční správa Ing. Jerome Colloredo-Mansfeld Zbiroh

49

Ing. Václav Šilhavý

Rybářské sdružení ČR

51

Ing. Miloš Balák

Lesy Hluboká, s.r.o.,

53

Doc. ing. Vladimír Hanzal, CSc.

Jihočeské univerzity České Budějovice

55

Ing. Libor ŘEHÁK, Ph.D.

Asociace profesionálních myslivců ČR

60

Ing. Libor ŘEHÁK, Ph.D.

Asociace profesionálních myslivců ČR

66

Ing. Libor ŘEHÁK, Ph.D.

Doc. ing. Miloslav VACH, CSc.

Česká zemědělská univerzita v Praze

***Každá změna přináší pozitiva i negativa a je na nás,
abychom využili především pozitiv a poučili se z negativ***

DALŠÍ VÝVOJ MYSLIVOSTI PO VSTUPU ČESKÉ REPUBLIKY DO EVROPSKÉ UNIE

Ing. Jaroslav Růžička

Ministerstvo zemědělství ČR v Praze

Česká republika byla na vstup do Evropské unie již připravena a to jak po stránce legislativní, tak po stránce praktické. Vstupem samotným se tedy ve vztahu k myslivosti nic nezměnilo. Evropská unie nechává dostatečný prostor členským státům na úpravu národní legislativy při zohlednění jejich kulturních, hospodářských a sociálních požadavků a tradic. Při tvorbě nového zákona o myslivosti, č. 449/2001 Sb., krátce před vstupem České republiky do Evropské unie, byly již zohledněny požadavky které vyplývají z nařízení a směrnic Rady a přímo se dotýkají práva myslivosti .

Myslivost má mezi ostatními oblastmi, pro které EU přijala svoji politiku, složité postavení. Myslivost není považována v Evropské komisi za samostatný obor. Je zařazena do gesce generálního ředitelství XI se zaměřením pro životní prostředí, jadernou bezpečnost a civilní ochranu. Z titulu tohoto zařazení není pro myslivost vypracována samostatná politika a zájmy myslivosti musí být tedy složité prosazovány cestou přes politiku životního prostředí. Z 11 legislativních opatření Evropských společenství zaměřených na nejrůznější problematiku ochrany přírody, jsou pro myslivost nejdůležitější čtyři dále uvedené.

Nařízení Rady EEC č. 3254/91 ze 4. listopadu 1991 zakazující používání pastí ve Společenství a zakazující do Společenství zavádět kožešiny a zboží vyrobené z určitých druhů volně žijících živočichů pocházejících ze země, kde jsou k jejich odchytu používány pasti nebo jiné metody odchytu, které nesplňují mezinárodní humánní standardy odchytu

platnost dne 9. listopadu 1991. Official Journal of the European Communities No L 308/1-4

Hlavním cílem nařízení je zrušení používání pastí, od kterého se očekává, že bude mít pozitivní vliv na status ochrany ohrožených druhů volně žijící fauny jak vně, tak uvnitř EU.

Pro účely nařízení se za "past" považuje zařízení zkonstruované pro zachycení nebo uvěznění zvířat prostřednictvím čelistí, které se těsně sevrou kolem jedné nebo více končetin či vybíhajících částí těla (např. ocasu, hlavy) tak, že vylučují vytažení těchto končetin či jiných částí těla z pasti.

Nařízení Rady EC č. 338/97 ze dne 9. prosince 1996 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi

platnost dne 3. března 1997, Official Journal of the European Communities No L 061/1-69

Česká republika upravila náležitosti nezbytné pro bezkonfliktní aplikaci nařízení na svém území ve vztahu ke stanovení povinností a kompetencí příslušných českých správních úřadů povolovacích i kontrolních, stanovení sankcí za porušení ustanovení nařízení, možnosti nahrazování vývozních dokladů CITES osvědčeními, systém povinné registrace některých exemplářů apod. prostřednictvím zákona č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatření k ochraně těchto druhů (zákon o obchodování s ohroženými druhy).

Nařízení Rady EC č. 338/97 bylo novelizováno Nařízením Komise EC č. 1497/2003 ze dne 18. srpna 2003, které změnilo (aktualizovalo) přílohy A - D Nařízení Rady.

Nařízení Rady EC č. 338/97 je prováděno Nařízením Komise EC č. 1808/2001 ze dne 30. srpna 2001 o prováděcích pravidlech. V I. pololetí roku 2004 by měl být tento prováděcí předpis nahrazen prováděcím předpisem novým.

Hlavním cílem nařízení je chránit druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a zaručit jejich zachování regulováním obchodu s nimi.

Směrnice Rady č. 79/409/EEC z 2. dubna 1979 o ochraně volně žijících ptáků

v platnost dne 6. dubna 1981

Směrnice vytváří komplexní systém ochrany všech druhů ptáků, přirozeně se vyskytujících ve volné přírodě a jejich stanovišt (biotopů), hnízd i vajec na území členských států EU. Jejím hlavním cílem je udržovat takovou početnost populací všech na území EU původních ptačích druhů, které odpovídají ekologickým, vědeckým i kulturním požadavkům.

Tohoto cíle má být dosaženo vyhlášením chráněných území, péčí o odpovídající biotopy v chráněné i nechráněné krajině a obnovou poškozených a tvorbou nových stanovišť. Členské státy EU mají zajistit územní ochranu vybraných ptačích druhů prostřednictvím zvláště chráněných oblastí ochrany ptactva (Special Protection Areas, zkratka "SPA", často také nazývané "ptačí oblasti"). Oblasti ochrany ptactva tvoří dále součást soustavy zvláště chráněných území, známou pod názvem NATURA 2000.

Směrnice Rady č. 92/43/EEC z 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin

platnost dne 5. července 1992

Hlavním cílem směrnice je přispět k zabezpečení biologické rozmanitosti (biodiverzity) na území členských států EU. Tato ochrana má být zajištěna prostřednictvím ochrany přírodních stanovišť a volně žijící fauny a flóry na evropském území členských států EU. Směrnice stanoví potřebná opatření zaměřená na zachování či obnovu určitých přírodních stanovišť a druhů. Jedním z nejdůležitějších opatření je vyhlášení významných stanovišť nebo stanovišť cílových druhů rostlin a živočichů za zvláštní oblasti ochrany (Special. Areas of Conservation, zkratka "SAC"). Tato chráněná území mají spolu se zvláště chráněnými oblastmi ochrany ptactva SPA tvořit systém chráněných území NATURA 2000 umožňující zachování nebo obnovení přírodních stanovišť a druhů.

- Nařízení Rady, je druh právního předpisu EU, který má platnost zákona, vztahuje se na všechny členské státy EU, které ho již nemusí převádět do svého vnitrostátního práva. Dotýká se všech státních orgánů, právnických i fyzických osob. Je přímo závazné od data svého vstupu v platnost. Druh právního předpisu EU, který má platnost zákona, vztahuje se na všechny členské státy EU, které ho již nemusí převádět do svého vnitrostátního práva. Dotýká se všech státních orgánů, právnických i fyzických osob. Je přímo závazné od data svého vstupu v platnost.
- Směrnice Rady, je druh právního předpisu EU, který není závazný jako celek, ale je závazný pokud jde o výsledek, kterého má být dosaženo. Realizace směrnice v českém národním právu např. prostřednictvím právních předpisů o ochraně přírody a o myslivosti. (Rozhodnutí)

SOUČASNÁ MYSLIVECKÁ POLITIKA

V současné době vychází myslivecká politika z materiálu Ministerstva zemědělství nazvaným „Zásady myslivecké politiky“. Tento materiál byl zpracován 18. 2. 2002 a vláda jej vzala na vědomí na 14. schůzi dne 10. dubna 2002 pod č.j. 418/02. Cílem materiálu bylo usměrnit vývoj myslivosti především do vstupu ČR do struktur Evropských společenství.

TÉZE PRO DALŠÍ VÝVOJ MYSLIVOSTI PO VSTUPU ČR DO EU

Následující období po vstupu ČR do EU pro účely stanovení zásad myslivecké politiky je časově vymezeno cca 10 roky.

Základní atributy myslivosti

Základními atributy, na kterých je postavena myslivost v ČR, je právní úprava myslivosti, definování myslivosti, zvěře a práva myslivosti. Definování myslivosti, práv a povinností s myslivostí souvisejících, je obsahem obecných ustanovení zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů. Pro následné období není důvodů měnit stávající přístup k těmto atributům. Základní a výchozí body lze pojmenovat následovně:

- myslivost je považována za legislativně opodstatněnou činnost,
- myslivost je definována jako soubor činností prováděných v přírodě ve vztahu ke zvěři,
- zvěř je považována za obnovitelné přírodní bohatství a zdroj bez vlastnického práva, který je předmětem myslivosti,
- právo myslivosti je definováno jako souhrn práv a povinností se zvěří nakládat a využívat k tomu honebních pozemků.

Legislativa

Vzhledem k předchozímu dlouhému období probíhajících legislativních změn v myslivosti je cílem zajistit pro následující období stabilizaci přijaté právní úpravy a zvláště pak stabilizaci honiteb.

Změna současně platné právní úpravy není prioritou Ministerstva zemědělství. Úprava bude pouze reakcí na případné změny právního řádu Evropských společenství, závazky státu vyplývající z mezinárodních úmluv týkajících se myslivosti a ochrany přírody a na Koncepci resortní politiky Ministerstva zemědělství případně přechodu České republiky na Euro.

Vztah myslivosti k vnějšímu prostředí

Myslivost má v péči o ochranu přírody a zvěř historický význam a své nezastupitelné místo. Přispívá k vytváření rovnováhy mezi ochranou živočišných druhů, přírodním prostředím a ochranou hospodářských činností člověka v přírodě. V následujícím období je potřeba tento význam myslivosti zachovat a aktivně zvyšovat. Je nezbytně nutné podílet se na tvorbě i další legislativy, která přímo o i nepřímo ovlivňuje myslivost. Jsou to předpisy a zákony v oblastech životního prostředí, veterinární medicíny, rostlinolékařství a dalších.

Další rozvoj myslivosti je třeba provádět v souladu s úsilím o ochranu a aktivní péči o životní prostředí.

Vliv zvěře na prostředí

Vliv zvěře na přírodní prostředí není indiferentní. Cílem myslivosti pro následující období je zachování nebo navrácení přirozených přírodních společenstev, přičemž zastoupení populací jednotlivých druhů zvěře, jejich počet a složení, musí být v souladu s přírodními podmínkami krajiny, jejíž stav odpovídá úrovni jejího využívání člověkem.

Vliv prostředí na zvěř

Stav přírodního prostředí je limitující pro přežívání jednotlivých druhů zvěře. Cílem myslivosti pro následující období je ochrana přírodního prostředí zvěře, zachování přirozených biotopů a vytváření příznivých přírodních podmínek pro život zvěře. Cílevědomou činností je třeba udržet rovnovážný ekosystém, který se svou biodiverzitou v rámci možností kulturní krajiny bude blížit přirozené skladbě.

Zvěř

• spárkatá zvěř

Přítomnost spárkaté zvěře, pokud se vyskytuje ve stavech vyšších, než které odpovídají přírodnímu prostředí, je mnohdy limitujícím faktorem přirozené obnovy lesních porostů a přispívá k destabilizaci lesních společenstev. Týká se to zvěře jelení, mufloní, daňčí, kamzičí a srnčí.

Cílem myslivosti je ve volných honitbách udržení početních stavů spárkaté zvěře ve stavech odpovídajících optimálním stavům a přírodnímu prostředí. Dále jde o zlepšování kvality a zdravotního stavu populací zvěře a zamezení jejich rozšiřování na nové lokality. V následujícím období není počítáno se zaváděním dalších druhů spárkaté zvěře, které se přirozeně nevyskytují na území ČR.

• drobná zvěř

Drobná zvěř je citlivým ukazatelem kvality přírodního prostředí. V současné době dosahují početní stavy zaječí zvěře pouze 5 % početních stavů ze 60. let minulého století, početní stavy koroptví 33 % a početní stavy bažantí zvěře 7 %. U bažantí zvěře se odlovy daří držet na vyšší úrovni díky uměle odchovaným a vypuštěným bažantím kuřatům.

Cílem myslivosti je především podporovat drobnou zvěř prostřednictvím zkvalitňování přírodních podmínek.

• prase divoké

Stále se zvyšující počty prasat divokých jsou příčinou neúměrných škod v zemědělství a jedním z limitujících faktorů přežívání drobné zvěře. Uživatelé honiteb často tolerují zvýšené stavy prasat divokých jako náhradu za úbytek drobné zvěře. Pro lesní prostředí jsou prasata divoká považována za přirozenou biologickou ochranu proti hmyzím škůdcům lesních dřevin.

Cílem myslivosti je upravit početní stavy v souladu s potřebami zemědělství a udržovat je po co nejdelší dobu na lesních pozemcích. Současně je dán důraz na zkvalitnění skladby populace, která je jednou ze základních podmínek autoregulace početních stavů.

• migrující vodní pernatá zvěř

Migrující vodní pernatá zvěř je jednou z nejohroženějších skupin zvěře. Na tomto stavu se podílí zhoršování životního prostředí, zvyšování civilizační zátěže, úbytek vhodných biotopů a míst pro shromažďování zvěře, hnízdění a pelichání, úbytek klidových zón a zhoršená veterinární situace. Na druhou stranu působí tažná hejna velké škody na zemědělských plodinách. Migrující vodní pernatá zvěř je předmětem zvýšené pozornosti mnoha mezinárodních dohod.

Cílem myslivosti je zvýšená péče o biotopy této zvěře, zlepšování hnízdních možností, důkladnější sledování vývoje početních stavů. Je nutné přihlídnout k požadavkům na životní prostředí s ohledem na výše uvedené směrnice, ale za současného splnění hospodářských, sociálních a kulturních potřeb.

- **ohrožené druhy zvěře**

Za ohrožené druhy zvěře jsou považováni zejména tetřevovití, bílá jelení zvěř a koza bezoárová. Tento stav je zapříčiněn u tetřevovitých zejména změnami přírodního prostředí a u bílé jelení zvěře a kozy bezoárové obtížným způsobem chovu.

Cílem myslivosti je udržení početních stavů těchto druhů zvěře nad kritickou hranicí jejich přežití. Podpora chovů bude zajišťována prostřednictvím záchranných programů a podpor pro zlepšení biotopů a podmínek chovu.

- **původně ohrožené druhy zvěře, vyžadující úpravy početních stavů nebo vymezení areálu výskytu.**

Za původně ohrožené druhy zvěře, které vyžadují pro významný vzestup početních stavů a tomu odpovídající působené škody, pozornost a řešit otázku případné úpravy početního stavu, jsou zejména kormorán velký, bobr evropský a vydra říční, rys ostrovid. Tento stav je zapříčiněn dostatečnou potravinou a prostorovou nabídkou a absencí přirozených nepřátel.

Cílem myslivosti je udržení početních stavů těchto druhů zvěře na přijatelné úrovni a ve stanoveném areálu a dále definování maximálního počtu jedinců daného druhu na lokalitu.

Sčítání zvěře

Základní podmínkou pro usměrňování vývoje početních stavů zvěře jsou poznatky o jejich skutečných stavech. Praxe ukazuje, že současné metody zjišťování početních stavů zvěře, způsoby a termíny jejich vykazování jsou již překonány.

Cílem myslivosti je co nejobektivnější zjišťování skutečných stavů zvěře, z kterého pak musí být odpovídajícím způsobem sestaveny plány mysliveckého hospodaření.

Sokolnictví

Sokolnictví je tradiční způsob lovu v české myslivosti a v současné době plní i funkci záchrany ohrožených druhů dravců.

Cílem myslivosti je zachování sokolnictví jako legálního způsobu lovu a zachování této činnosti vůbec jako národního kulturního dědictví lidské činnosti na tomto území. Podpora sokolnictví a záchranných chovů dravců bude realizována cestou záchranných programů a dotační politiky.

Lovecká kynologie.

Používání lovecky upotřebitelných psů je nedílnou součástí vykonávání myslivosti. Současná úroveň lovecké kynologie a počty lovecky upotřebitelných psů odpovídají potřebám myslivosti.

Cílem myslivosti je udržení dosažené úrovně lovecké kynologie a podpora přípravy loveckých psů pro mysliveckou praxi.

Vzdělávání v myslivosti

Myslivecké vzdělání prostřednictvím vykonání odborných zkoušek se stalo nedílnou součástí myslivosti a odpovídá jejím potřebám.

Cílem myslivosti je založení systému nadstavbového celoživotního vzdělávání v myslivosti na úrovni profesní, státní správy a na úrovni zájmového provádění této činnosti. Udržet vysokou odbornou vzdělanost nejen u myslivců, ale i u mládeže.

Myslivecký výzkum

Myslivecký výzkum v předchozím období prošel dlouhodobější krizí způsobenou rozpadem centra mysliveckého výzkumu a v současné době se velmi pomalu přetváří do sítě menších specializovanějších výzkumných pracovišť.

Cílem myslivosti je stabilizovat myslivecký výzkum a nasměrovat jej především do podoby aplikovaného výzkumu, který by řešil potřeby a požadavky praktické myslivosti.

Spolupráce s mysliveckými organizacemi

Myslivecké organizace jsou neopomenutelným subjektem v myslivosti. Přebírají řadu úkolů, které by stát organizačně a finančně musel řešit přes státní správu. Jedná se především o oblasti celospolečensky prospěšných činností, jako je osvěta a propagace myslivosti, výchova mládeže, vzdělání v myslivosti, chov loveckých psů a loveckých dravců, vyhodnocování úrovně mysliveckého hospodaření prostřednictvím mysliveckých přehlídek a výstav, navazování mezinárodní spolupráce, udržování tradic apod.

Cílem myslivosti je prohloubit a posílit spolupráci s mysliveckými organizacemi. Vytvářet jim podmínky pro realizaci jejich celospolečensky prospěšných aktivit v oblasti výzkumu, vzdělávání a propagace.

Mezinárodní spolupráce

Vzhledem k životním nárokům zvěře neznajících hranic a odpovědnosti společnosti za uchování přírodního bohatství, za které je zvěř považována, je nezbytná koordinace myslivosti v mezinárodním a mezikontinentálním měřítku. Česká republika má navázanu spolupráci v myslivosti jak na úrovni bilaterálních vztahů, tak na úrovni multilaterálních vztahů.

Cílem myslivosti je i nadále prohlubovat mezinárodní spolupráci jak zájmových organizací, tak vědeckých institucí. Aktivně se podílet na řešení problémů v péči o zvěř a její prostředí.

Osvěta a propagace v myslivosti

Obraz myslivosti s v předcházejícím období z pohledu ostatní laické veřejnosti zhoršil. Příčiny lze hledat ve vnitřních problémech myslivosti, osobní nekázní jednotlivců provádějících tuto činnost, v cílené antilovecké propagandě ochranářských iniciativ a antimyslivecké propagandě subjektů provádějících hospodářskou činnost v přírodě při prosazování svých subjektivních zájmů.

Cílem myslivosti je zlepšit pohled veřejnosti na myslivost a její přínos pro společnost.

Dotační politika

Cílem je poskytovat přímou národní podporu činnostem v oblasti myslivosti a nabídnout možnosti využití dalších titulů národních i unijních podpor. Tyto podpory mohou být prvotně směřovány do jiných oblastí, ale výsledkem je zkvalitnění životního prostředí, což působí pozitivně na zvěř.

Mezinárodní úmluvy a evropská legislativa ve vztahu k myslivosti

Ing. Jaroslav Kostečka, Ph.D.
Ministerstvo životního prostředí ČR v Praze

Lov byl, je a bude součástí historie člověka. Lov je lidská činnost rozšířená ve všech zemích světa, obsahující důležitý aspekt tradic a kultury venkovských oblastí. Lov, resp. v našem pojetí spíše „myslivost“ přispívá k péči o území a přírodní stanoviště, přispívá k řízené péči o divokou faunu a byla historicky u zrodu mnohých výzkumů a studií týkajících se poznávání, monitoringu, péče a ochrany divoké fauny.

V pojetí Evropy můžeme lov (dle zdrojů FACE) rozdělit do 4 hlavních typů:

Severoevropský typ

- lov je vnímán jako přirozená součást kultury
- hlavním cílem lovu je plánovitá „výroba“ resp. získávání přírodního masa – zvěřiny
- lov je zde velice populární a jeho demokratická podoba je prováděna velice liberálně
- je zde v lidské populaci nejvyšší hustota lovců v Evropě – 1 / 20 obyvatel
- je kladen důraz na praxi a trénink

Jihoevropský typ

- lov je vnímán jako výrazná společenská událost
- lov je velice populární - 1 lovec / 40 obyvatel
- preferován je lov malých druhů zvěře a hlavně ptáků, postupně začíná zájem i o spárkatou zvěř
- výkon práva myslivosti není zpravidla spojen s vlastnictvím půdy

Anglo – Saský typ

- lov je vnímán jako sport
- má svá přesně stanovená pravidla ve smyslu „Fair play“
- je kladen důraz na vysoký standard – profesionální lovci, psovodi, lovecké kluby, lovecký management prostředí apod.
- zásadní kontroverzní problém ve vztahu k veřejnému názoru
- přibližně každý 60 obyvatel je lovec – nejsou přesná data, jelikož neexistují standardní lovecké lístky (držitel lovecké licence nemusí absolvovat žádné zkoušky a testy)

Středoevropský typ

- lov má zde velice dlouhou tradici a striktní pravidla – prosazování trvale udržitelného hospodaření se zvěří (myslivost, myslivecký management), zkoušky z myslivosti pro získání loveckého lístku
- kvalitní zákonodárství a regulace lovu
- dokonale propracovaný management zvěře – preferované zaměření je na spárkatou zvěř
- nízké a stále klesající zastoupení lovců v obyvatelstvu – 1 lovec / 100-300 obyvatel

V zemích Evropské unie existuje přes 120.000 profesionálních pracovních míst, týkajících se lovu a je zde více než 7 milionů lovců a myslivců.

Mezinárodní úmluvy a doporučení

Rada Evropy : Doporučení (85) 17 výbor ministrů členských zemí týkající se vzdělání myslivců – schváleno 23/09/1985

Rada Evropy : Usnesení č. 882 (1987) Parlamentního shromáždění týkající se důležitosti lovu pro venkovské regiony Evropy – přijato 1/07/1987

Rada Evropy : Doporučení (94) 7 výbor ministrů členských zemí týkající se celkové politiky rozvoje udržitelného turismu respektujícího životní prostředí- přijato 5/09/1994

Rada Evropy : Doporučení č.1689 (2004) týkající se lovu a rovnováhy životního prostředí v Evropě – přijato 23/11/ 2004

Rada Evropy : Názor Pilotní skupiny Evropské iniciativy pro velké masožravce týkající se používání lovu a zabíjení v managementu velkých karnivorů – připraveno pro 22. schůzi Stálého výboru Bernské konvence, 2-5/12/2002

Ramsarská úmluva : Doporučení č. 4.10 týkající se směrnice pro naplňování konceptu rozumného užívání mokřadů – přijato 4. konferencí smluvních stran, 1990

Ramsarská úmluva : Usnesení č. 5.6 týkající se rozumného užívání mokřadů – přijato 5. konferencí smluvních stran, 1993

Úmluva o biologické rozmanitosti (Rio de Janeiro) / CBD 1 : článek 6 Obecná opatření pro ochranu přírody a udržitelné využívání, článek 10 - udržitelné využívání složek biodiverzity

CBD 2: 14 principů a směrnic z Addis-Abeby pro udržitelné využívání biodiverzity – přijato Konferencí smluvních stran s rozhodnutím č. VII/12 – 2004

Bonnská úmluva o stěhovavých druzích volně žijících živočichů /CMS 1 : document CMS a cíl 2010 biodiverzity – historie, představeno na 8. zasedání konference stran, 20-25/11/2005

CMS 2 : document Aplikace principů a směrnic z Addis-Abeby pro udržitelné využívání biodiverzity ve smyslu Úmluvy o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů – představeno na 8. zasedání konference stran, 20-25/11/2005

CMS 3 : Usnesení o Udržitelném využívání – přijato na 8. zasedání konference stran, 20-25/11/2005

CMS 4 : Dohoda o ochraně o afrických a euroasijských stěhovavých ptáků ptáků/AEWA

Evropská unie : Směrnice o ptácích č. 79/409/EHS a Směrnice o stanovištích č. 92/43/EHS – soustava Natura 2000

Evropská unie / DG Environnement : Průvodce lovem za aplikace (použití) Směrnice 79/409/EHS Rady týkající se ochrany divokých ptáků – s BirdLife International a FACE – březen 2004

Evropská unie / DG Environnement : Metodický průvodce ustanoveními článku 6(3) a (4) Směrnice o stanovištích 92/43/EHS – s Forem uživatelů přírody

Smlouva o spolupráci mezi BirdLife International a FACE o směrnici 79/409/EHS – v rámci ICD / Iniciativy udržitelného lovu – říjen 2004

Evropská charta pro lov a biodiverzitu

Dne 19. září 1979 byla v Bernu přijata Úmluva o ochraně evropských planě rostoucích rostlin, volně žijících živočichů a přírodních stanovišť. Jménem České republiky byla Úmluva podepsána dne 8. října 1997.

Česká republika byla požádána, stejně jako ostatní smluvní strany Úmluvy, na 25. jednání Stálého výboru Bernské úmluvy, které se konalo ve Štrasburku ve dnech 28.11. až 1.12. 2005, aby nominovala 2 své zástupce do pracovní skupiny pro vytváření Evropské charty pro lov a biodiverzitu. Stálý výbor na svém zasedání mimo jiné konstatoval, že řízený lov a myslivost jsou jednou z hlavních složek ochrany přírody v Evropě.

Napsání Charty navrhlo Valné shromáždění Rady Evropy ve svém rozhodnutí (č. 1689) 2004 - o lovu a rovnováze evropského životního prostředí byru Stálého výboru Bernské úmluvy a to jej v letošním roce předložilo Stálému výboru. Mělo by se mimo jiné jednat o jakéhosi „průvodce“, který stanoví společné principy a zásady správné myslivecké praxe, včetně organizování myslivecké turistiky. Kromě toho bude cílem vytvoření pan-Evropské sítě tvořené myslivci a ornitology pro monitoring populací migračních druhů ptáků podél největších migračních tras. Dalším z hlavních cílů je v evropském měřítku harmonizace systémů pro vzdělávání myslivců, které by mělo být založeno na společném základu, podpořeném specifickým školením.

Do pracovní skupiny expertů pro vytvoření Charty byli navrženi za Česko Ing. Jaroslav Kostečka Ph.D – Ministerstvo životního prostředí a Ing. Martin Žižka – Ministerstvo zemědělství.

Oba zástupci se 10. března 2006 zúčastnili prvního zasedání pracovní skupiny ve Štrasburku.

Účastnické státy a organizace:

Česká republika	Zástupce:	FACE
Německo		IAF
Francie		Evropské Komise
Rumunsko		Bird Life International
Norsko		sekretariát Rady Evropy, výbor
Island		pro kulturu a přírodní dědictví
Lichtenštejnsko		
Spojeného království		
Belgie		
Lucembursko		

Charta: Proč?

- **1. cíl: podporovat, rozšiřovat a zakořenit na všech úrovních princip «udržitelného lovu»;**
- **2. cíl: úzce svázat tento princip s principem «etického lovu»;** každý kdo vykonává myslivost by měl mít i určitý stupeň vzdělanosti v ekologických a biologických principech
- **3. cíl: organizovat stále více lov (myslivost) jako podporu ochrany biodiverzity; propagovat myslivost jako nutnou složku ochrany přírody - je již základem socio-ekonomického rozvoje ve venkovských oblastech v mnohých evropských regionech**
- **4. cíl: přivést různé skupiny obyvatel Evropy (uživatelů přírody) k společné práci na cílech použitelných pro veřejnost**
- **5 cíl: adresovat Chartu a její principy kompetentním úřadům, mysliveckým asociacím, a obecně myslivcům, turistickému průmyslu a všem aktérům v oblasti udržitelného využívání přírodních zdrojů na všech úrovních**

Závěr

Rada Evropy i Evropská komise vnímají lov resp. myslivost jako přirozenou a nezpochybnitelnou součást evropského kulturního dědictví, které bude i nadále především u venkovského obyvatelstva jedním z hlavních společenských a kulturních projevů.

V současné době je zvýšená snaha o určité sjednocení pohledu evropských lovců a myslivců na trvale udržitelný lov, který by měl být postaven na základech respektování biologických a ekologických procesů, zachování biodiverzity a trvalého odborného sebevzdělávání.

Je jen na nás na lidech, zda se podaří nalézt nám všem „uživatelům“ přírody všech zainteresovaných skupin odpovídající kompromis.

Přílohy:

I. Mezinárodní úmluvy – viz tabulka

II. Právní předpisy ochrany přírody a krajiny v ČR

Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny (ve znění pozdějších předpisů)

Nařízení vlády, kterými byly vyhlášeny Ptačí oblasti (Jde o 39 nařízení vlády z konce roku 2004 a počátku roku 2005)

Nařízení vlády č. 132/2005 Sb., kterým se stanoví národní seznam evropsky významných lokalit podle ust. § 45a odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb..

Vyhláška MŽP č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny

Vyhláška MŽP č. 468/2004 Sb. o autorizovaných osobách podle zákona o ochraně přírody a krajiny

Vyhláška MŽP č. 667/2004, kterou se stanoví obsah a rozsah dokumentace jeskyní

Vyhláška MŽP č. 166/2005 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb.

v souvislosti s vytvářením soustavy NATURA 2000

Zákon č. 115/2000 Sb. o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy

Vyhláška MŽP č. 360/2000 Sb. o stanovení způsobu výpočtu náhrady škody způsobené vybranými zvláště chráněnými živočichy

Zákon č. 100/2004 Sb. o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi (- zákon o obchodování s ohroženými druhy)

Vyhláška MŽP č. 227/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 100/2004 Sb. o obchodování s ohroženými druhy

Zákon č. 162/2003 Sb. o zoologických zahradách

Právní předpisy související s ochranou přírody a krajiny:

Zákon č. 289/1995 Sb. o lesích

Zákon č. 449/2001 Sb. o myslivosti

Zákon č. 99/2004 Sb. o rybářství

Zákon č. 334/1992 Sb. o ochraně zemědělského půdního fondu

Zákon č. 326/2004 Sb. o rostlinolékařské péči

Zákon č. 44/1988 Sb. o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon)

Zákon č. 254/2001 Sb. o vodách

Zákon č. 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí

Zákon č. 50/1976 Sb. o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)

Zákon č. 282/1991 Sb. o České inspekci životního prostředí a její působnosti o ochraně lesa

Zákon č. 123/1998 Sb. o právu na informace o životním prostředí

Název úmluvy	datum/místo sjednání/spadá pod/vstup v platnost	Náplň úmluvy - hlavní cíle	počet smluvních stran	Kontaktní osoba v ČR	vstup v platnost pro ČR	webová stránka
Úmluva o biologické rozmanitosti CBD	CBD 5.6.1992/ Rio de Janeiro/UNEP/29. 12. 2003	<ul style="list-style-type: none"> Cílem Úmluvy o biologické rozmanitosti je zabezpečit: <ul style="list-style-type: none"> ochranu biologické rozmanitosti, která je chápána jako rozmanitost všech živých organismů a systémů, jichž jsou tyto organismy součástí, udržitelné využívání jejich složek, rovnoměrné a spravedlivé využívání biologických zdrojů. 	188	RNDr. Petr Roth, CSc. roth@env.cz Mgr. Jana Brožová Jana_Brozova@env.v.cz	Vláda schválila - usnesení z 2. června 1993 č. 293. Podpis ČR: 5. června 1993 smluvní stranou se stala 3. prosince 1993. Úmluva pro ni vstoupila v platnost v březnu 1994 (Vyhlášena ve Sbírce zákonů pod č. 134/1999 Sb.).	www.biodiv.org
Úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva "Ramsarská"	"Ramsarská UNESCO v Ramsaru dne 2. 1971 a platí od r. 1975. Na základě sukcese platí pro ČR.	Úmluva ukládá členským zemím označit na svém území mokřady mezinárodní významu z hlediska ekologického, botanického, zoologického a hydrologického.	146	Mgr. Libuše Vlasáková vlasakova@env.cz	ČSFR podepsala Úmluvu v r. 1990, platná je pro ni od 2. 7. 1990 (viz Sbírka zákonů č. 396/1990).	www.ramsar.org
Úmluva o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů "Bonská"	Bonská UNEP dne 23. 6. 1979 v Bonnu	Smluvní strany Úmluvy uznávají, že volně žijící živočišné jsou nenahraditelnou součástí přírodního systému, který musí být zachován. Zavazují se k opatřením, jež zabrání, aby se některý stěhovavý druh stal ohroženým.	90	Mgr. Libuše Vlasáková vlasakova@env.cz	Vláda ČR dala souhlas k přistoupení k Úmluvě dne 20. 10. 1993 a ČR se stala jejím účastníkem k dni 1.5. 1994. , ve sbírce zákonů jako 127/1994	http://www.cms.int/
Úmluva o boji proti desertifikaci v zemích postížených velkým suchem nebo desertifikací, zejména v Africe, UNCCD	UNCCD OSN o životním prostředí v Rio de Janeiro v roce 1992 , vstoupila v platnost v 12. prosince 1996	Jejím cílem je zlepšit mechanismus mezinárodní pomoci postíženým oblastem a zprostředkovat a maximálně zefektivnit kontakty mezi jejími dárci a příjemci. Rozvinuté země se zavázaly poskytnout pomoc, a to nejen finanční, ale i dodat potřebné technologie a "know how" zemím ohroženým desertifikací.	174	Mgr. Ivana Bíková bikova@env.cz	ČR ratifikovala 25. ledna 2000/01/00, vstup v platnost 24. dubna 2000	http://www.unccd.int/

<p>Úmluva o ochraně evropských planě rostoucích rostlin, volně žijících živočichů a přírodních stanovišť "Bernská"</p>	<p>19. září 1979, Bern, vstup v platnost 1. července 1982</p>	<p>Chránit v.ž. živočichy a p.r. rostliny v jejich přirozených biotopech, spolupracovat mezi státy; a věnovat speciální pozornost ohroženým a chráněným živočichům, včetně migračních druhů. Smluvní strany se zavazují, kromě jiného chránit biotopy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (kpt.2) a věnovat speciální pozornost ochraně volně ž. živočichů a planě rost. rouslin, které jsou uvedeny v přílohách I. a II, stejně tak jako chránit druhy z přílohy III. Vyhnout se takovým praktikám chovu a lovu, jako je uvedeno v příloze IV.</p>	<p>45</p>	<p>Mgr. Jana Brožová Jana_Brozova@env.v.cz</p>	<p>březen 1993 - přistoupení k Bernské úmluvě, usnesení č. 441/193 přístupu k Úmluvě, 1.6.1998 vstup v platnost, uložení listin 25. 2. 1998, usnesení 523/1997 - přijetí vládnou 27. 8. 1997. Sbírka mezinárodních smluv 107/2001</p>	<p>http://www.coe.int/t/e/Cultural_Cooperation/Environment/Nature_and_biological_diversity/Nature_protection/default.asp#TopOfPage</p>
<p>Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin CITES</p>	<p>CITES, Washingtonu dne 3. 3. 1973 a v platnost vstoupila 1.7. 1975</p>	<p>Podle této Úmluvy jsou všechny ohrožené druhy volně žijících živočichů a planých rostlin rozděleny do 3 kategorií: 1) druhy, ohrožené vyhoubením, které jsou nebo mohou být obchodem nepříznivě ovlivňovány, 2) druhy, které nejsou bezprostředně ohroženy vyhoubením, ale mohly by se jimi stát, kdyby obchod s nimi nebyl podřízen přísným opatřením, 3) druhy, o nichž kterákoliv smluvní strana prohlásí, že v mezích její právní svrchovanosti jsou předmětem opatření, jejichž cílem je omezit nebo zabránit jejich exploataci. Strany povolí obchod s druhy uvedenými pod bodem 1-3 pouze tehdy, bude-li v souladu s ustanovením této Úmluvy. Obchodem se rozumí vývoz, reexport, dovoz a introdukce z moře, a to v obchodním i neobchodním styku. Povolení k vývozu nebo dovozu exemplářů těchto druhů vydávají tzv. národní výkonné orgány CITES</p>	<p>167</p>	<p>RNDr. Jan Kučera, CSc. Kucera@env.cz</p>	<p>ČSFR ji podepsala až v r. 1992, platná je pro ni od 28. 5. 1992 (viz Sbírka zákonů č. 572/1992 Sb.).</p>	<p>www.cites.org</p>
<p>Úmluva o ochraně netopýrů v Evropě EUROBATS</p>	<p>EUROBATS v souladu s ustanoveními odst. 3, čl. IV Bonnské úmluvy dne 4.12.1991 v Londýně a je platná od ledna 1994.</p>	<p>Dohoda byla sjednána s vědomím, že existuje vážné ohrožení netopýrů ničením jejich přirozeného prostředí, narušováním jejich shromažďováním a používáním některých pesticidů. Každá smluvní strana Dohody zavade příslušná legislativní a administrativní opatření k ochraně netopýrů.</p>	<p>48</p>	<p>Mgr. Libuše Vlasáková vlasakova@env.v.cz</p>	<p>Vláda ČR vyslovila souhlas s přistoupením k této Dohodě dne 20. 10. 1993, smluvní stranou od 24.2.1994</p>	
<p>Úmluva o ochraně a udržitelném využívání Karpat</p>	<p>Karpatská úmluva, UNEP, 2003 - Ministerská konference</p>	<p>ochrana a udržitelné využívání Karpat</p>	<p>7</p>	<p>Mgr. Jana Brožová Jana_Brozova@env.v.cz</p>	<p>Prezident ratifikoval 13.6. 2005, ratifikační listiny uloženy 28. července 2005 na Ukrajině</p>	

Přístup k problematice oceňování živé zvěře v reprezentativních zemích Evropské unie a České republice

Doc. ing. Josef Feuereisel, Ph.D.
MZLU v Brně - Lesnická a dřevařská fakulta

Oceněním, či určením společenské hodnoty zvěře vyjadřujeme v peněžní formě zájem společnosti na jejím trvalém zachování. Ocenění zároveň přispívá k posílení působnosti legislativních a ekonomických nástrojů ochrany tohoto obnovitelného přírodního zdroje.

Základní problém ocenění živé zvěře spočívá v jejím právním postavení. Zvěř je ve většině střeoevropských zemí, považována za „*res nullius*“, neboli věc nikoho. Toto postavení volně žijící zvěře má tradici v římském právu a svou logiku. Vychází ze skutečnosti, že se zvěř může volně pohybovat a neuznává majetkové hranice. Dokud není ulovena, není ničím majetkem. V tom spočívá i problém stanovení ceny volně žijící zvěře. Věc, (zvěř) která nikomu nepatří nelze podle zákona ani ocenit.

Zvěř není věc majetkové podstaty za níž může být opatřen náhradní kus, neboť může být nahrazena pouze cestou přirozeného rozmnožování v určitém časovém rámci, přičemž její stavy mohou být vyrovnávány i cestou nekontrolovatelné migrace z jiných honiteb.

Nejčastější potřeba vyjádření hodnoty zvěře vzniká při trestním řízení ve věci pytláctví.

Pro získání přehledu o přístupu k této problematice, byly shromážděny a zpracovány podklady o současné situaci oceňování zvěře ve vybraných zemích Evropské unie. Jsou to naši bezprostřední sousedé – *Německo, Rakousko, Slovensko a Polsko*.

Německo a Rakousko vždy značně ovlivňovali veškeré dění v Českých zemích. 300 let společného soustátí v zemích bývalé Rakouské monarchie formovalo významně české myslivecké zákonodárství a právní cítění.

Se Slovenskem a Polskem má Česká republika společný poválečný vývoj a ve stejném čase také opětovně vstoupila do svobodného světa s tržní ekonomikou. Prudký vývoj všech hospodářských odvětví v posledních patnácti letech dal v těchto zemích vzniknout podobným problémům. Jsme toho názoru, že porovnání přístupu k jejich řešení je přínosné.

Německo

Vyhodnocením dat získaných dotazníkovou akcí u jednotlivých zemských spolků všech šestnácti spolkových zemí, jejich zastřešující organizace - Německého spolku pro lov a ochranu zvěře (*Deutscher Jagdschutz Verband e.V. - DJV*) v Bonnu a na základě korespondence se Spolkovým ministerstvem výživy, zemědělství a lesnictví v Bonnu nebyly v otázce oceňování zvěře zjištěny v jednotlivých spolkových zemích žádné zvláštnosti či odchylky od rámcových, v celém Německu platných, pravidel. *Základním rysem německého přístupu k oceňování zvěře je zásadní rozlišení hodnoty zvěřiny od hodnoty živé zvěře.*

Hlavním důvodem pro toto rozlišení je v Německu zavedená soudní praxe, která v případě neoprávněného odnětí zvěře z volné přírody, většinou neuznává nárok uživatele práva myslivosti na náhradu škody ve formě hodnoty znovupořízení živé zvěře. (Jak je tomu např. v sousedním Rakousku.)

V případě neoprávněného odnětí zvěře z volné přírody způsobeného například dopravní nehodou, pytláctvím či pytláčicemi psy a kočkami má, podle německého práva, uživatel práva myslivosti nárok na náhradu škody.

Tato náhrada je však běžně přiznávána jen ve výši hodnoty zvěřiny.

Pouze ve výjimečných případech může být uznán nárok na náhradu škody ve výši nákladů na znovupořízení živé zvěře, kdyby ztráta jistého exempláře určitého druhu zvěře byla velice důležitá pro zachování stavu zvěře. To by platilo v případě, že by se jednalo o chovný kus zvěře k tomu účelu do honitby vysazený. Znovupořizovací cenu za živou zvěř je dále možno vyžadovat pouze v případě, když ohrožení stavu zvěře vyžaduje vysazení živé zvěře stejného druhu (soudní výroky - BGH LM Nr. 10 k § 823 (F) BGB ; LG Nürnberg a.a.O.).

Na základě informací získaných dotazníkovou akcí není ale zatím znám případ, že by soud uznal nárok na náhradu škody na zvěři v tomto smyslu. Tuto skutečnost potvrzují též známé soudní výroky ve věci mysliveckého práva.

Německé soudy se drží výkladu, že škodu je možno způsobit pouze na věci, která se nachází v něčím majetku (Staudinger, BGB, 10./11. Auflage § 833 Randnr. 64; Weimar Juristische Rundschau 1963, 414,415).

Při pojetí zvěře jako „ věci nikoho “ - „ res nullius “ není tento požadavek naplněn.

Chráněné druhy zvěře, či zvířata nepodléhající právu myslivosti nemají, podle pojetí předsedkyně právního výboru DJV paní *Barbary Frankové*, žádnou materiální hodnotu, jelikož při jejich usmrcení nevzniká v právním smyslu žádná škoda. Při usmrcení těchto živočichů je viník pokutován či jinak potrestán. Ne však ve smyslu materiální náhrady zničené hodnoty.

V případě usmrcení, nebo přivlastnění si těchto druhů zvěře či zvířat může být, podle zákona na ochranu přírody, uložena peněžní pokuta do výše 100'000.- DM nebo trest odnětí svobody do pěti let. *Zákon byl vydán před zavedením jednotné měny EUR. Ceny jsou proto uváděny v DM. Pro cenovou představu v měně EUR je možno použít zhruba přepočítání 1 EUR = 2DM.* Společenské ohodnocení závažnosti takového přestupku či trestného činu je vyjádřeno odpovídající výší trestu. Vlastní hodnota usmrceného živočicha přitom není zohledňována.

Pro ocenění živé zvěře udává příručka DJV hodnoty uvedené v Tab. 2 .

Tab. 2 : Ocenění živé zvěře v Německu

(zdroj DJV Handbuch, Jagd 2000)

druh zvěře	DM / kus	druh zvěře	DM / kus
<i>Jelení zvěř</i>		<i>Černá zvěř</i>	
silní jeleni	2'500.- až 4'000.-	Silné a slabé kusy	9.- až 11.- DM pro 1kg živé váhy
slabí jeleni	1'500.- až 2'000.-	selata samčí	50.- až 75.-
dospělé laně	800.- až 1'000.-	selata samičí	60.- až 100.-
kolouši a laňky	400.- až 800.-		
<i>Daňčí zvěř</i>		<i>Srnčí zvěř</i>	
silní lopatáči	2'000.- až 2'500.-	silní srnci	800.- až 1'000.-
slabí lopatáči	1'000.- až 1'500.-	slabí srnci	600.- až 800.-
daněly	600.- až 800.-	dospělé srny	600.- až 800.-
danělký	500.- až 700.-	mladé srnky	400.- až 600.-
daňčata	300.- až 500.-	srnčata	200.- až 300.-
<i>Zvěř sika</i>		<i>Kamzičí zvěř</i>	
silní jeleni	1'200.- až 1'500.-	kamzíci	800.- až 1'000.-
slabí jeleni	900.- až 1'100.-	kamzice	700.- až 900.-
dospělé laně	700.- až 900.-	kamzičata	200.- až 400.-
kolouši a laňky	500.- až 700.-		
<i>Mufloní zvěř</i>		<i>Zaječí zvěř</i>	
silní berani	1'500.- až 2'500.-	zajáci a zaječky	100.- až 120.-
slabí berani	800.- až 1'000.-		
muflonky	400.- až 500.-		
muflončata	200.- až 300.-		

V Tab. 2 uvedené ocenění jednotlivých druhů zvěře je možno považovat za směrné hodnoty podle nichž se řídí v případě potřeby i německé soudy.

Ohodnocení zohledňuje u samičí zvěře i ztrátu budoucího přírůstku a u zvěře samčí i hodnotu trofeje. Ceny zvěře se orientují podle obvyklých cen, běžných při prodeji zvěře v odborných chovech a zoologických zahradách. Tyto ceny jsou tvořeny výlučně na základě nabídky a poptávky trhu. Podle údajů z posledních pěti let nezaznamenalo uvedené ohodnocení jednotlivých druhů zvěře v jejich průběhu žádnou změnu.

Rakousko

Již zhruba před třiceti lety vyvinulo Ústředí rakouských zemských loveckých spolků iniciativu k dohodě při určení odhadu nároků na náhradu škody způsobené na zvěři. Toto Ústředí, jako organizace zastřešující devět autonomních rakouských zemských mysliveckých spolků, nechalo od mysliveckých expertů posoudit hodnotu živé zvěře z hlediska mysliveckého hospodaření.

Rozhodnutí „Centrály rakouských zemských mysliveckých spolků“ vypracovat jednotný základ pro posouzení škod na zvěři bylo dáno nutnou potřebou vnesení určitého řádu do této rozporuplné problematiky.

Rozdílné ceny poplatkového lovu, okolnost, že mnohé honitby ani nemají vlastní vypočítané ceny a že i různé přírázky mohou být ohodnoceny rozdílným způsobem, velice ztěžuje jednotnost při oceňování nebo odhadu hodnoty živé zvěře.

Expert, kteří z pověření Centrály rakouských zemských mysliveckých spolků tuto jednotnou celostátně soudně uznanou expertizu vypracovávali, vycházeli z průměrných hodnot vypočtených pro celé Rakousko. Jedná se přitom o minimální a přibližné hodnoty, které při případných sporech a u soudu mohou být uplatňovány jako náhrada za způsobenou škodu. Nejsou však žádným exaktním vyjádřením hodnoty živé zvěře. Tyto znalecké odhady mohou být v každém jednotlivém případě doplněny či pozměněny, pokud to odůvodněné okolnosti vyžadují.

V prosinci roku 1978 v časopise „Österreichisches Weidwerk“ zveřejněný znalecký posudek udává tehdy platné minimální hodnoty pro ocenění živé zvěře. Tento posudek byl vypracován v roce 1972 a platil až do roku 1989 kdy byl v dubnu nahrazen novým, novelizovaným posudkem, který platí dodnes. Je zajímavé sledovat vývin těchto hodnot v němž se odráží nejen míra inflace, ale i vývoj vztahů člověka k přírodě a změněná míra vzácnosti některých druhů zvěře.

U jelení, daňčí a srnčí zvěře je cena „znovupořízení“ živé zvěře stanovena podle váhy paroží s lebkou a nosní kostí, zvěř sika-jeleni, ocenění podle počtu výsad, mufloni podle délky toulců, černá zvěř-slabí kňouři, lončáci, bachyně a selata podle živé váhy (u vyvržených kusů se za účelem určení živé váhy počítá přírázka 25 %) kňouři podle délky páráků.

Oproti původnímu znaleckému posudku z roku 1972 je v současném platném ocenění z roku 1989 patrný posun k preciznějšímu vyjádření jakostních tříd a progresivnějšímu nárůstu ohodnocení trofejové zvěře vyšší kvality. Hodnota holé zvěře a mláďat je jednotná.

Jelen o váze paroží 8 kg je dnes ohodnocen ATS 90 000.-- a pro každé započaté půl kg váhy roste ohodnocení o ATS 10 000.--. Vyjádřeno v procentech to znamená, že jelen s parožím o váze 9 kg je dnes ohodnocen ATS 110 000.--

Zůstaneme-li u toho příkladu a porovnáme znaleckým posudkem vyjádřenou cenu za „znovupořízení“ jelena o váze paroží 9 kg s průměrnou cenou za poplatkový lov jelena této kvality, dojdeme ke zjištění, že současná cena poplatkového lovu je vyšší, než cena podle posudku. Je to možné vysvětlit tím, že vývoj trhu předběhl doposud platné minimální posudkové ceny z roku 1989.

Průměrná cena za odstřel jelena o váze trofeje 9 kg vychází na ATS 148 128.-, bez zřetele na to, zda se jedná o jelena oboustranně korunového či ne.

(Některé lesní správy rozlišují ceny odstřelu i v tomto ohledu.) Z toho vyplývá, že tržně realizovaná průměrná cena za odstřel jelena uvedené hmotnosti trofeje činí zhruba 135 % ceny určené podle platného znaleckého posudku.

Smyslem tohoto srovnání není jen vyhodnotit aktuálnost platného rakouského znaleckého posudku, nýbrž i získat představu v jakých časových úsecích je účelné, při dnešním vývoji cen a tržních vztahů, vypracovávat celostátně platné směrnice znalecké posudky.

Ve sledovaném období, v časovém odstupu vypracování znaleckých posudků zhruba 20 let, činí nárůst ohodnocení u jelení, srnčí, mufloní a kamzičí zvěře zhruba 100 až 125 %. Z důvodu pružnější reakce na vývoj stavu populací jednotlivých druhů zvěře by byla doporučená novelizace ocenění v přibližně desetiletých cyklech.

Slovensko

V roce 1994, reagující na výrazné společenské změny na Slovensku (*pozn. Tyto se podobně jako v Čechách projeví nejen pozitivně, ale v důsledku mnohdy nesprávně pochopené demokratizace země a uvolnění tlaku exekutivních orgánů i negativně, např. nárůstem kriminality, pytláctví a celkového uvolnění morálky*) vydalo Ministerstvo zemědělství Slovenské republiky, po dohodě s Ministerstvem životního prostředí SR, Výnos č. 2164/1994-100 ze dne 18.července 1994, kterým se vydal sazebník společenské hodnoty lovné zvěře.

Účelem tohoto výnosu je v zájmu zachování veškerých druhů zvěře, ustanovit společenskou hodnotu lovné zvěře.

Společenská hodnota jednotlivých druhů lovné zvěře vyjadřuje jejich biologickou, ekologickou a chovnou hodnotu a dobu jejich ochrany.

Společenská hodnota jednotlivých druhů lovné zvěře je uvedená v sazebníku, který tvoří přílohu tohoto výnosu.

Jestliže byla škoda způsobená ulovením chovného jedince anebo ulovením příslušného druhu lovné zvěře v době její ochrany, zvyšuje se společenská hodnota na dvojnásobek.

Jestliže byla škoda způsobená zničením vejce, hnízdicí pernaté zvěře, určuje se výška škody jednou desetinou z hodnoty druhu zvěře uvedené v sazebníku za každé zničené vejce.

Výčet lovné zvěře je totožný s § 19 zákona č. 23/1962 Zb. O myslivosti ve znění zákona NR SR č. 99/1993 Z.z. Ohodnocení chráněných druhů savců a ptáků uvedené v tomto sazebníku je totožné s vyhláškou MŽP SR č. 192/1993 Z.z. o společenském ohodnocení vybraných částí přírody.

Čas však ukázal, že společenská hodnota některých původních druhů chráněných živočichů byla značně podhodnocena a byla proto v tomto smyslu provedena odpovídající zákonná novelizace. Tato byla provedena Zákonem NR SR č. 287/1994 Z.z. o ochraně přírody a krajiny a jeho vykonávací vyhláškou MŽP SR č. 93/1999 o chráněných rostlinách a chráněných živočiších a o společenském ohodnocování chráněných rostlin, chráněných živočichů a dřevin.

Zákon (NR SR č. 287/1994 Z.z.) stanovil u chráněných živočichů (z nichž někteří jsou podle zákona o myslivosti také ve výčtu zvěře) tři kategorie ohrožení a vyhláška určuje sazby jejich společenského ohodnocení.

Podle Vyhlášky MŽP SR č. 93/1999 se mění sazby společenské hodnoty oproti sazbám uvedeným v sazebníku podle Výnosu Ministerstva zemědělství SR č. 2164/1994-100 z 18. července 1994 i u některých druhů zvěře které zákon pokládá za ohrožené.

Jak je možno pozorovat, trvalo prakticky 5 let než se podařilo prováděcí vyhlášku k zákonu vydat. Je zřejmé, že legislativní zpracování této choulostivé problematiky vyžaduje značné pracovní úsilí povolaných odborníků a tomu také odpovídající časový výdaj.

Posuzujeme-li současný stav ohodnocování zvěře ve Slovenské republice nemůžeme si nevšimnout, že zde vládne jistá disharmonie mezi názorem Ministerstva životního prostředí SR a Ministerstva zemědělství SR na posuzování společenské hodnoty zvěře. Zatímco v roce 1994 vydala obě ministerstva ve shodě jednotný sazebník, v době novější tomu již tak není. Je zřejmý určitý rozpor mezi návrhem MZe SR z roku 1998 na novelizaci sazebníku z roku 1994 a prováděcí vyhláškou MŽP SR č. 93/1999 k zákonu č. 287/1994 o ochraně přírody a krajiny.

Přínosné je, že pro vypracování vyhlášky MŽP SR byl vytvořen konkrétní klíč ohodnocování podle ohroženosti jednotlivých taxonů a že hodnocení bylo provedeno povolanými experty.

Polsko

Řízením myslivosti je pověřeno Ministerstvo životního prostředí, přírodního bohatství a lesnictví.

Zákon o myslivosti ze dne 13. října 1995 (Prawo Lowieckie , Dz.U.Nr 147, poz. 713 oraz z 1997 r. Nr 14, poz.72 i Nr 60, poz.369, Nr 88, poz.554 i Nr 110, poz. 715, Nr 133, poz.884) stanoví v základních předpisech své první části (článek 2) , že volně žijící zvěř, jako národní bohatství, je vlastnictvím státu.

Článek 15. tohoto zákona určuje komu ulovená zvěř náleží.

Nezákonně či na nehonebních pozemcích ulovená zvěř je vlastnictvím státu.

(*odst. 1. a 2.*)

Osoba vykonávající právo myslivosti ve shodě se zákonnými předpisy může s ulovenou zvěří naložit podle vlastního uznání s výjimkou odprodeje. (*odst.3.*)

(*pozn. Pro obchod se zvěřinou a živou zvěří je nutná speciální koncese. čl. 17. zákona*)

Ministr životního prostředí, přírodního bohatství a lesnictví určí vyhláškou hodnotu neoprávněně přivlastněné zvěře. (*odst.4.*)

Ocenění zvěře je v Polsku určeno Vyhláškou ministra ochrany životního prostředí, přírodního bohatství a lesnictví ze dne 17. března 1997 o určení hodnoty neoprávněně ulovené zvěře (W sprawie wysokości ekwiwalentu za zwyerzyne bezprawnie pozyskana, Dz.U.Nr 30, poz. 170)

Tato vyhláška je velice stručná a stanoví v jediném paragrafu hodnotu neoprávněně přivlastněné zvěře.

Tab.I

Tabulka I : Hodnoty zvěře v Polsku (zdroj - vyhláška ze 17.3.1997)

Číslo	Druh zvěře	Hodnota neoprávněně přivlastněné zvěře, bez ohledu na věk či pohlaví (ve zlotých *)
1.	los, jelen, daněk	4 000.-
2.	muflon, vlk	3 000.-
3.	divočák, srnec	2 000.-
4.	ostatní zvěř	1 000.-

* 1 zlotý = cca. 10 Kč

Oceněny jsou jen druhy zvěře stanovené prováděcí vyhláškou o výčtu zvěře a stanovení doby lovu ze dne 3. prosince 1996 (*W sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt lownych oraz określenia okresów polowań na te zwierzęta, dz.U.Nr 1, poz.5*). V tabulce pod čísly 1. – 3. uvedené druhy zvěře jsou shodné s výčtem velkých druhů lovné zvěře stanoveným prováděcí vyhláškou. Zvěři označenou pod číslem 4. souhrnně „ostatní zvěř“ je míněna drobná zvěř ve smyslu vyhlášky.

Ostatní volně žijící živočichové nejsou předmětem pozornosti polského mysliveckého zákona a jeho prováděcích vyhlášek. Srovnáme-li ocenění neoprávněně ulovené zvěře stanovené vyhláškou ze 17.3.1997 a ohodnocení zvěře např. na Slovensku či v jiných evropských zemích případně nám, z našeho zorného úhlu, velice zjednodušené a nezohledňující např. vzácné a chráněné druhy zvěře. V tomto směru by bylo přínosné, z důvodu posílení míry jejich ochrany a určení odpovědnosti za ni, pojmout i další vybrané druhy volně žijících živočichů do výčtu zvěře a stanovit jejich hodnotu.

Česká republika

Byla analyzována současná situace v přístupu k oceňování zvěře v České republice. Byly zpracovány a vyhodnoceny současně platné zákony a předpisy ve vztahu k oceňování přírody. V ČR neexistuje v současnosti pro oceňování zvěře právně závazná směrnice.

Zákon o myslivosti č. 449/2001 Sb. hovoří o zvěři v § 2 – Část první, Obecná ustanovení - jako o „obnovitelném přírodním bohatství“ představovaném populacemi druhů volně žijících živočichů uvedených výčtem v písmenech c) a d) tohoto paragrafu zákona. V § 56 ustanovuje odpovědnost za způsobenou škodu na zvěři a určuje, že nárok na náhradu škody má uživatel honitby.

Zákon o oceňování majetku č. 151/1997 Sb. stanovuje výčtem způsobu oceňování majetku, ale v § 1, odst. 2 stanoví, že „neplatí pro oceňování přírodních zdrojů, kromě lesů“.

Zákonodárce nepovažuje přírodní zdroje za majetek a přisuzuje jim tak nulovou hodnotu.

Držíme-li se však základního pojetí volně žijící zvěře jako „věci nikoho“ nemá zákon č.151/1997 Sb. chybu. Volně žijící zvěř není majetek a nemá tudíž žádnou hodnotu. Teprve uplatněním práva myslivosti, které je reálným právem spjatým s vlastnictvím honebního pozemku, se stává volně žijící zvěř majetkem uživatele práva myslivosti a lze ji následně ocenit.

Zákon č.114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny určuje v § 87 výši pokut za újmu způsobenou zvláště chráněným živočichům, z nichž někteří jsou ze zákona o myslivosti zvěři. Pokutu však nelze pokládat za ocenění těchto druhů zvěře, nýbrž musí být chápána jako trest za nežádoucí jednání proti kterému se společnost chce bránit.

V České republice je v současnosti zřejmá společenská potřeba řešení otázky škody na zvěři způsobené ať již upytlačením či způsobením ekologické újmy.

Bylo osloveno a požádáno o spolupráci všech 87 v současné době v České republice registrovaných soudních znalců. Byly shromážděny informace jak ve svých odborných posudcích stanovují hodnotu protiprávně ulovené či odcizené zvěře, z ní pocházející zvěřiny a získán souhlas k jejich využití. (FEUERISEL 2000)

Návratnost dotazníkového průzkumu způsobu práce znalců z oboru myslivosti byla 53 %. Výsledný soubor zahrnuje proto 46 stanovisek. Z došlých odpovědí (100%) vyplývá, že 56% soudních znalců ještě nemělo příležitost k vypracování znaleckého posudku v oboru myslivosti.

Ze soudních znalců, kteří již prakticky vypracovávali znalecké posudky, volí 60% pro jejich vypracování metodu výnosovou (poptávkovou) posuzující hodnotu věci podle obvyklého výnosu z předmětu ocenění a jeho kapitalizace. Berou přitom v úvahu jednak aktuální cenu zvěřiny a aktuální cenu poplatkového lovu (nejčastěji průměrné ceny poplatkových lovů na základě ceníků různých organizací a firem zprostředkujících poplatkový lov).

Samostatnou a značně diskutovatelnou položkou je přírážka na chovnou hodnotu, která vyjadřuje případnou ztrátu budoucího přírůstku. Stanovení výše této přírážky je značně subjektivní a proto ji různí soudní znalci vyjadřují podle svých osobních odborných zkušeností různě.

Dalších 35% z této skupiny znalců vychází z finančního ohodnocení zvěře pro úřední účely uvedeného ve Věstníku ČMS č. 3/1992 a praktikují tak pro určení hodnoty zvěře metodu porovnávací (*komparativní*) posuzující hodnotu věci odvozením z ceny funkčně srovnatelného předmětu. Ohodnocení uvedené ve Věstníku nemá závazný charakter zákonného předpisu, ale použito soudním znalcem formou znaleckého posudku získává váhu.

Zbývajících 5% znalců používá kombinace těchto metod.

V rozporu ke svému právnímu postavení (*res nullius*) je v České republice zvěř oceňována jako majetek (FEUERISEL 2002b). V oblasti jejího oceňování je nejčastěji uplatňován způsob výnosový a způsob porovnávací.

Součástí práva myslivosti je „ přivlastňovat si ulovenou nebo nalezenou uhynulou zvěř “. Proto je i neoprávněně ulovená zvěř majetkem uživatele honitby, který má nárok na případnou náhradu ušlých výnosů za zvěřinu či za jiné tělesné části zvěře.

Jiná situace je ale v případě uplatňování náhrady za ušlý zisk ve formě ceny poplatkového lovu a za chovnou hodnotu neoprávněně uloveného kusu. Není možné uplatňovat nárok na náhradu za něco co ještě není (aktuálním) majetkem.

Posuzujeme-li tyto, českými soudními znalci nejvíce používané metody stanovení náhrady škody způsobené na zvěři, je třeba k již uvedené argumentaci dodat, že obě metody mají společný nedostatek spočívající v *opomenutí zohlednění nemajetkového charakteru volně žijící zvěře*.

Platná legislativa nás v otázce oceňování zvěře nutí k principiálnímu rozlišení hodnoty zpeněžitelných částí ulovené zvěře od hodnoty živé zvěře. Škodu je možno způsobit pouze na věci, která se nachází v něčem majetku.

V otázce oceňování volně žijící zvěře se v současnosti nacházíme v České republice ve stavu určité společenské potřeby, kterou by měly orgány státní správy naplnit.

Zákon o myslivosti č. 449 ze dne 27. listopadu 2001 dává Ministerstvu zemědělství a Ministerstvu životního prostředí k tomuto kroku plné oprávnění. (§ 3 odst. 1; §57; §58 odst.1e)

Také zákon 114 / 1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny definuje v § 2 ochranu přírody a krajiny mimo jiné též jako „ vymezenou péči státu a fyzických a právnických osob o volně žijící živočichy “. Mezi volně žijící živočichy patří podle zákona i zvěř.

Na základě těchto obou zákonů by příslušná ministerstva (Mze ČR a MŽP ČR) měla naplnit svou zákonnou úlohu a společně iniciovat vypracování podkladů potřebných pro vydání výnosu o společenské hodnotě všech druhů zvěře a ostatních volně žijících živočichů. Zároveň by tím byl získán nástroj k posílení účinnosti ochrany volně žijící zvěře, jako složky přírodních společenstev.

Souhrn

Mimo Německa, které volně žijící zvěř neoceňuje, (FEUERISEL, J. 2002c) jsou ve všech ostatních sledovaných zemích ve výčtu zvěře ze zákona uvedeny i druhy, které nelze podle mezinárodních úmluv lovit, nebo které jsou zvláště chráněnými živočichy podle zvláštních právních předpisů. Tím je zákonodárci poskytnuta možnost postavit i tyto druhy pod ochranu mysliveckého zákona. V případě Polska tomu tak, k neprospěchu těchto volně žijících živočichů, není a ve výčtu zvěře jsou uvedeny jen ty druhy volně žijících živočichů, které lze obhospodařovat lovem.

Ve všech srovnávaných zemích, mimo Polska, je zvěř považována tradičně za „res nullius“, neboli „věc nikoho“ a není tudíž ničím majetkem. S tím je spojen i základní problém ocenění případné na ni způsobené škody. Škodou se podle zákona rozumí zkrácení majetkového stavu poškozeného. Nemajetkové újmy zásadně povahu škody nemají (FEUERISEL 2002c). Jednotlivé země jsou proto nuceny řešit otázku škody na zvěři nepřímo. Nejschůdnější cesta je vyjádření tzv. „společenské hodnoty“ zvěře a její stanovení pomocí výnosu příslušného oprávněného orgánu státní správy. Tuto cestu volí například Slovensko a Švýcarsko (FEUERISEL, J. 2000, FEUERISEL, J. 2002d). Rakousko vyjadřuje v celostátně uznávaném znaleckém posudku „hodnotu opětovného pořízení živé zvěře“. Toto řešení má charakter společenské dohody (FEUERISEL, J. 1999). Německo doposud nenalezlo cestu k překonání problému ocenění škody způsobené na zvěři. V Polsku je, podle zákona o myslivosti ze 13. 10. 1995, zvěř vlastnictvím státu. Touto kodifikací se stává majetkem a je možné následně vyjádřit i škodu na ni způsobenou.

Ve všech vyhodnocených zemích Evropské unie je správa myslivosti vložena zákonem do rukou státu. Podle našeho názoru je toto řešení správné. Nikdo jiný než stát není schopen jednotně a za využití nejnovějších vědeckých poznatků objektivně a s potřebným nadhledem řídit hospodaření se zvěří v náročných podmínkách kulturní a člověkem intenzivně využívané krajiny a stanovovat cenu zvěře.

Všechny civilizované země pohlížejí na zvěř jako na nedílnou složku přírody, která jako životní společenstvo musí být celkově chráněna a o níž musí být pečováno.

Pro vytvoření možnosti praktického výkonu ochrany je třeba, aby co nejvíce volně žijících živočichů mělo statut zvěře, případně i bez možnosti jejich obhospodařování lovem. Myslivecký zákon ukládá, oproti zákonu o ochraně přírody, konkrétním fyzickým a právnickým osobám, tj. uživatelům honiteb povinnost ochrany a péče o zvěř. Zda tato zvěř je lovecky obhospodařovatelná či ne není podstatné.

Účinné zkrácení přípravných prací by jistě přineslo případné využití praktických zkušeností našich slovenských sousedů s vypracováním sazebníku společenského ohodnocení zvěře a prováděcí vyhlášky k zákonu o ochraně přírody a krajiny.

Myslivecké vzdělávání po vstupu České republiky do Evropské Unie

Prof. ing. Josef Hromas, CSc.

MZLU v Brně - Lesnická a dřevařská fakulta

Přírodní dění jsou natolik rozmanitá, že i přes věky trvajících poznávání jejich zákonitostí docházíme k stále novým a dokonce až překvapivým poznáním, která se snažíme v naší praxi následně využívat. Stejně tak je tomu i v myslivosti kdy se lidé odnepaměti učili zvěř při lovu přelstít a později i chovat, vždy v souladu s naším postupným poznáváním přirozených potřeb zvěře.

Časem se naši předchůdci naučili i mláďata do té doby divoce žijící zvěře domestikovat a naučili se pro svou potřebu chovat domácí zvířata. Stálým stykem s nimi začali ještě lépe chápat jejich potřeby a tyto své znalosti začali přenášet i na volně žijící zvěř, zejména později v intenzivních chovech.

Své znalosti předávali lovci a později myslivci svým potomkům či přátelům nejprve ústní formou a mnohem později i formou písemnou a na různých panstvích pak vznikaly do jisté míry privilegované vrstvy myslivců. Z nich se postupem času a s rozvojem ekonomického významu dřeva stali zejména v 18. století lesníci, z nichž většina si ponechala myslivost jako profesní zálibu. Od té doby se myslivost také stala jedním ze základních učebních předmětů na lesnických školách a traduje se, že „není dobrý lesák kdo není také dobrý myslivec“. Protože myslivec chodí do lesa i brzy ráno či večer, mimo normální pracovní dobu a právě tehdy může rozeznat například některé choroby dřevin na něž by jinak přišel až opožděně. Také ostatní příležitostná pozorování směřující k ochraně lesa, myslivosti a života zvěře mají nesporný význam.

O nezbytnosti využívání vědomostí mysliveckých odborníků (zalců) se píše již v císařském patentu č. 154 z roku 1849 aniž by tam tato odbornost byla blíže specifikována. Teprve následný zemský zákon o myslivosti pro Čechy č. 49 z roku 1866 zavedl vydávání loveckých lístků okresními úřady s výjimkou občanů se sníženou přičetností a osob trestaných příp. dělníkům pracujícím za týdenní nebo měsíční mzdu. Obdobná ustanovení měly i honební zákony slezský č. 42/1913 a moravský 4/1914, které doplnily nemožnost vydání loveckých lístků osobám trestaným za přestupek proti předpisům o hájení zvěře a předpisům o honebních lístcích. Zkoušky pro vydání těchto loveckých lístků v našem nynějším pojetí neexistovaly.

Uzákonění mysliveckých zkoušek obdobné současným nutných pro vydání loveckého lístku zavedlo teprve vládní nařízení č. 127/1941. Tato ustanovení převzal i poválečný zákon o myslivosti č. 225/1947 Sb., který navíc vyžadoval, aby v každé honitbě byl ustanoven myslivecký hospodář kvalifikovaný československým státním občanstvím a tříletým vlastnictvím loveckého lístku. Bez dalších zkoušek. Myslivečtí hospodáři měli v honitbách poměrně velké pravomoci zejména v chovech zvěře.

Teprve na základě ustanovení zákona o myslivosti č. 23/1962 Sb. byly vydány podrobné

- zkušební řády pro zkoušky z myslivosti,
- zkušební řád pro zkoušky pro myslivecké hospodáře,
- zkušební řád pro vyšší odborné myslivecké zkoušky a
- zkušební řád pro zkoušky sokolníků

Vnitřními, ale celostátně platnými předpisy tehdejšího Československého mysliveckého svazu byly navíc upraveny kvalifikace kynologických a střeleckých rozhodčích podmíněné praxí uchazečů a také vědomostními zkouškami. Tyto kvalifikační požadavky platí dosud.

Zkoušky pro myslivecké hospodáře byly novelou zákona o myslivosti č. 270/1992 Sb. zrušeny a nahrazeny vyššími odbornými mysliveckými zkouškami, což se později v praxi ukázalo jako neopodstatněné, a proto se k tomuto typu zkoušek nový zákon o myslivosti č. 449/2001 Sb. vrátil. Tento zákon navíc stanovuje další zkoušku ze znalostí práv a povinností myslivecké stráže, kterou musí každý uchazeč o tuto funkci prokázat před orgánem státní správy myslivosti ještě před složením předepsané slibu. Přitom jedna myslivecká stráž musí být jmenována na každých i započatých 500 ha honitby.

Je zřejmé, že už pouze uvedený výčet zkoušek dává představu o tom, že myslivecké vzdělávání je v České republice na vysoké úrovni. Tento výčet ale není úplný bez uvedení jejich obsahu.

Například u ústních zkoušek z myslivosti zakládajících nárok na získání loveckého lístku následujících po roční praxi v honitbě zkouší podle ustanovení vyhlášky MZe č. 244/2002 Sb. 7 kvalifikovaných zkušebních komisařů – většinou absolventů vyšších odborných mysliveckých zkoušek, včetně jednoho předsedy a jednoho místopředsedy komise:

Ve skupině I.:

- dějiny lovectví, myslivosti a myslivecké spolkové činnosti,
- význam myslivosti, mysliveckou kulturu a mysliveckou etiku,
- nároky na osobnost myslivce, mysliveckou mluvu, myslivecké zvyky a
- tradice

Ve skupině II.:

- právní předpisy o myslivosti v souvislostech s jinými předpisy včetně
- mezinárodních,
- řízení myslivosti,
- plány mysliveckého hospodaření a mysliveckou statistiku

Ve skupině III.:

- mysliveckou zoologii a biologii zvěře

Ve skupině IV.:

- chov zvěře,
- péči o zvěř,
- ekologii a ochranu přírody a zvěře,
- etologii a pohodové chování zvěře

Ve skupině V.:

- mysliveckou kynologii,
- nemoci loveckých psů,
- nemoci zvěře

Ve skupině VI.:

- lovecké zbraně a střelivo vč. zásady bezpečnosti zacházení s nimi,
- základy první pomoci při úrazech

Ve skupině VII.:

- způsoby lovu zvěře včetně loveckých pravidel,
- lovecké stopařství,
- ošetřování zvěřiny,
- úprava a hodnocení loveckých trofejí

Tyto zkoušky organizují buď Ministerstvem zemědělství pověřené myslivecké organizace anebo střední či vyšší až vysoké odborné školy se studijními obory lesnictví či zemědělství pokud je v jejich učebním plánu povinná výuka myslivosti. Tím je zaručena odborná úroveň uvedeného typu zkoušek.

Náročnější zkoušky pro myslivecké hospodáře mají písemnou a ústní část a ve zkušební komisi jsou mimo předsedy a místopředsedy další 4 kvalifikovaní zkoušející, kteří se komisionálně přesvědčují o znalostech uchazečů:

Ve skupině I.:

- právech a povinnostech mysliveckých hospodářů včetně právních předpisů o myslivosti u nás a ve světě

Ve skupině II.:

- zařazování honiteb do jakostních tříd, o stavech zvěře a jejich chovu v chovatelských oblastech,
- mysliveckém plánování,
- myslivecké péči o zvěř včetně mysliveckých zařízení,
- ekologii, etologii, pohodovém chování a ochraně přírody v ČR

Ve skupině III.:

- výživě zvěře,
- chorobách zvěře a jejich prevenci vč. léčení,
- ošetřování ulovené zvěře, o úpravě a hodnocení trofejí vč. organizace chovatelských přehlídek, systému kontroly ulovené zvěře

Ve skupině IV.:

- mysliveckých zvyčích a tradicích, o myslivecké kultuře a myslivecké mluvě,

- lovectví, zbraních a střelivu,
- základech první pomoci,
- myslivecké kynologii.

Nejvyšším typem mysliveckých zkoušek jsou vyšší odborné myslivecké zkoušky, které jsou obdobně zkouškám pro myslivecké hospodáře, ale v jednotlivých předmětech jdou ještě hlouběji. Také proto je jejich prováděním pověřeno ze zákona samotné Ministerstvo zemědělství ČR i když jsou uznávány i povinné zkoušky z myslivosti na vybraných odborných školách v souvislosti s absolvováním odborných lesnických či zemědělských předmětů.

Náročné jsou také zkoušky sokolnické zaměřené na chov a výcvik loveckých dravců – v zásadě obdobně jako je tomu u zkoušek pro myslivecké hospodáře. Zkouší se také ze 4 skupin předmětů. Jsou písemné a ústní a konají se také před šesti zkušebními komisemi.

Uvedené druhy zkoušek z myslivosti jsou zárukou toho, že každý zájemce o prohloubení si mysliveckých vědomostí má k tomu dostatek možností. Nedostatkem přitom ale je, že není vždy uvedeno jaké zkoušky jsou předpokladem pro zastávání různých funkcí ať již ve státní správě myslivosti anebo i v činnosti různých odborných komisí apod. Právě na těchto místech či funkcích by mělo být jednoznačně deklarováno požadované myslivecké vzdělání – nejlépe ve formě absolvování vyšších odborných mysliveckých zkoušek.

V uvedeném výčtu zkoušek nelze opomenout ani předměty na našich univerzitách, které následují po zkouškách povinných. Na lesnické a dřevařské fakultě MZLU v Brně jsou to například volitelné předměty „Ekologie v chovech zvěře“, „Ekonomika myslivosti“ či „Myslivo-ochranářská legislativa“. Zájemci o mysliveckou problematiku si mohou zvýšit svou kvalifikaci tříletým doktorandským studiem z akreditovaného oboru „Myslivo“ s následným titulem PhD. Další z možností zvýšení myslivecké kvalifikace je dosažení pedagogické a vědecké hodnosti prostřednictvím universitního habilitačního řízení s následným titulem docent či později i profesor.

Na České zemědělské univerzitě v Praze se od letošního roku otevírá nový bakalářský předmět „Provoz a řízení myslivosti“, jehož absolventi mohou přestoupit do studia magisterského, v němž je ovšem kladen větší důraz na předměty odborné – především lesnické.

Nelze opomenout ani dřívější typy postgraduálních studií z myslivosti otevřené pro zájemce o hlubší studium z myslivosti, kteří se touto odborností zabývali v praxi. Na lesnické fakultě nynější MZLU v Brně proběhly 3 dvousemestrové kurzy ukončené zahraničními exkursemi a také jeden čtyřsemestrový kurz v němž přednášeli i zahraniční odborníci. Škoda, že se právě tento úspěšný typ celoživotního vzdělávání nedostal do současného vysokoškolského zákona.

Je zřejmé, že současně platné právní normy v našem mysliveckém vzdělávání není nutno nijak zásadně měnit, i když jejich doplňování o nové poznatky je samozřejmě nezbytné.

Ostatně i ujednacení požadavků jednotlivých zkušebních komisí na území celé republiky se ukazuje jako potřebné, a proto Českomoravská myslivecká jednota přistoupila v roce 2005 k regionálnímu svolávání těchto komisí, na nichž se k jednotlivým zkušebními skupinám diskutovalo, takže k uvedenému ujednacení došlo. Byla to správná cesta neboť pověření k dalším přednáškám a zkouškám dostali pouze účastníci těchto kursů, v jejichž organizování se bude pokračovat i nadále.

Zdá se, že pod dojmem uvedeného výčtu mysliveckých zkoušek bychom mohli být se situací v naší republice spokojeni. Také proto, že Evropská Unie zatím ponechává na úvaze jednotlivých členských zemí jak se k mysliveckému zákonodárství a také k systému mysliveckého vzdělávání na základě svých tradic a zkušeností samy postaví. Ostatně je nám známo, že ne ve všech i okolních zemích k systému mysliveckého vzdělávání podobného našemu dospěli. Otázkou ale zůstává zda absolventi prvního typu zkoušek (o lovecký lístek) neustrnou na této úrovni aniž by měli potřebu dále sledovat dění v myslivosti ať již na úrovni regionu či celostátní anebo dokonce mezinárodní. Přitom možností jak se k potřebným informacím dopracovat je mnoho. Především jsou to myslivecké časopisy přinášející aktuální správy a v návaznosti na ně je to myslivecká odborná, ale i zábavná literatura. Dále jsou to odborné semináře s mysliveckou tematikou, jichž je organizováno na republikové úrovni dokonce několik do roka. K mysliveckému vzdělávání nepochybně přispívají i regionální přehlídky trofejí spojené s informacemi o úrovni myslivosti v regionu či v širším měřítku. Na celostátní úrovni včetně úrovně mezinárodní jsou pravidelně (obvykle v pětiletých odstupech) organizovány myslivecké výstavy, na nichž je možno shlédnout úroveň všech odvětví vycházejících z myslivosti anebo na ni navazujících, a to opět i v mezinárodním srovnání.

Problém je v tom, že návštěva těchto mysliveckých akcí není pro všechny myslivce povinná a že je tudíž někteří myslivci nenavštěvují, a tím se samozřejmě neinformují o aktuálních mysliveckých problémech. Někdy právě tito myslivci kritizují současný stav v naší myslivosti, což je samozřejmě možné, ale každá kritika by vždy měla vycházet ze znalostí věci. A tyto znalosti jsou právě podmíněny soustavně se prohlubujícím mysliveckým vzděláváním. Před časem se proto začalo uvažovat i o jakémsi doškolování myslivců, které bylo celkem běžné před lovy kdy se prověřovaly praktické znalosti myslivců v zacházení se zbraněmi, nastřelovaly se kulovnice, pořádala se školení o bezpečnosti při střelbách apod. Tyto akce celkem pravidelně pořádala myslivecká sdružení a uvažovalo se i o jakýchsi doškolováních o měnících se

právních normách příp. o nových směrech našich chovatelských snah. Tyto záměry narazily jednak na nepřílišný zájem myslivců, dále na nemožnost nařízení povinné účasti na těchto besedách a konečně na to, že ne všichni myslivci jsou členy mysliveckých sdružení, což platí zejména v současnosti kdy myslivecká sdružení mají samostatnou právní subjektivitu.

Zatím nedostatečnou měrou k mysliveckému vzdělávání přispívají naše masová media včetně televize, která vyhledávají především laciné senzace, jimiž následně ovlivňují veřejné mínění nemyslivců – mnohdy v náš neprospěch. Dosavadní jednání o změnu této praxe narážela buď na nemírné finanční požadavky za natočení pro nás zajímavých pořadů anebo o jejich uvedení v málo sledovaných dobách anebo přímo o nezájem na publikování takovýchto pořadů, které přitom mají například v Maďarsku anebo na Slovensku velkou popularitu a sledovanost.

Ukazuje se tedy, že naše myslivecké vzdělávání je z legislativního pohledu na vysoké úrovni, ale současně že existuje ještě mnoho možností jak toto vzdělávání kvalitativně navýšit. Nad tím je potřeba se zamyslet, zejména v souvislosti s nastupující mladou generací, neboť úroveň myslivosti (a nejen její) bude taková jaká bude vzdělanostní úroveň myslivců.

Změny v agrárních ekosystémech a jejich vliv na zvěř

Doc. ing. František Zabloudil, CSc.

Ing. Petr Korhon

Institut ekologie zvěře Veterinární a farmaceutické univerzity Brno

Využívání polnohospodářské krajiny má přímý vliv nejen na život všech volně žijících druhů živočichů, ale také na jejich početní stavy. V dlouhodobém vývoji krajiny je nutné se alespoň částečně seznámit s některými negativními i pozitivními faktory, které ovlivňují životní potřeby volně žijících druhů živočichů a lidí. Koloběh látek v přírodě lze vyjádřit jednotlivými fázemi vývoje prostředí, které poskytuje dostatek podmínek k zachování života.

V trvalém časovém sledu se také vyvíjí agrární **ekosystémy**, které jsou složeny z rostlinných (fytocenóz) a živočišných (zoocenóz) společenstev, které pak v daném celku vytváří **biocenózu**. Biocenóza s neživým prostředím tvoří nedílný celek, který je základem ekologické soustavy neboli **ekosystému**. Soubor všech ekosystémů vytváří potřebnou **biosféru**.

Ekosystém je tvořen společenstvem s abiotickým prostředím v němž žije a je základní jednotkou v níž dochází k oběhu látek a energie.

Jde o následující látky: - neústrojné, - producenty,
- ústrojné, - konzumenty,
- klimatický režim, - destruenty.

Ekosystém je vázán plynulým převodem energie z jedné složky na druhou. Sluneční energie je poutána autotrofy, přeměněné v energii chemických vazeb a postupně přenášena na organizmy v ekosystému.

Jeden organizmus je zdrojem potravy pro druhý tak, že se vytváří **potravní**

řetězce, které jsou typické v každém ekosystému. Velmi známé jsou dva typy potravních řetězců:

- **pastevně kořistnický**, tj. od zelených rostlin přes býložravce ke karnivorům,

- **rozkladný (detritický)**, který začíná u mrtvých těl, jimiž se živí organičtí saprofágové (houby, hmyz apod.). Výsledný produkt je humus.

Ekosystémy představují vázané celky tokem energie, oběhem látek, jejich obnovováním, regulací i vývojem. Existuje celá řada ekosystémů, které lze rozdělit na:

- **vodní ekosystémy**, ty jsou buď vnitrozemské nebo mořské,

- **suchozemské ekosystémy**, s dalším dělením.

Podle archeologických pramenů se u nás počátek vývoje agrárních ekosystémů datuje od 5. století před n.l., se vstupem člověka na naše území. V té době byla celá naše oblast porostlá lesy a jen místy se vyskytovaly plochy bez stromového nebo keřového porostu. Ovlivnění krajiny lidmi bylo minimální, neboť se tehdejší lovci pohybovali na rozsáhlých územích pouze za účelem lovu zubrů, turů, losů, divokých koní a drobného zvířectva. Postupem času se lidé začali usídlovat na jednom místě delší dobu, kde uzavírali zvířata do ohrad, k zajištění svých potřeb v době nouze (mléko, maso, kůže). Na zimní období získávali píci pro zvířata z nelesních ploch, často vzniklých po požárech. K podpoře růstu vyšších porostů trávy zavlažovali suchá místa přehrazením potůčků. Později na vhodná místa vpravovali do země také osivo k získávání zrnin pro zvířata, ale i pro vlastní spotřebu. Cestovatel Ibrahim Ibn Jakub (10.stol.) uvádí, že se na našem území vyskytovaly mimo výše uváděné druhy, také kur polní a v lesích černý velký kur zvaný „tetra“ a jemu podobný malý kur - zřejmě jde o tetřeva a tetřívka.

Se zvyšujícím se počtem lidí byla potřebná další pole, které lidé rozšiřovali na úkor lesů. Tak vznikla „**přílohová soustava hospodaření**“, která byla nejdříve využívána po dobu 2 - 4 let a dalších několik let byla půda ponechána ladem k obnově živin, pro pěstování žita, pšenice, ječmene, prosa a také lnu.

Z těchto ploch byla spárkatá zvěř všemi prostředky vytlačována do hlubokých lesů. Z krajiny postupně mizí zubr, tur, los, divocí koně a další. Z důvodu škod na domácích zvířatech jsou hubeny i šelmy (vlk, rys, medvěd). Rozšiřováním přílohy se zvětšily plochy bezlesí, které vytvořily vhodné podmínky k životu zajíců a koroptvím. Zkracováním doby úhorů až na jeden rok vzniká „**soustava jednoletého úhoru**“, který se na našem území udržel od 10. až do 19. století, při stálém rozšiřování plochy polí na úkor lesů i ve vyšších polohách. Počátkem 16. století se pěstování plodin rozšiřuje o brambory, kukuřici, řepu a další druhy, které jsou důležité k obživě lidí a zároveň atraktivní potravou nejen pro spárkatou zvěř. Zvěř se na těchto plodinách shromažďuje a způsobuje značné škody. Dochází také k rozšiřování chovu bažantů, kteří jsou známí již od počátku našeho tisíciletí. Ti nejdříve žili na okrajích lesů a křovin, později také na otevřených polích. Do obor byli dováženi daňci, mufloni, asijské jeleni a jelenci z Ameriky. Tyto

druhy se spolu s původní jelení a černou zvěří, po úniku z obor značně rozmnožili, na mnoha místech způsobují značné snížení výnosu zemědělských plodin a devastaci orné vrstvy půdy.

V důsledku nárůstu počtu lidí a jejich migrací byl u nás zaveden tzv. „**norfolkský osevní postup**“, ve vyšších polohách pak „**travoplní soustava**“. Při střídání jednoletých plodin bylo využíváno biologického hnojení půd. Výnosy byly úměrné přirozené úživnosti prostředí a množství vložených živin do půdy. Tyto systémy hospodaření byly pracovně velmi náročné, ale respektovaly ostatní složky v krajině. Po vzoru západních států byla u nás v druhé polovině 20. století zavedena tzv. „**zemědělská průmyslová soustava**“. Jejím účelem bylo a je docílení co nejvyšších výnosů, při použití některých látek chemického průmyslu (hnojiv, stimulatorů růstu a ochranných prostředků). S odstupem času, při silně rozšířeném antropologickém využívání zemědělské krajiny, je možné hodnotit celou řadu vlivů na volně žijící živočichy, včetně zvěře.

Vývoj zemědělského hospodaření v krajině byl po celá staletí podřízen potravnímu zajištění obyvatelstva. Do popředí se však postupně dostala ekonomika na trhu potravních produktů, která je i v současnosti rozhodující složkou hospodaření v agrárních i přilehlých ekosystémech. V příloze uvádíme několik údajů o změnách hospodaření, které významně ovlivňují celkový život nejen zvěře, ale také lidí.

Skladba, ale i plošné zastoupení pěstovaných zemědělských plodin byly po dlouhá desetiletí velmi příznivé, nejen pro výživu obyvatelstva, ale také pro rozvoj drobné zvěře v agrárních a přilehlých ekosystémech. Při šetrném způsobu hospodaření v krajině, se snížené početní stavy zvěře, způsobené klimatickými extrémními vlivy (např. po r. 1929, 1942), rychle obnovily. Při dlouhodobém nešetrném využívání krajiny se i při průměrných klimatických výkyvech stavy drobné zvěře snižují.

Dříve hospodařící vlastníci na zemědělské půdě, velmi dobře pečovali o zachování přirozené úživnosti a ochranu prostředí tím, že na méně úrodných místech vysazovali keře a stromy, udržovali měkké cesty s travnatými porosty, meze mezi plodinami a výrazně nezasahovali do přilehlých ekosystémů. Výsadbou keřů a stromů na těchto plochách, zamezili odplavování ornice a udrželi na polích potřebnou vláhu ke zvýšení své produkce. Pro zvěř byla zachována velmi pestrá a dostupná potravní nabídka, dostatek krytu, klidu i vody ke svému rozvoji. Využívání krajiny majiteli pozemků, kteří hospodařili na menších plochách u nás skončilo koncem II. světové války a dále násilným politickým tlakem v polovině minulého století. Tento zárok si vyžádal odejmutí nejen zemědělské, ale i ostatní půdy majitelům. Jen tak bylo možné provést tzv. hospodářsko technické úpravy (HTÚP). Ke společnému hospodaření byla založena malá, družstevní hospodářství (JZD, Státní statky) s chovem odpovídajícího množství hospodářských zvířat. Tato úprava pro zvyšování rostlinné produkce při nízkých nákladech, se v mnoha oblastech projevila nejdříve na úbytku koroptví. Následný ekonomický tlak na malé hospodářské jednotky zapříčinil další rozšíření orné půdy na úkor ostatních přilehlých ekosystémů. Cílem bylo zvyšování celkové zemědělské produkce, při využívání výkonných mechanizačních prostředků a také chemických látek. Důsledkem byla likvidace mokřadů, prameništ, potůčků a také polních cest, mezí, stromořadí, remízů a lesíků. Tak bylo možné přejít k zavedení ekonomické velkovýroby v zemědělství. Za účelem dalšího zvýšení zemědělské produkce po sedmdesátém roku minulého století došlo ke sloučení malých zemědělských farem ve velké celky. Nové hospodářské jednotky, s působností na značných rozlohách, průmyslovým způsobem zavedly oblastní specializace pro pěstování rostlinných produktů a chov hospodářských zvířat na velkofarmách. Těmito zásahy do krajiny byla ochuzena skladba rostlinných i živočišných druhů v prostředí, včetně druhového zastoupení plodin v jednotlivých oblastech. V technologii výživy hospodářských zvířat byla zavedena tzv. „**jednotná krmná dávka**“ pro skot, složená na bázi kukuřice s jadrnými krmivými. Z krajiny se postupně vytratily plochy tzv. „**potravního zeleného pásu**“ (pícnin), který byl přes vegetační období hlavním zdrojem nejen výživy a krytu, (z části i rostlinné vody) pro zvěř. Místní myslivci se často snažili o možnosti malých úprav v prostředí, založením potravních pásů, navracením remízů, ale jednání s hospodářskými organizacemi byla často méně úspěšná. Raději pro zvěř poskytl dostatek krmiv z vlastní produkce, ale úpravy prostředí se podařilo provést jen ve velmi málo případech. V tomto časovém období specializované rostlinné a živočišné produkce se snížilo zastoupení rostlinných a živočišných druhů v životním prostředí nejen drobné zvěře. Velkoplošný způsob průmyslového využívání krajiny však zlepšil životní podmínky spárkaté zvěře (černá zvěř), vytvořením dostatku kvalitní potravy, krytu a klidu na značných plochách.

Po roce 1991, podle zákona o půdě č. 229/1991 Sb., ve znění předpisů pozdějších, došlo k navrácení pozemků původním majitelům, kteří však mnohdy nebyli na vlastní obdělávání půdy a hospodaření vybaveni. Většina majitelů navrácených pozemků, neměla již žádný vztah k půdě, kterou podědili po rodičích nebo prarodičích a sami v místě často ani nebydlí. Tito současní vlastníci pozemků většinou ani nevědí, kde jejich pozemek leží, ale mají od něj tzv. „vlastnický list“. Někteří majitelé půdy po nabytí prodali nebo ji pronajali pokračujícím zemědělským hospodářským subjektům, které za její užívání platí nájemné. Hospodaření nájemců půdy je již více roků pod vlivem silného cenové ekonomického tlaku v přebytku zemědělských produktů. Za tímto účelem jsou často, dříve upravené společné bloky lánů, osévány jen ekonomicky výnosnými plodinami, i více let po sobě (obiloviny a technické plodiny). Zákon o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 ve znění předpisů pozdějších, neberou někteří uživatelé v úvahu. V současnosti se chov hospodářských zvířat u farem vyskytuje jen ojediněle. Pokud myslivci požádají současného uživatele jen o malé části pozemků k úpravě prostředí pro zvěř, je realizace většinou neprůchodná. Do jednání vstupuje majitel pozemku, nájemce pozemku, pozemkový fond, státní správa a organizace ochrany přírody.

Úpravy v krajině jsou v současnosti řešeny zákonem č. 284/1991 Sb. o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, ve znění předpisů pozdějších, v návaznosti na další právní předpisy. Komplexní pozemkové úpravy (KPÚ) se postupně provádí v mnoha oblastech, kde by bylo možné, alespoň z části upravit prostředí také pro zvěř. Myslivci však nejsou účastníci správního řízení, proto se často dovídají o úpravách až při realizaci zpracovaného projektu. Budují se cyklistické stezky, sportovní a rekreační plochy, ochranná místa pro vzácnější druhy rostlin a živočichy aj. Jejich provozem je zvěř ze svých životních teritorií vytlačena a nemá v nejbližším okolí možnost najít nová stanoviště, protože ostatní půda je stále obhospodařována v monokulturních blocích efektivních druhů plodin.

Již několik roků je v některých oblastech dávána zemědělská orná půda do tzv. „**dočasného klidu**“ (uvedeno v tabulce). Tuto půdu mají majitelé - uživatelé udržovat v čistém stavu. Za tento způsob hospodaření se dostává státní finanční podpora. Některé organizace (firmy) se touto činností údržby zabývají. Nařízené první ošetření travnatých ploch je do 15.7. prováděno většinou mulčováním, právě v době kladení mláďat drobné zvěře, která bývá usmrčována rychlými mechanizačními sekačkami. Travní hmota je ponechána na místě, neboť není zvířat, která by ji konzumovala. Druhé sečení je na podzim, které by bylo vhodné alespoň z části přenechat jako zimní kryt zvěři – odporuje uzavřeným smlouvám o poskytnutí náhrady. Pokud se tato údržba neprovede vůbec, rozmnoží se nežádoucí agresivní druhy jako je např. **pcháč oset** (*Cirsium arvense*), **lopuch trstnatý** (*Actium tomentosum*), **lebeda rozkladitá** (*Atriplex patula*), **bolševník obecný** (*Heracleum spondylium*), **bez černý** (*Sambucus nigra*), **trnovník akát** (*Robinia pseudoacacia*) a další druhy, které neslouží k potravě zvěře, ale spíše jako útočiště predátorům, případně lidem k jiným účelům (černé skládky).

Naproti tomu jsou v současnosti další zemědělské oblasti, kde se provádí tak intenzivní využívání zemědělských pozemků (orání a osetí), že jsou často zorány i pevné okraje komunikací, bez ponechání kousku travnatého porostu kolem značných rozloh monokulturních plodin (obiloviny, technické plodiny). Tito obhospodařovatelé orné půdy mají zvěř často za škůdce, kteří jsou příčinou následného ekonomického snížení jejich výnosů. Často hledají cesty k vymáhání náhrady za škody způsobené zvěří na plodinách, které však mohou být způsobeny jejich nedostatečným obhospodařováním (pozdní osetí nebo sklizeň, špatná ochranná opatření a hlavně koncentrované umístění jedné plodiny atd.).

Skladba současných plodin v agrárních ekosystémech je velmi omezená, jak uvádí Český statistický úřad - vývoj hospodaření v agrární krajině od roku 1960 do roku 2005.

Tabulka č.1

Vývoj a struktura osevních ploch v ČR v tis.ha											Pramen: ČSÚ
Rok	1960	1970	1980	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Zrniny	1612,0	1749,9	1821,0	1708,8	1642,0	1688,1	1665,2	1596,3	1483,7	1635,7	1632,7
Luskoviny	59,4	40,2	69,8	56,6	60,7	40,6	38,4	34,2	31,4	28,4	39,3
Okopaniny	471,1	360,1	287,0	228,5	171,7	130,8	132,1	115,8	113,3	107,1	102,9
Tech. plod.	286,4	60,9	110,3	161,3	353,0	426,7	452,2	425,6	442,3	402,4	415,5
Pícniny o.p.	926,7	1062,8	1020,0	1099,9	872,5	725,3	672,6	527,5	513,1	500,6	491,9
Zelenina k.	22,1	22,6	33,1	33,7	35,0	32,3	26,2	12,7	12,2	12,4	8,9
Osevní pl.	3377,7	3296,5	3341,2	3288,8	3134,9	3043,8	2986,7	2712,1	2596,0	2686,6	2691,2
Zem.půda	7889	7093	6851	4288	4280	4282	4280	3652	3668	3631	3606
Orná půda	3376	4998	4810	3219	3143	3162	3191	2850	2924	2773	2748
Trvalé trav. porosty		1759	1682	833	902	960	971	839	875	858	853

Jednou z příčin malé reprodukce drobné zvěře v agrárních ekosystémech je také nedostatek klidu a krytu v jejich životním prostředí, zaviněné činností lidí. Od jara lidé rekreačně prochází honitby, plaší nejen pernatou zvěř při zasednutí na vejce, ale také často sbírají vylíhlá mláďata a nosí je domů. Později prochází skupiny sběračů lesních plodů a hub křovinami, lesy a zbytky remízů. Tento sběr pokračuje až do napadnutí prvního sněhu. To již nastupují vyznavači zimních sportů, kteří často odhánějí zvěř od zásypů a krmelců. Krosové jízdy na kolech, motorkách a sněžných saních vyhánějí zvěř z celých oblastí na dlouhou dobu.

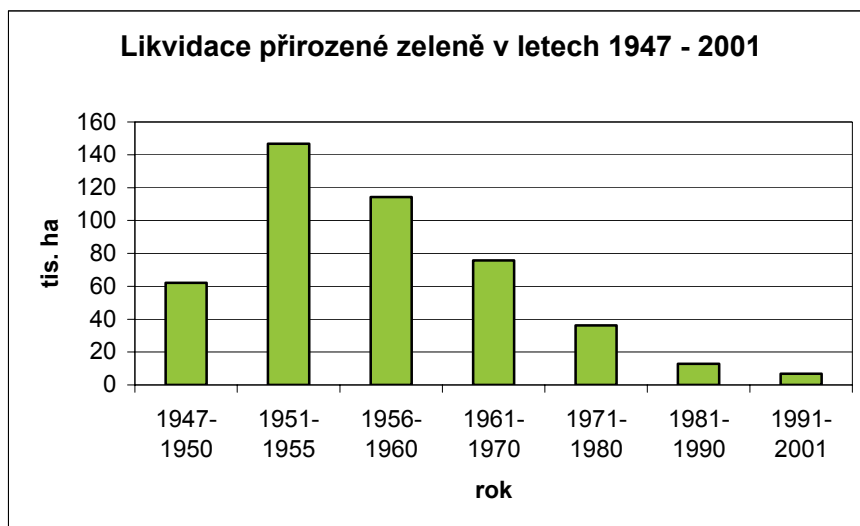
Negativní vliv na zvěř má také rozšiřující se výstavba v extravilánech (občanská, průmyslová, výstavba inženýrských a dopravních sítí). Jejich vliv se zatím hodnotí jen úbytkem honební plochy. Tím spárkatá (přebíhavá) zvěř často opouští potravně a klidově nevhodná stanoviště a v jiných místech dochází k jejímu soustředování, kde vznikají škody na porostech a v chovu zvěře pak ke snadnému přenosu onemocnění. Ke značnému úbytku zvěře dochází na dopravních tepnách všech typů, které nemají ochranná opatření. Dopravních prostředků je u nás více jak 4 miliony. Na rychlostních komunikacích se

běžně jezdí vyšší rychlostí jak 150 km a na ostatních silnicích více jak 100 km za hodinu. Při těchto rychlostech zvěř nemá prakticky možnost úniku z těchto dopravních tepen.

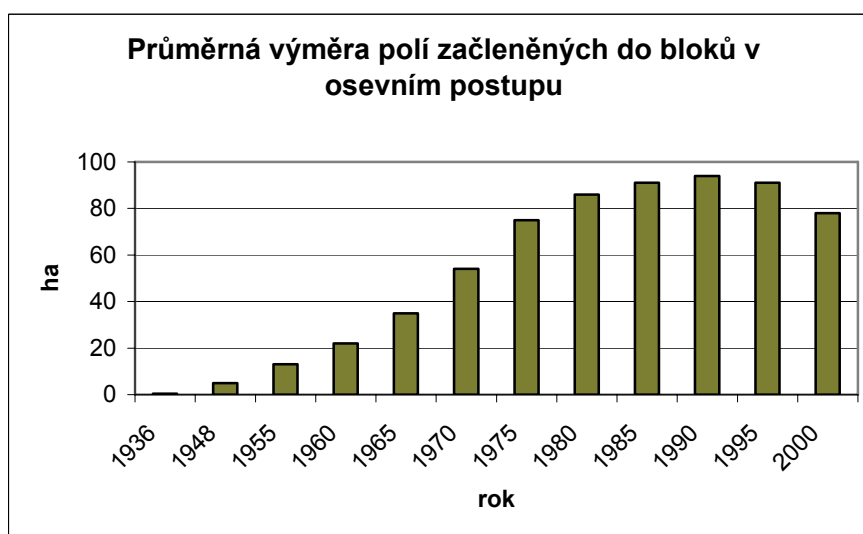
V současné době je chov drobné zvěře v agrárních a přílehlých ekosystémech velmi náročný. Pokud nedojde k dohodě mezi uživateli - majiteli pozemků, s vykonavatelem práva myslivosti na určitém kompromisu, podpořeném řídicími orgány státní správy, ve věci všeobecné ochrany prostředí, včetně zachování životních podmínek volně žijících druhů, tj. i zvěře a ochraně rostlin, nelze očekávat zlepšení současné situace. Neutěšený stav v krajině je způsoben přetrvávajícím, často bezohledným způsobem hospodaření a tlakem na přírodu, která se sama nemůže bránit. Uživatelé honiteb se vždy snažili udržet v prostředí co největší rostlinnou i živočišnou druhovou skladbu. Jsou známé případy, kdy myslivci dávají vlastní pozemky k založení biologických pásů, remízků a lesíků sloužící ke zlepšení prostředí nejen zvěře. Jejich výsledky jsou znatelné jak v druhové i početní skladbě zvěře v jejich honitbách. Je však také skutečností, že ne všichni myslivci jsou aktivní na pracích k zachování životního prostředí, v péči o zvěř v době nouze a její ochraně.

V mnohých honitbách není časově dostatek vhodné potravy, klidu a krytu pro zvěř proto nelze očekávat požadovanou její reprodukci. Současnou situaci s chovem zvěře je nutné řešit nejen v místě základních mysliveckých organizací v honitbách, ale také na úrovni mysliveckých organizací všech stupňů, za podpory orgánů státní správy, které se starají o právní postavení české myslivosti.

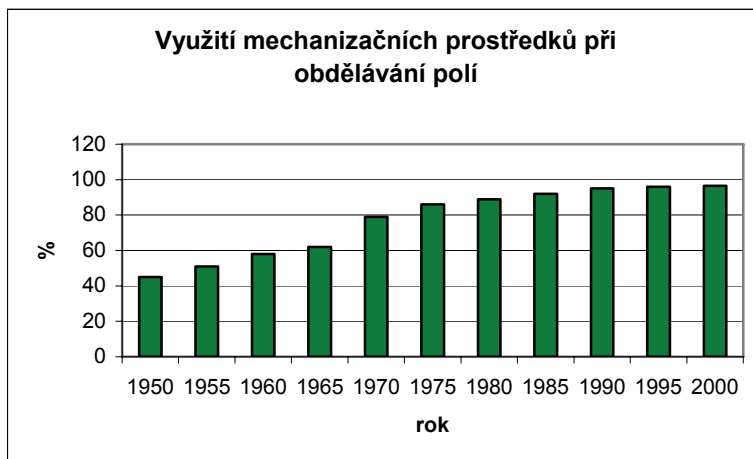
Graf 1

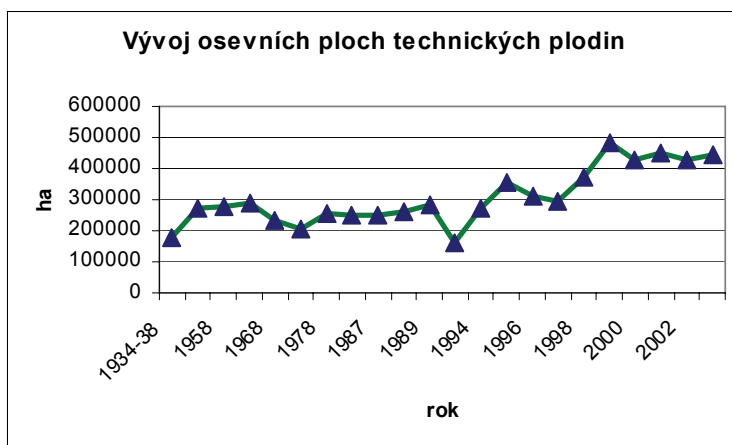
Graf 2

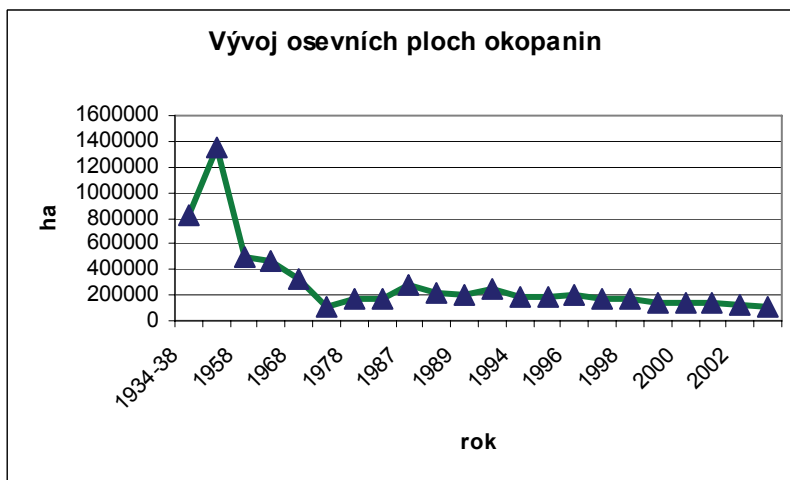
Graf 3

Graf 4

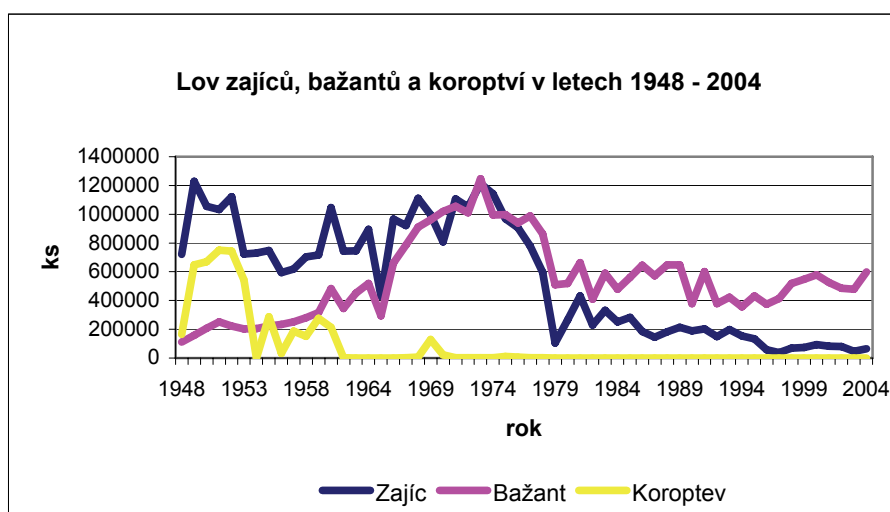
Graf 5

Graf 6

Graf 7

Perspektivy myslivosti na počátku třetího tisíciletí v České republice a EU

Ing. František Havránek, CSc.
Doc. MVDr. Karel Bukovjan, CSc.
VÚLHM Jíloviště Strnady

Není pochyb o tom, že pohled na myslivost se v současnosti mění a to jak v široké společnosti občanské, tak ve společnosti odborné. Na druhé straně je také zřejmé, že pohled samotných lovců a myslivců na myslivost a lov je v jednotlivých zemích a regionech Evropy různý. Prožíváme období, kdy nové názory na myslivost krystalizují. Svědčí o tom například obnovené snahy o formulování Evropské charty myslivosti, iniciované Radou Evropy. To jaké formy a postavení myslivost ve společnosti nyní získá, zřejmě ovlivní její vývoj nebo dokonce existenci na mnoho desetiletí dopředu.

Bylo již řečeno, že přístup k využívání populací zvěře je v různých regionech Evropy různý. Existuje celá škála forem této tradiční lidské činnosti, přičemž na jedné straně této škály stojí prostý lov – redukce populací živočichů, které se vymkly přírodním, autoregulačním mechanismům. Na druhé straně pak stojí myslivost jako lidská činnost - odborný management populací zvěře a životního prostředí. Není třeba zdůrazňovat, že takový přístup je blízký pojetí myslivosti v České republice a s ní sousedícím zemím. Rozvoj takto definované činnosti myslivců v rámci současných evropských – „globalizačních“ snah je zásadním problémem. Prvním krokem k jeho řešení je jak na České, tak mezinárodní úrovni nové definování pojmu myslivost. O to se v poslední době pokusil Řehák (2005). Jeho práce jasně ukazuje, že definování myslivosti v našem zákoně nevyhovuje současným a budoucím potřebám oboru. Myslivostí dnes zákon rozumí soubor činností prováděných v přírodě ve vztahu k volně žijící zvěři jako součástí ekosystému a spolkovou činnost směřující k udržení a rozvíjení mysliveckých tradic a zvyků jako součástí českého národního kulturního bohatství. Není zde odpovídajícím způsobem definována činnost myslivců v oblasti řízení a úprav prostředí, stejně jako zde nejsou zmíněny ekonomické aspekty myslivosti. Řehák (2001) definoval myslivost jako přírodě blízký, citlivý, komplexně pojatý a celouzemně realizovaný myslivecký management přírody (tzn. vybraných druhů volně žijících živočichů, krajiny a dalších prvků přírody) realizovaný v rámci ekologicky korektního výkonu práv a břemen myslivosti. Také on, zřejmě úmyslně, nezařadil do definice myslivosti její ekonomické aspekty, přestože například intenzivní chovy zvěře – bažantnice, obory – lze definovat jako objekty hospodářské činnosti, která využívá obnovitelné, přírodní zdroje trvale udržitelným způsobem.

Nová definice myslivosti a její uznání na základě všeobecného konsenzu v rámci ČR, s její následnou implantací do evropských struktur, je zřejmě prvním a bezodkladným krokem pro nasměrování a zachování myslivosti ve třetím tisíciletí.

Pro pochopení a směřování jednotlivých aktivit rozvíjejících myslivost v současném prostředí je třeba abychom obrátili pozornost na některé teze Evropské komise, které tento problém řeší (Myslivost a Směrnice Rady 79/40/EHS z pohledu Evropské komise DOC/ORN.04.02).

Významným modelovým dokumentem je v tomto případě Směrnice Rady 79/409/EHS o ochraně divoce žijícího ptactva¹ (tzv. „Směrnice o ptactvu“) je společným rámcem ochrany v přírodě se vyskytujících druhů divoce žijícího ptactva a jejich biotopů v celé Evropské Unii. Tato směrnice vychází z faktu, že divoce žijící ptactvo, které je většinou stěhovavé, představuje společné bohatství členských států, a jeho účinná ochrana obvykle představuje typický přeshraniční problém a společnou zodpovědnost.

Směrnice o ptactvu plně uznává legitimnost lovu divoce žijícího ptactva jako formu trvale udržitelného využití. Lov je činností, která v různých regionech Evropské Unie poskytuje významné sociální, kulturní, ekonomické a ekologické přínosy. Je omezen na vybrané druhy uvedené ve Směrnici, která také uvádí řadu ekologických principů a právních požadavků vztahujících se na tuto činnost, kterou je nutno implementovat do právních systémů členských zemí. Tak vzniká rámec pro management lovu.

Pokud jde o slučitelnost lovu s požadavky Směrnice, v této oblasti panovala určitá kontroverze a docházelo až ke konfrontacím. Tyto konfrontace jsou často založeny na rozdílných výkladech požadavků Směrnice.

Komise si uvědomila potřebu zahájení nového dialogu zaměřeného na rozvoj spolupráce mezi všemi vládními a nevládními organizacemi aktivními v oblasti zachování a rozumného, trvale udržitelného využití divoce žijícího ptactva. S tímto cílem v roce 2001 zahájila „Iniciativu trvale udržitelného lovu“, zaměřenou na lepší pochopení právních a technických aspektů ustanovení Směrnice týkající se lovu, a

¹ OJ č. L 103, 25.4.1979, str.1

také na vypracování programu vědeckých, konzervačních a informačních opatření zaměřených na podporu trvale udržitelného lovu dle Směrnice.

Tento informační dokument se snaží naplnit jeden z hlavních cílů dialogu tím, že lépe objasňuje požadavky Směrnice týkající se lovu, v rámci stávajícího právního rámce a zejména na základě vědeckých principů a dat.

Je však nutno zdůraznit, že právo definitivního výkladu Směrnice má Justiční soud EU. Proto se pokyny uváděné v dokumentu musí přizpůsobit všem případným soudním rozhodnutím v této věci.

Management lovu je záležitostí členských států, a to včetně jejich role při určování loveckých sezón na jejich území v souladu s požadavky Směrnice.

Zachování biotopů

Články 3 a 4 Směrnice se věnují zachování biotopů. Součástí těchto článků je prevence vážného narušení oblastí zvláštní ochrany (SPA). Komise přitom není toho názoru, že socio-ekonomické aktivity – jejichž příkladem je lov, musí automaticky znamenat narušení ochrany. Je ale nutné takové aktivity na území SPA správně řídit a sledovat, aby k uváděnému vážnému narušení nedocházelo².

Lov je jen jednou z mnoha možností využití přírody, spolu se zemědělstvím, lovem ryb a dalšími formami rekreace. Neexistuje nic, co by podle Směrnic o ochraně přírody bránilo lovu v oblastech NATURA 2000. Je ovšem jasné, že lov a další lidské činnosti mohou vést k dočasnému poklesu využívání biotopů v dané oblasti. Tyto činnosti by měly významný vliv jen v případě, že by vedly k výraznému snížení kapacity dané oblasti s ohledem na udržení populace druhu, pro který byla vyhlášena, což by také vedlo k omezení možností lovu.

Na druhé straně může trvale udržitelný lov na chráněných územích i v jejich okolí přispívat k zachování biotopu.

Zajistit, aby lov a jiné činnosti nevedly k významnému narušení biotopu, je nutno v závislosti na řadě faktorů, jako jsou povaha a rozsah chráněného území, konkrétní na místě prováděné činnosti a přítomné druhy. Je nutno správně porozumět důvodům zařazení daného území do ochranného programu NATURA 2000, které stanovují základní cíle ochrany.

Zdůvodnění povolení lovu

Článek 7 Směrnice umožňuje lov určitých druhů ptactva. S ohledem na stav populace, geografické rozšíření a rychlost reprodukce na celém území Společenství je lov těchto druhů považován za rozumné využívání.

I když je lov v Evropě hlavně rekreační aktivitou a obecně neslouží k regulaci populací ptactva, může se jednat o nástroj ke zvládnutí škod způsobovaných některými druhy.

Druhy, které lze lovit, uvádí Příloha II Směrnice. Má dva díly. Druhy uvedené v Příloze II část 1 lze lovit ve všech členských zemích. Druhy uvedené v Příloze II část 2 lze lovit jen v zemích, které jsou v příloze uvedeny.

Kromě úprav Směrnice při vstupu nových členských zemí byla Příloha II část 2 upravena v souladu s nejnovějšími poznatky o populacích ptáků. Tyto úpravy znamenaly zařazení pěti druhů *Corvidae* do Přílohy II/2 a škrtnutí dvou druhů brodivých ptáků z Přílohy II/2 s platností pro Itálii (druhy, které silně připomínají celosvětově ohrožený druh *Numenius tenuirostris*).

Lov podléhá národní legislativě. Uvedení druhu v Příloze II nezavazuje členský stát, aby povolil jeho lov. Znamená jen možnost, kterou členské země mohou a nemusí využít.

Rozumné využití

Směrnice o ptactvu rozumné využití nedefinuje. Vysvětlení pojmu rozumné využití, vypracované ve spolupráci s Výborem ORNIS, je uvedeno ve druhé zprávě o uplatnění Směrnice³. Tato zpráva se zaměřila na možné dopady lovu na druhy ptactva, a to na úrovni jejich populací i jejich využívání biotopů.

V kontextu lovu znamená rozumné využívání populací trvale udržitelný odlov, při udržení populací druhů na odpovídajících stavech, které umožňují jejich zachování. Tato koncepce dobře odpovídá definici trvale udržitelného využívání, s níž přišla dohoda o biologické diverzitě (CBD)⁴: „využívání složek biologické

² Zpráva o pracovním semináři na téma ‚Lov v oblastech NATURA 2000 a jejich okolí‘, organizovaném Evropskou komisí během Zeleného týdne v dubnu 2002, k dispozici na webu DG Environment na adrese: http://europa.eu.int/comm/environment/nature/report_green_week_en.pdf

³ Odstavce 8 - 9 Druhé zprávy o uplatňování Směrnice 79/409/EHS (COM(93)572 finální znění). Toto vysvětlení pojmu je využito a dále vysvětleno v tomto textu.

diverzity způsobem a rychlostí, které nevedou k dlouhodobému snížení biologické diverzity, a umožňují tak udržet její schopnost pokrýt nároky současné generace i generací, které přijdou po ní⁴. Směrnice o ptactvu je jedním z právních nástrojů, kterým Evropská Unie realizuje tuto dohodu.

Další pokyny upravující rozumné využívání vyplývají Ramsarské Dohody. Třetí setkání Konference smluvních stran Dohody (1987) se shodlo na definici, v níž se uvádí *„rozumné využívání mokřadů znamená jejich trvale udržitelné využívání⁵ ve prospěch lidstva, způsobem nenarušujícím udržení přirozených vlastností ekosystému“*.

Proto lze konstatovat, že se koncepce rozumného odpovídá koncepci udržitelnosti stanovené 5. akčním programem Společenství.

Lov, který představuje spotřebovávání divoce žijících organismů, je proto nutno vnímat v širším kontextu trvale udržitelného využívání zdrojů. Koncepce rozumného využití se nemusí omezovat jen na lov. Musí uvažovat právo pozorovatelů ptactva, milovníků přírody, vědců a veřejnosti, kteří všichni mají zájem využívat přírodní zdroje. Je obecně uznáváno, že hodnota zdrojů životního prostředí spočívá v hodnotě dané jejich využíváním, plus hodnotě dané jejich pouhou existencí. Princip rozumného využívání proto musí zohlednit i nutnost zajištění přístupu do volné přírody pro jiné uživatele než lovce.

Rozumné využití biotopu

Významné rušení zvěře způsobované lovem nebo jinými lidskými činnostmi pravděpodobně omezí využívání biotopů, ve kterých tyto aktivity probíhají. To může u lovených ptáků znamenat nutnost překonávat větší vzdálenosti nebo přizpůsobit své chování tak, aby se vyhnuli ulovení. Biotopy s relativně velkým rušením mohou být ptactvem opuštěny. Proto je nutno zajistit takový management těchto činností, který zabrání rušení, které by významně ovlivnilo hodnotu daného biotopu pro zachování příslušných druhů. To je zvláště důležité na mokřadech s velkou koncentrací divoce žijícího ptactva, včetně druhů, které jsou loveny. Dle sdělení Komise o rozumném využívání a zachování mokřadů je trvale udržitelné využívání zdrojů mokřadů identifikováno jako jeden z hlavních problémů. Výslovně je zmíněno: *„Lov vodního ptactva je v evropských mokřadech populární odpočinkovou aktivitou a může být i významným zdrojem příjmů vlastníka mokřadu. Lovecká sdružení se stávají důležitým bojovníkem za zachování mokřadů. Princip trvale udržitelného využívání mokřadů může podstatně přispět k jejich zachování, pokud se budou používat netoxické broky. Stanoví se limity kusů, které si může lovec odnést, vytvoří se dostatečná síť útočišť pro lovnou zvěř a zavedou se období hájení odpovídající ekologickým požadavkům konkrétních druhů. I to jsou aspekty, které řeší Směrnice Rady o zachování divoce žijícího ptactva“*.

V kontextu rozumného využití je nutno řešit i otázku znečištění životního prostředí olověnými střelami. Stále častěji je uznáváno, že používání olověných broků představuje významné ohrožení divoce žijícího ptactva a jeho biotopů.

Lov a management zvěře

Teze o rozumném využití musí zohledňovat kladnou roli, kterou může sehrát management zvěře. To předpokládá sadu opatření zaměřených například na zajištění lepšího biotopu, lepší výživy, snížení počtu predátorů, chorob a pytláků. To může zlepšit životní podmínky lovných i jiných druhů, přestože roční odlov odstraní z populace významné množství jedinců. Tento fakt může být vyrovnán zvýšením populace díky nižší přirozené úmrtnosti a rychlejší reprodukci. Dobré praktiky managementu, odpovídající principu rozumného využití, musí zohlednit potřeby jiných než lovných druhů a ekosystémů. Tyto postupy mohou vést k podstatnému zvýšení populace lovných i nelovných druhů v těchto oblastech proti populaci okolních oblastí. Tento princip se významně liší od pouhého vytěžování divoce žijících zdrojů v situaci, kdy management chybí. Vytěžovaná populace, i pokud je stabilní a je lovena trvale udržitelným způsobem, bude mít v každém případě nižší stavy, než nelovená za stejných podmínek. Přínosy managementu zvěře jsou nejvýraznější u nestěhovavých druhů⁶.

Některé z nejdůležitějších evropských lokalit osídlených zvěří přežily právě díky managementu zvěře. Například ve Velké Británii je nejvíc vřesovišť v Evropě proto, že jsou velmi cenná pro lov tetřívků, díky

⁴ Cílem „trvale udržitelného využívání“ zmiňovaného ve většině podstatných článků Dohody, což je termín používaný *inter alia* s nutností integrace trvale udržitelného využívání do národních rozhodovacích procesů, regulace a managementu biologických zdrojů, s cílem zajistit jejich zachování a trvale udržitelné využívání přijetím opatření k zabránění nebo minimalizaci negativních dopadů na biologickou diverzitu, sledování ekosystému a biotopů potřebných pro tažné druhy a druhy s ekonomickým významem nebo kulturním významem, a podporu výzkumu přispívajícího k trvale udržitelnému využívání.

⁵ Trvale udržitelné využívání je definováno jako „využívání slatin lidmi, které přinese největší trvalý přínos současné generaci při zachování možnosti vyhovět potřebám a očekáváním budoucích generací“. Přirozené vlastnosti ekosystému jsou definovány jako „ty fyzikální, biologické a chemické složky, například půda, voda, rostliny a zdroje potravy, a jejich vzájemné interakce“.

⁶ Je ale nutno uvést, že některé slatiny byly aktivně řízeny ve prospěch stěhovavého vodního ptactva (např. oblast Camargue ve Francii). Patří sem i management bažin přímo související s lovem sluky *Gallinago gallinago*.

čemuž byly tyto oblasti chráněny před komerčním zalesněním a jinými nebezpečími. Ve Španělsku přežívají zbývající populace orla královského *Aquila adalberti* zejména ve velkých soukromých honitbách, kde se v minulosti lovci téměř výhradně soustředili na velká zvířata. Ve Francii jsou koroptve *Perdix perdix* koncentrovány v regionech s intenzivním zemědělstvím (např. *Beauce*, *Picardie*) v důsledku managementu a zejména pak uvedením tisíců hektarů půdy do klidu, za finanční podpory lovců.

Kroky podniknuté ke zlepšení podmínek pro lovené druhy mohou nejen zvýšit trvale udržitelný odlov, ale mohou také prospět široké plejadě rostlin a živočichů s podobnými nároky. Les aktivně řízený ve prospěch bažantů *Phasianus colchicus* má vyšší diverzitu než les využívaný čistě k lesnické činnosti. Hospodářsky nevyužívané okraje polí, které měly prospět koroptvím *Perdix perdix*, prospívají i květinám, motýlům a dalším členovcům.

Management lovné zvěře zaměřený čistě na zvýšení stavu populace jednoho druhu však může snížit stavy jiných druhů, zejména pokud je jeho součástí rušení a pronásledování dravých ptáků.

Závěrem

Na závěr je nutno uvést, že dočasná moratoria na odlov některých druhů, zaváděná členskými zeměmi nemusí být nutně přijímána v důsledku lovu. Tento nový a v budoucnu stále důležitější přístup, pokud je propojen se záchrannými operacemi zaměřenými na zachování konkrétního druhu, může být silnou pobídkou ke sladění jinak protichůdných zájmů (včetně zájmů lovců). Důležitým hlediskem pro lovce zde je, že tato moratoria na odlov musí být prezentována a vnímána jako skutečně „dočasná“ a neznamenající trvalý charakter.

Tolik tedy krátká exkurze do nadnárodního, legislativního prostředí. Pro představu v jakém legislativním, odborném a společenském prostředí se bude myslivost v následujících desetiletích vyvíjet nám může do jisté míry posloužit projekt Natura 2000. Již v současnosti pokrývá nemalou část území našeho státu. Zde zaváděné principy ochrany a řízení populací a jejich prostředí budou jistě. V průběhu času aplikovány i mimo oblasti Natury 2000. Je přitom velmi důležité, v jaké šíři se myslivcům podaří obhájit svoje činnosti zde.

Mezinárodní myslivecká a lovecká organizace FACE, operující v rámci EU zaujala k projektu následující stanovisko: FACE vítá vytvoření sítě chráněných území, která podpoří snahy o zachování, které již lovci dříve podnikali a podnikají. Správný management divoce žijících druhů je důležitý pro uchování biologické diverzity a je důležité, že je tato činnost ještě posílena směrnicí "FFH". Všude, kde je to nutné, by Směrnice měla podpořit aktivity jako například lov a rybolov. Ty pomáhají udržet vysokou úroveň biologické diverzity.

- Lov má v Evropě sedm milionů příznivců, kteří se aktivně věnují ochraně přírody a spolurozhodují o managementu mnoha milionů čtverečných kilometrů.
- Řada chráněných území byla vyhlášena pro svou vysokou ekologickou hodnotu a v současné době se o tato území starají jednotliví lovci a lovecká sdružení.
- Řada území dosáhla současné úrovně biologické diverzity, která vyžaduje ochranu, jen proto, že kromě jiného lovci pomohli rozvinout přirozený biotop.
- Lovci již spolupracovali a spolupracují na řadě mezinárodních projektů ochrany migrujících druhů.
- Nová úroveň právní ochrany, kterou nabízí směrnice "FFH", je důležitá, protože tak, jak Evropská Komise několikrát uvedla, uznává zásadní roli místních vlastníků, kteří přírodní zdroje využívají chytře a udržitelně.
- Evropská Komise několikrát (např. během Zeleného týdne 2002) jasně prohlásila, že lov je přijatelným způsobem využití a je v principu slučitelný s cíli lokalit NATURA 2000.

Doporučení

Management biotopu pro lov přinesl pro biologickou diverzitu značné výhody. FACE je spokojena, že tato možnost byla formálně oceněna, a že byly snahy o zachování na národní úrovni povzneseny na celoevropskou úroveň s cílem vytvořit ucelenou síť biotopů pro divoce žijící druhy. Lovci se o své pozemky starají tak, aby prospěli všem divoce žijícím druhům, a je důležité v této činnosti pokračovat a zbytečně ji neomezovat. Samotné zákony nedokáží biologickou diverzitu vytvořit - to se podaří jen díky aktivní práci lidí, kteří se o pozemky starají z důvodů využití pro rekreační, sociální i ekonomické účely. Členské země proto musí zajistit, aby vyhlášení lokality NATURA 2000 nesloužilo jen jako výmluva ke zbytečnému omezení lovu, to by mohlo mít pro divoce žijící druhy negativní důsledky.

Co tedy od EU očekávají národní organizace a sedm milionů lovců, které FACE reprezentuje:

- Jasně, veřejně prohlášení o tom, že lov pozitivně přispívá k biologické diverzitě, a to v rámci sítě NATURA 2000 i mimo ni

- Jasně vyjádření všech zainteresovaných stran, včetně Evropské Komise a dalších institucí EU, a také od ochránářského hnutí, že lov a lovci jsou jednou z klíčových složek nutných k dosažení cílů programu NATURA 2000.

Tyto kroky dají lovcům důvěru potřebnou k tomu, aby i nadále věnovali značné prostředky a vlastní práci na ochranu důležitých přírodních biotopů před řadou nebezpečí, která jim hrozí.

Z výše uvedeného textu je zřejmé, význam „neloveckých“ činností myslivců je oceňován, avšak i organizace, která zastupuje myslivce a lovce celé Evropy se cítí především zástupcem lovců a ne myslivců v našem pojetí.

Závěrem naší informace tedy můžeme konstatovat, že je třeba v nejbližší době přistoupit k formulaci definice myslivosti, která bude odpovídat středoevropské realitě. To následně umožní propojení mysliveckých aktivit s dalšími odbornými a společenskými strukturami a bude tak posíleno její postavení a prestiž, jak to již některé subjekty požadují.

Výběr legislativních aspektů ovlivňujících myslivost

Ing. Luděk Králíček
vedoucí oddělení myslivosti, střelectví a ekologie
sekretariát ČMMJ

Vstup České republiky do Evropské Unie začal nadějně referendem, v našich podmínkách ojedinělým jevem, ve kterém si naši občané mohli vyzkoušet princip přímé demokracie v praxi. Většina občanů přivítala možnosti, spojené se vstupem, jako je volnější pohyb osob a zboží. Některé oblasti spojené se vstupem ale byly poněkud problematičtější.

Jestli si někdo myslel, že náš vstup bude nějakým výrazným mezníkem, kdy začne vše fungovat a náš stát se posune ke světlým zítřkům, hluboce se mýlil. Boj o moc nastartovaný po roce 1989 kontinuálně pokračoval, některé strany tohoto procesu ale dostali do rukou nové a účinnější zbraně pro dosažení svých cílů. Heslo „Evropská Unie to vyžaduje,“ se stalo trojským koněm už před vstupem do EU v roce 2004. Zvláštní místo v procesu implementací legislativy EU zaujímá vyhlásování oblastí Natura 2000 v rámci novelizace zákona 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny.

Oblasti s nejcennějším přírodním bohatstvím vzniklé na základě dlouhodobého a cílevědomého hospodaření lesníků, zemědělců, rybářů a myslivců se staly v krátké době oblastmi zvláštního statutu, který znemožňuje normální hospodaření. Velmi zvláštním způsobem se Agentura ochrany přírody a krajiny a Ministerstvo životního prostředí vypořádaly s majiteli pozemků zahrnutých do této soustavy. Úmysl zařadit pozemky do soustavy území Natura 2000 byl často vyvěšen na vědomí pouze na úřední desce příslušného úřadu, většina průzkumů specialisty bylo provedeno bez vědomí vlastníků. Vlastníci nebyli ani součástí připomínkových řízení k vyhlášeným oblastem (nedokážu si představit, že by podobným způsobem postupovala státní správa myslivosti například při uznávání jednotlivých honiteb po roce 2002).

Nepřehledná legislativa je živným prostředím pro klamání veřejnosti. Za poslední dva roky byl každý den přijat alespoň jeden zákon, vyhláška či vládní nařízení. Věci spolu nesouvisející bývají jako nenápadné přívěšky připojeny k legislativním nařízením která s danými věcmi nesouvisejí. Občan se nemůže orientovat, občanské sdružení, které se přihlásilo do připomínkového řízení musí zaměstnávat specializované zaměstnance jen pro tuto činnost. Pro ilustraci si dovoluji vyčíslit právní předpisy MŽP v roce 2005.

Jednotlivá ustanovení nejde do tohoto referátu vyjmenovat, podle věstníku Ministerstva životního prostředí z ledna 2005 tvoří obsáhlý materiál 37 stránek A4 (pouze názvy).

Životní prostředí všeobecně – 5 legislativních dokumentů

- Ochrana vod – 31 zákony a návazné legislativní předpisy, rezortní předpisy 4, metodické pokyny 56
- Ochrana ovzduší -14 zákony a návazné legislativní předpisy, rezortní předpisy 2, metodické pokyny 25
- Ochrana přírody a krajiny -259 zákony a návazné legislativní předpisy, rezortní předpisy 2, metodické pokyny 35
- Ochrana zemědělského půdního fondu - 2 zákony a návazné legislativní předpisy, metodické pokyny 4
- Ochrana lesa- 20 zákony a návazné legislativní předpisy, rezortní předpisy 7, metodické pokyny 25
- Geologie ochrana a evidence nerostného bohatství – 19 zákony a návazné legislativní předpisy, metodické pokyny 3
- Nakládání s odpady - 15 zákony a návazné legislativní předpisy, metodické pokyny 30
- Posuzování vlivu na životní prostředí - 3 zákony a návazné legislativní předpisy, metodické pokyny 8

- Nakládání s chemickými látkami - 3 zákony a návazné legislativní předpisy, metodické pokyny 11
- Prevence závažných havárií - 3 zákony a návazné legislativní předpisy, metodické pokyny 6

- Nakládání s geneticky modifikovanými organismy a produkty - 2 zákony a návazné legislativní předpisy, metodické pokyny 4
- Integrovaná prevence a omezování znečištění- 4 zákony a návazné legislativní předpisy, metodické pokyny 8
- Antarktida – 2 zákony a návazné legislativní předpisy
- Ostatní - 5 zákony a návazné legislativní předpisy

Více než 90% těchto dokumentů je z doby po roce 1989 a minimálně 20 % má vliv na myslivost.

Rád bych se alespoň okrajově zmínil o Smlouvě o Ústavě pro Evropu. Smlouva o Ústavě pro Evropu má 482 stran velmi obtížného textu a často obsahuje slovo svoboda. Můj osobní dojem je, že se toto slovo tak často používá pouze za účelem ztráty suverenity členských zemí, za účelem postavení občanů Evropské unie do role statiků a kontrolované většiny, kteří nemají možnost do chodu tohoto uskupení zasahovat. Chtěl bych upozornit na stávající praxi, že naši občané jsou na nejvyšší úrovni zastupováni v různých komisích a při různých jednáních ne pouze volenými poslanci, ale velmi často zástupci různých nevolených orgánů, případně ministerstev nebo osobami mající k těmto institucím jakýsi vztah, často v úzké vazbě buď na silné kapitálové skupiny nebo na skupiny ekologických aktivistů.

Zemědělství, rybolovu a ochraně životního prostředí je v tomto rozsáhlém dokumentu věnováno pouze pět stran. Přesto jsou zde z mého pohledu definovány dva zásadní body mající pro českou myslivost do budoucna zásadní charakter. Tím je článek III-227 1. a) citují: "Cílem společné zemědělské politiky je **zvýšit produktivitu zemědělství podporou technického pokroku a zajišťováním racionálního rozvoje zemědělské výroby** a optimálního využití produkčních činitelů, zejména pracovní síly." A Článek III-233 bod 2. citují: Politika Unie v oblasti životního prostředí je zaměřena na vysokou úroveň ochrany, přičemž přihlíží k různé situaci v jednotlivých regionech Unie.

Je založena na principech předběžné opatrnosti a prevence, odvracení ohrožení životního prostředí především u zdroje a na zásadě „znečišťovatel platí“. Všimněte si zvláště tučného textu. Chci jen upozornit, že intenzivní zemědělství je hroblem všech volně žijících živočichů zemědělské krajiny a princip předběžné opatrnosti je zdůrazňován státní ochranou přírody nebo ekologickými aktivisty ve většině správních řízení s mysliveckými subjekty, například při reintrodukcích sokolovitých a tetřevovitých ptáků, ale v některých případech i při vypouštění zvláště chráněné koroptve polní a na základě tohoto principu jsou reintrodukce většinou zakázány.

Jako lesník a myslivec se musím i dnes velmi obezřetně stavět k novým pokusům používat legislativu ve prospěch různých zájmových skupin. Z mého pohledu je pro naši krajinu krajně nebezpečný projekt výstavby obnovitelných zdrojů energie - větrných elektráren a to na základě Státní energetické koncepce ČR (tuto koncepci prezentuje MŽP jako svoje největší vítězství v poslední době). ČR energii vyváží, majoritním vlastníkem největšího výrobce firmy ČEZ je stát. Energetická náročnost našich výrobků čtyřikrát převyšuje průměr vyspělých zemí západní Evropy. Máme tedy energie dostatek a víme kde ji šetřit. Padne ráz naší země na oltář výstavby těchto obludných monster? Pouze dvě oblasti v naší zemi mají průměrnou roční rychlost větru vyšší než

5 m/s, která zaručuje efektivitu těchto zařízení, jsou to Krušné hory a oblast Beskyd. V obou oblastech je určitý statut ochrany. Výstavba větrných elektráren je však plánována na rozsáhlých územích ČR. Velkou podporu má výstavba u ekologických aktivistů. Vzhledem k malé členské základně některých sdružení je sponzoring firem a institucí (jakýchkoli i ze zahraničí) jistě velkým přínosem. V dubnu 2006 deklaroval ČEZ investici 20 miliard do těchto zařízení.

V současné době také začíná na půdě Evropské komise jednání ohledně Evropské charty o lovu a biodiverzitě (březen 2006). Vzhledem k tomu, že tato charta má přímou závislost a vychází z Bernské konvence, zastupují většinu zemí tzv. environmentalisté, ekologická sdružení a vědecké instituce, které často a dlouhodobě vystupují proti jakého-li formě lovu. Zde si myslím je zcela nutné postupovat tak, aby lov v jednotlivých zemích zcela spadl pod národní legislativu, protože pouze ta může chápat potřeby občanů své země na základě kulturního a historického vývoje. V těchto jednáních by za ČR měli vystupovat lidé s mandátem na základě platné národní legislativy. To jsou pracovníci státní správy myslivosti z MZe.

Co říci na závěr. Českomoravská myslivecká jednota se v květnu roku 2005 přihlásila jako občanské sdružení do připomínek k veškerým správním řízením na úseku ochrany přírody na všech krajích, CHKO atd. Některé instituce naši přihlášku ignorovali jiné s námi začali spolupracovat. Na sjezdu ČMMJ v listopadu 2005 došlo ke změně stanov tak, aby ještě výrazněji byla deklarována snaha ČMMJ na ochraně přírody, aby se předešlo vyloučení našeho občanského sdružení z těchto řízení. Doufejme, že naše snaha na půdě správních řízení a připomínkování legislativních předpisů bude taková, že do budoucna nebude docházet k omezování práv zvláště vlastníků zemědělské a lesní půdy a v neposlední řadě také práv myslivců.

Řád svatého Huberta a myslivost v Evropské unii

MVDr. František Fejfar

Mistr Řádu sv. Huberta, člen MK ČMMJ a poradního sboru MZe ČR

Řád svatého Huberta je již od svého založení Františkem Antonínem hrabětem Šporkem v roce 1695 deklarován jako institucionální společenství, jehož hlavním obsahem je zušlechtění a povznesení úrovně střeoevropské myslivosti.

V současné existenci Řádu i po 311 letech udržujeme stejný směr aktivit, obsahující však nové, ekologicky orientované trendy. Podporujeme všestranný rozvoj duchovních a hmotných stránek myslivosti doma i v sousedních zemích. Popularizujeme a vysvětlujeme myslivost jako nezbytnou a erudovanou lidskou činnost zaměřenou na trvale udržitelný, optimálně rozvíjený stav přírody. Přesvědčujeme vlastním příkladem o významu jednotného postupu při obhajobě mysliveckých zájmů uzavíráním dohod o aktivní spolupráci s dalšími organizacemi myslivců v ČR i v Evropě. Trpělivě vysvětlujeme a čestně otevřeně lobujeme na všech samosprávních a politických úrovních pro zlepšení postavení myslivosti v rámci EU. Její dosavadní přiřazení k civilní obraně a jaderné energetice je pro nás nepochopitelné a nepřijatelné. Společně s myslivecky vyspělými zeměmi Evropy a našimi sousedy Slováký, Poláký, Maďary, Němci a Rakušany prosazujeme v EU přiblížení myslivosti k významu rybolovu, který je spravován samostatně.

Myslivost si zaslouží více pozornosti, nelze ji považovat pouze za sport, který v Evropě provozuje 7 milionů držitelů loveckých licencí.

Myslivost je v našem pojetí plánovitá činnost, založená na systému trvale udržitelného obhospodařování zvěře včetně péče o její životní prostředí, což je zakotveno v legislativě více zemí střední Evropy. Myslivost je souborem aktivit prováděných v přírodě ve vztahu k volně žijící zvěři jako součástí ekosystému a spolková činnost směřující k uchování a rozvíjení mysliveckých tradic a zvyků, které patří k národnímu kulturnímu dědictví.

Objektem myslivecké péče a ochrany jsou zejména populace živočišných druhů, které jsou zvěří včetně jejich životního prostředí. Myslivecké hospodaření musí být plánovité, respektující možnosti populací i prostředí a celkový stav ekosystému. Neobejde se bez odborně vedeného sledování stavu zvěře, škod zvěří na lesních a zemědělských kulturách, korekce poměru pohlaví, koeficientů přírůstků či úbytků populací na základě objektivní myslivecké statistiky a zásahů do životních podmínek zvěře.

Tyto a další navazující, nám dobře známé a osvědčené prvky mysliveckého hospodaření musíme ve spolupráci s dalšími myslivecky vyspělými členskými státy Unie a zainteresovanými nadnárodními organizacemi prosazovat a šířit v EU jako náš přínos jejímu přírodnímu bohatství a kultuře. Zvýrazníme nesporné ekologické aspekty myslivosti, nutnost erudovaných zásahů do ekocenózy, s ní související myslivecké vzdělávání a naléhavost společné myslivecké politiky v EU, zaměřené k uchování hodnot, které moderní pojetí myslivosti představuje.

Máme zájem na udržení druhového složení a počtů zvěře a následném odebírání pouze jejich přírůstků. Jedná se především o ty druhy zvěře a migrujících tažných ptáků, pro něž hranice států nic neznamenají. Myslivost má již svou podstatou nadstátní charakter.

Vedle myslivecky nejznámější mezinárodní organizace typu CIC, o jejíž zrod se česká myslivost v roce 1928 nejen významně zasloužila, ale vždy ji aktivně podporovala (ing. K. Šiman, prof. ing. J. Hromas a další čeští experti), existuje celá řada dalších. Myslivecky nejvýznamnější jsou FACE – Federace mysliveckých svazů EU, založená 1977 se sídlem v Bruselu, IUFRO (International Union of Forest Research Organisation), založená 1890 ve Švýcarsku, ICPB – Mezinárodní rada pro ochranu ptactva, založená 1922 v Anglii, IUCN, založená 1948 ve Francii, CIPRA – Mezinárodní komise na ochranu Alp, založená 1955 v Lichtenštejnsku, UIBG – Svaz biologů zvěře, IWRB – Mezinárodní byro ochrany vodního ptactva, WWF – Světový fond na ochranu zvěře, IAF – Mezinárodní společnost pro sokolnictví a ochranu dravců, založená 1968 v Belgii a jiné v Evropě i ve světě. V prostoru EU je třeba sjednotit zájmy těchto organizací a myslivců do společných jmenovatelů a priorit a prosazovat je ve společném programu s výraznější politickou podporou.

Aktuální příklad takového sjednocení představuje připravovaná Evropská charta pro lov a biodiverzitu, která letos vzniká při Radě Evropy za účasti České republiky.

Česká republika navrhuje pod garancí MŽP a MZe tři hlavní tematické okruhy Charty:

1. Vybudování celoevropské sítě, tvořené myslivci a ornitology pro monitoring populací migračních druhů ptáků podél největších migračních tras.
2. Harmonizace systému vzdělávání myslivců na společném základu.

3. Stanovení společných principů a zásad myslivecké praxe, zvláště pro organizování lovecké turistiky.

I když Charta má pouze význam doporučení, podpora projektů tohoto druhu je přesto nezbytná, protože umožňuje veřejnou celoevropskou prezentaci možností dnešní myslivosti a jejího přínosu k trvale udržitelnému stavu životního prostředí.

Řád svatého Huberta je ochráncem tradic české myslivosti, a tak navrhuje projekt společné výzvy mysliveckých subjektů ČR mysliveckým organizacím středoevropských zemí k podzimnímu setkání u nás (např. v Židlochovicích či na Ohradě) s cílem založení a formulování společného názorového stanoviska, v němž vysvětlíme Evropské komisi středoevropské pojetí myslivosti a naše odborné důvody k jeho udržení a rozvíjení i po vstupu našich zemí do Evropské unie. Proto je prvořadým předmětem zájmu ŘSH odborně fundovaná obhajoba moderní myslivosti s ekologickým obsahem jako nezastupitelné služby přírodě a spoluobčanům. Vyzýváme mysliveckou veřejnost, aby nás podpořila a připojila se k našim snahám!

Česká myslivost v podmínkách Evropské unie

Doc. ing. Miloslav Vach, CSc.

Česká zemědělská universita v Praze

Fakulta lesnická a environmentální, katedra ochrany lesů a myslivosti

Safari Club International - Bohemia Chapter

Před vstupem do EU bylo uspořádáno mnoho porad, zasedání na různých úrovních a ze všech jednání bylo zřejmé, že řízení myslivosti a její další vývoj je věcí každé země a direktivy EU nebudou tento obor omezovat ani upravovat na jakýsi nedefinovaný evropský model. Toto ujišťování našich „vyjednávačů“ znělo již v počátcích málo přesvědčivě snad právě proto, že to byli úředníci a politici, kterým naše myslivost nebyla dost blízkým oborem nebo dokonce byla a je myslivost oborem, na který se dívají s viditelnou anemozitou.

Při podrobném prostudování materiálů, úmluv a ustanovení z EU, je skutečně patrné, že EU všem zemím dává prostor pro úpravu rámcových programů s ohledem na specifika každé země. Většina zemí si v rámci daných možností EU obhájila své zájmy bez větších problémů a ústupků. Česká republika se stala opět výjimkou. Prostor pro vyjednávání poskytnutý EU byl v podmínkách ČR přeměněn některými úředníky na direktivu, o které se předem nejednalo se zástupci státní správy na stupni řízení myslivosti, s odbornou mysliveckou veřejností ani s předními českými vzdělávacími a výzkumnými subjekty, kde se myslivost vyučuje a kde se řeší výzkumné úkoly v oboru myslivosti. Výsledkem takových postupů některých úředníků byla zbytečná redukce výčtu živočichů, kteří mohli být zařazeni Zákonem o myslivosti 449/2001 Sb. do výčtu zvěře. Přitom v řadě případů nešlo myslivcům o druhy živočichů, které by zařazením do zvěře podle zákona o myslivosti byly loveny a tedy ohroženy populace těchto druhů.

Není tedy na místě kritizovat EU jako producenta tvrdých opatření a zákazů, které omezují rozvoj české myslivosti. Podmínky pro rozvoj české myslivosti po vstupu ČR do EU mohou být komplikovány a omezovány špatným rozhodováním úředníků, kteří předkládají EU dokumenty s řadou zbytečných úprav a omezení, která nebyla nezbytně nutná a nikdo nám je nepředkládal jako direktivu. Je třeba si uvědomit, že většinou při významných rozhodnutích jedná za českou myslivost, která je a musí být vnímána jako svéprávný obor, úředník, který se EU chce spíše zavděčit. Nebo z pohodlnosti, případně neznalosti, nejedná v zájmu udržet svébytná a tradiční práva české myslivosti.

Materiál a metodika

K dané problematice byly prostudovány legislativní normy platné v České republice, nadnárodní úmluvy platné v rámci EU, upravující některá ustanovení naší legislativy o hospodaření s volně žijící zvěří, dokumenty EU zabývající se problematikou myslivosti a ochrany živočichů, podklady pro jednání Myslivecké rady ministra zemědělství ČR.

Zkušenosti s rozvojem myslivosti a souvisejících aktivit v ČR po roce 2004

Myslivost v České republice byla a je v zahraničí hodnocena většinou jenom kladně. Řada zemí dává českou myslivost jako příklad hodný následování. Myslivost v ČR byla vždy a je dosud oborem, který vnímá přírodu jako celek, v kterém má životní prostředí (lesy, zemědělská krajina, vodní plochy) a volně žijící fauna, tedy i zvěř, rovnocenné postavení. Péče o zvěř a její životní prostředí, ochrana ohrožených živočichů jsou nejdůležitějšími aktivitami české myslivosti nejenom dnes, ale byly prioritní zásadou i v minulosti. Z důvodů regulace nadpočetných populací, ale i v zájmu zachování optimální druhové diversity zvěře v krajině je nedílnou součástí programu mysliveckého managementu selektivní lov zvěře. Lov zvěře není prioritním cílem naší myslivosti, ale za stávajících podmínek chovu zvěře v kulturní krajině, která je v mnoha případech zbavena většiny autoregulačních systémů, je nástrojem účelným, plně fungujícím na základech ochrany přírody a ekologických principů a tedy obhajitelným oborem. Pro tyto atributy naší myslivosti každoročně přijíždí stále více loveckých hostů do ČR, kteří u nás loví zvěř drobnou nebo trofejovou.

Lovecké trofeje si hosté odvázejí do zahraničí jako tomu bylo i dříve, ale přece jen po vstupu do EU je mnoho změn, které nás na straně jedné těší, že odpadly celní formality na hranicích evropských států, ale na druhé straně nás znepokojuje situace, že se od nás může vyvézt jakákoliv trofej

bez kontroly, ale i k nám se mohou dovézt trofeje, o kterých není žádná evidence a velmi často chybí vývozní a dovozní povolení. Před vstupem do EU každý lovecký host, ale i uživatel honitby, kde zahraniční host lovil zvěř, byli nuceni dodržovat nejenom právní normy upravující lov zvěře, ale také vývozní a dovozní předpisy o převozu trofejí zvěře a předmětů živočišného původu. Díky tomuto stavu se každá trofej na hranicích odbavovala. Trofej musela být doložena listem o původu zvěře nebo trofeje (dříve dokladem o způsobu nabytí), případně bodovací tabulkou a fakturou či jiným účetním dokladem. Za těchto podmínek bylo zaručené, že většina trofejí neunikla centrální evidenci. Po vstupu ČR do EU se zásadně situace změnila. Zahraniční lovci od této doby vyvážejí z ČR trofeje často i bez potřebných dokladů, a proto se některé význačné trofeje nedostanou do centrální evidence. Vina je v těchto případech na uživateli honiteb, kteří z důvodu spekulativních, zneužívají tohoto stavu. Pocítili jsme zejména při organizaci myslivecké výstavy Natura Viva 2005 s mezinárodní účastí, že řada významných trofejí byla vyvezena do zahraničí bez registrace v centrální evidenci. Takové trofeje jsou navždy ztraceny pro monitoring a prezentaci kvality chovu zvěře daných oblastí chovu nebo konkrétních honiteb na každoročních přehlídkách chovu zvěře, případně mysliveckých výstavách.

Přímo s problematikou lovecké turistiky souvisí preparace loveckých trofejí. Řada loveckých hostů si nechává preparovat trofeje u českých preparátorských subjektů a firem z důvodů výhodnější cenové nabídky, ale také proto, že v ČR na rozdíl od jiných zemí EU je několikanásobný počet nelegálních vycpavačů, kteří jsou ochotni levně vypreparovat trofej zvěře bez ohledu na to, zda je to druh lovný nebo chráněný. Oficiální preparátorské pracoviště zahraniční stejně tak naše česká preparátorská pracoviště chráněného živočicha k preparaci zásadně nepřijmou. Proto je zájem o nelegální vycpavače i ze strany zahraničních hostů.

Před vstupem do EU se každá vyvážená preparovaná trofej musela vybavit dokladem od preparátorské firmy a průvoz nebo vývoz trofeje byl regulérní. Při tomto stavu se téměř nemohlo stát, aby se vyvezl do zahraničí vypreparovaný chráněný živočich, jako například rys. V dnešní době, kdy je průvoz a vývoz v rámci států EU volný, není obava z nelegálního nabytí trofeje chráněného živočicha, kterého host raději nechá vypreparovat v ČR u nelegálního vycpavače a pak trofej vyveze jako dar do zahraničí. Tyto praktiky a porušování zákonů některých loveckých hostů a nezodpovědných uživatelů honiteb, kterých naštěstí není mnoho, umožnily nové podmínky EU, které staví fungování evropského společenství na vysoké sebekázi a respektování národních a nadnárodních legislativních norem jednotlivými národy i euroobčany.

Tyto problémy, které jsou nové, bude nutné co nejdříve překonat a přiřadit se k zemím EU, kde si právnické ani fyzické osoby nedovolí překračovat platné zákony a předpisy. Proces změny v přístupech k platným právním národním a nadnárodním normám a zásadám chovu zvěře na základech široké kooperace všech subjektů hospodařících v kulturní krajině, ale i ekologických a ochranných základech, nebude možné bez přestavby mysliveckého vzdělávání zvládnout. Vzdělání poskytované uchazečům, kteří většinou nemají myslivost jako své povolání, ať už ve sféře státní správy nebo na jiných pracovištích, je dostačující a ve srovnání s výchovou myslivců v zahraničí je minimálně srovnatelné a v mnoha případech výrazně vyšší než je evropský standard. Zejména pokud se jedná o zkoušky pro myslivecké hospodáře a vyšší odborné myslivecké zkoušky, které v jiných zemích neznají.

Pro řízení myslivosti na všech stupních státní správy, pro myslivce z povolání a lovecké průvodce, nemohou stačit stávající stupně mysliveckého vzdělání ani studium jednosemestrového předmětu myslivost na vysokých školách. Problematika myslivosti, která se nedá vnímat jako jeden předmět, je natolik široká, že si vyžádala připravit a akreditovat obor, který připraví vysokoškolsky vzdělané myslivecké odborníky, kteří v rámci naší země, ale případně i v zahraničí, jako tomu bylo v minulosti, kdy čeští myslivci byli žádáni v Německu, Rakousku, Francii, ale i v Anglii, a nyní budou moci zvyšovat kredit myslivosti na svéprávný obor. Studijní obor akreditovaný na České zemědělské univerzitě v Praze je prvním vysokoškolsky zaměřeným mysliveckým oborem na světě.

Ve spolupráci s předními českými a zahraničními mysliveckými odborníky bude tento obor rozvíjen k úrovni myslivosti, jaká se bude vyžadovat od budoucích absolventů. V rámci EU, konkrétně ve spolupráci se španělskými univerzitami je připravováno magisterské studium, o které je velký zájem nejenom ze strany španělských studentů, ale i studentů ze států mimo Evropu.

Rozvoj českých mysliveckých vzdělávacích programů je pozitivním přínosem nejenom pro českou myslivost, ale i pro státy EU.

Závěr

Myslivost v ČR se musí v nových podmínkách vytvořených vstupem do EU stát oborem, který se bude dynamicky rozvíjet jako moderní myslivecký management kooperující s ochranou přírody, se zemědělstvím, lesním hospodářstvím, rybářstvím, veterinární praxí, ornitologií a flexibilně spolupracující obor se státní správou na všech úrovních.

Pro ochranu české myslivosti v nových podmínkách evropského společenství, které přineslo řadu úlev při překračování hranic evropských států, je třeba vybudovat nový kontrolní systém pro převoz loveckých trofejí, aby se únik význačných trofejí eliminoval na minimum. Opatřování význačných trofejí plombami je určitý krok směrem k jejich evidenci, ale chybí nám konkrétní kontrolní systém vývozu a dovozu trofejí, který by nahrazoval dřívější proces celního odbavování trofejí na hranicích každé země.

Významným přínosem pro zvyšování úrovně české myslivosti je nejenom zdokonalování a zvyšování mysliveckého vzdělávacího systému u všech pověřených subjektů vzděláváním a zkoušením, které připravují budoucí myslivce, ale také akreditace prvního vysokoškolského mysliveckého programu na světě, který bude vychovávat za účasti předních českých mysliveckých odborníků budoucí myslivce pro přestavbu naší myslivosti na svéprávný obor, který nebude šikanován zejména ze strany některých lesníků vnímajících pouze les jako nejdůležitější přírodní zdroj, kde je zvěř často označována za škůdce. Bude ještě nutné v nepříliš vzdálené budoucnosti vytvářet podmínky pro přípravou celoživotního systému vzdělávání myslivců.

Zvládnutím těchto náročných úkolů, za podmínek rovnoprávného postavení oboru myslivosti mezi ostatními obory a rovnoprávného postavení české myslivosti v podmínkách EU není třeba mít obav, že se česká myslivost blíží svému konci a bude pohlcena nějakou celoevropskou mysliveckou, respektive loveckou unií, která bude postupně prorůstat do stávajících národních mysliveckých pozic. Tomuto expandujícímu trendu, který může dříve nebo později skutečně vzniknout je nutné čelit preventivně.

Abstrakt

Česká myslivost se bude v podmínkách EU prezentovat jako obor, který se bude dynamicky rozvíjet jako moderní myslivecký management kooperující s ochranou přírody, se zemědělstvím, lesním hospodářstvím, rybářstvím, veterinární praxí, ornitologií a flexibilně spolupracující obor se státní správou na všech úrovních.

Pro ochranu české myslivosti v nových podmínkách evropského společenství, je třeba vybudovat nový kontrolní systém pro dovoz, vývoz a průvoz loveckých trofejí.

Významným přínosem pro zapojení české myslivosti do evropských podmínek a uznávání české myslivosti jako svéprávného národního oboru je zdokonalování a zvyšování mysliveckého vzdělávacího systému zavazujícího všechny pověřené subjekty vzděláváním budoucích i stávajících myslivců, ale také akreditace prvního vysokoškolského mysliveckého programu na světě, který bude vychovávat za účasti předních českých mysliveckých odborníků budoucí vysokoškolsky vzdělané myslivce, kteří budou oporou nutné přestavby naší myslivosti na svéprávný obor.

V dohledné době bude potřeba vytvořit i celoživotní systém vzdělávání českých myslivců.

Klíčová slova

Myslivecké vzdělávání, lovecká turistika, přeprava trofejí zvěře, preparace trofejí

Kontakt:

Doc. Ing. Miloslav Vach, CSc.

Česká zemědělská universita v Praze

Fakulta lesnická a environmentální, katedra ochrany lesů a myslivosti

165 21 Praha 6 – Suchdol, Kamýcká 129, Česká republika;

tel.: +420 224383723; E-mail: vach@fle.czu.cz

Lesy České republiky po vstupu ČR do Evropské unie

Ing. Josef Vlášek

Lesy České republiky, s. p.

Myslivost, jako tradiční obor lidské činnosti v hospodaření se zvěří a v aktivní péči o živočichy, je nedílnou součástí souboru hospodářských činností člověka prováděných v přírodě. Představuje aktivity, ve kterých člověk vstupuje do bezprostředního kontaktu s přírodou a může ji tak významným způsobem ovlivňovat. Uvážlivý výkon práva myslivosti může přispět k zachování živočišných druhů v jejich pestrosti a zároveň tak přispět k rovnováze mezi jejich ochranou a potřebami ostatních složek přírodního prostředí, včetně respektování hospodářských aktivit člověka v tomto prostředí.

Prvořadým úkolem myslivosti je zachování genofondu zvěře, což představuje nejen péči o zvěř samotnou, ale i souběžné zlepšování jejich životních podmínek. Tak se může myslivost přesvědčivě profilovat jako služba přírodě. Musí však aktivně vytvářet rovnováhu mezi svými produkčními cíli a hledisky ekologickými. Myslivost tak musí vycházet nejen z celosvětového trendu priority péče o životní prostředí, jako jednoho ze základních globálních problémů přežití lidstva, ale také se o tento trend musí i opírat.

Na konferenci OSN o životním prostředí, která se konala v roce 1992 v Rio de Janeiru, bylo konstatováno, že „tradiční a trvale udržitelné formy využívání zvěře je třeba chránit, zachovat a podporovat i formou subvencí za předpokladu, že se zachová a současně i podpoří biodiverzita.“

Aby myslivost požívala plné důvěry společnosti, musí kromě oblastí tradičních mysliveckých aktivit zakotvit do výkonu práva myslivosti i ekologické a humánní principy.

To mimo jiné znamená:

- zajištění zachování a trvalé využívání zvěře jako obnovitelného přírodního zdroje,
- zabezpečení stavu, kdy druhová struktura a početnost zvěře budou v souladu s přírodními podmínkami dané oblasti,
- zachování a obnovení přirozených lokalit vhodných pro život drobné zvěře jejich aktivní ochranou, údržbou nebo obnovováním, příp. vytvářením biotopů nových,
- obnovení narušené rovnováhy mezi lesem a zvěří,
- humanizování myslivosti s cílem co nejvíce chránit zvěř před stresem a utrpením,
- respektování vlastnických práv vlastníků honebních pozemků,
- popularizování mysliveckých aktivit a tradic.

Pro stanovení dalšího směru vývoje myslivosti je nutno znát i základy, ze kterých česká myslivost vycházela, co tuto činnost formovalo a jaké rozhodující události byly příčinou zásadních změn.

Vývoj lovu a posléze myslivosti, byl velmi úzce spjat s celkovým vývojem společnosti a vždy citlivě reagoval na změny, ke kterým docházelo ve sféře vlastnických, hospodářských a společenských vztahů. Každý velký společenský zlom přinesl i zásadní změny v myslivosti. Když pomíneme počátek provozování lovu a další tisíciletý složitý vývoj lidské společnosti od formování půdní držby jako majetku přes vznik rodového vlastnictví až k vlastnictví jednotlivců a vznik poddanství, dostaneme se na počátek 18. století, tj. období prvních pokusů postavit právo myslivosti na pevný základ daný právním řádem.

Není předmětem tohoto referátu podat ucelený přehled charakteristik právních předpisů o myslivosti za období od 18. století, ale mnohdy by to byla poučná exkurze.

Účelem tohoto referátu je podat stanovisko, lépe řečeno pohled LČR, s.p. na myslivost po vstupu ČR do EU.

V celosvětovém kontextu se stává prioritou péče o životní prostředí. Zejména v posledním desetiletí vzrostla významně četnost aktivit na mezinárodním poli. Mezinárodní úmluvy respektující mezinárodní právo, ke kterým se ČR zavázala nebo ke kterým přistoupila, a které zasahují do oblasti myslivosti, musí být převedeny do právních norem ČR postupně. Česká republika je vázána nejméně následujícími sedmi mezinárodními úmluvami:

- Úmluva o mokřadech-biotopech vodního ptactva („Ramsarská úmluva“)
- Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví
- Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin („Washingtonská úmluva“)
- Rezoluce H2 – Obecné zásady ochrany a trvale udržitelného zachování biodiverzity evropských lesů

- Úmluva o ochraně stěhovavých druhů – volně žijících živočichů („Bonnská úmluva“)
- Úmluva o biologické rozmanitosti („Úmluva o biodiverzitě“)
- Úmluva o ochraně evropské fauny, flóry a přírodních stanovišť („Bernská úmluva“)

Pokud se týká již vydaných předpisů EU majících vztah k myslivosti, jedná se především o:

❖ **Nařízení Rady EEC č. 3254/91 ze dne 4.11.1991 zakazující používání pastí ve Společenství a zakazující do Společenství zavážet kožešiny a zboží vyrobené z určitých druhů volně žijících živočichů pocházejících ze zemí, kde jsou k jejich odchytu používány pasti nebo jiné metody odchytu, které nesplňují mezinárodní humánní standardy odchytu.**

V tomto případě se jedná o právní předpis EU, který má platnost zákona, vztahuje se na všechny členské státy EU, které ho již nemusí převádět do svého vnitrostátního práva.

❖ **Nařízení Rady EEC č. 338/97 ze dne 9.12.1996 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi.**

Druh právního předpisu EU, který má platnost zákona, vztahuje se na všechny členské státy EU, které ho již nemusí převádět do svého vnitrostátního práva.

❖ **Směrnice Rady č. 79/409/EEC z 2.4.1979 o ochraně volně žijících ptáků.**

Toto je druh právního předpisu EU, který není závazný jako celek, ale je závazný pokud jde o výsledek, kterého má být dosaženo. Realizace směrnice v českém národním právu, např. prostřednictvím právních předpisů o myslivosti a o ochraně přírody.

❖ **Směrnice Rady č. 92/43/EEC ze dne 21.5.1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.** Rovněž tento druh právního předpisu EU není závazný jako celek, ale je závazný pokud jde o výsledek, kterého má být dosaženo. Realizace směrnice v českém národním právu, např. prostřednictvím právních předpisů o myslivosti a o ochraně přírody.

Z uvedeného tedy vyplývá, že směrnice a nařízení EU v podstatě nezasahují významným, resp. detailním a cíleným způsobem do národní legislativy ČR, týkající se myslivosti.

Státní lesnická politika formuluje ve svých dlouhodobých zásadách teze, které nelze naplnit bez odpovědného hospodaření především s populacemi spárkaté zvěře. K těmto tezím patří zejména „Obnovit a udržet stabilní lesní ekosystémy“ a „Zvýšit druhovou diverzitu lesních dřevin a přiblížit se přirozené skladbě lesů“. V krátkodobých vizích dále státní lesnická politika formuluje cíl „Výrazně omezit škody působené na lese spárkatou zvěří dosažením únosných stavů této zvěře a jejich trvalým udržováním“. Souběžně však stát v zákoně o myslivosti deklaruje zájem na zachování veškerých druhů zvěře v přírodě, když zvěř deklaruje jako „obnovitelné přírodní bohatství představované populacemi druhů volně žijících živočichů“ a ve státní lesnické politice požaduje „Zachovat genofond vzácných a ohrožených druhů zvěře, včetně jejich biotopů“.

Porovnáním druhové skladby zvěře na konci XIX. Století a dnes, tedy po období nejvýraznějších změn této skladby, musíme z porovnání úlovků zvěře konstatovat, že nastaly radikální změny a tedy posun mezi tehdy převažující zvěří drobnou a dnes převažující zvěří spárkatou. Vycházíme-li z toho, že před sto lety byly jen velmi málo změněny tehdejší ekosystémy chemizací nebo jinými antropogenními vlivy, potom můžeme říci, že tehdejší druhová skladba spárkaté zvěře se (zřejmě mimo obor) blížila skladbě přirozené.

U LČR je myslivost chápána jako základní činnost ovlivňující hospodaření s populacemi zvěře, jež se podřizuje základní orientaci podniku na přírodě blízké hospodaření. LČR usilují o druhově věkově a prostorově pestrý les, který umožňuje chov zvěře bez nebezpečí výrazných škod na lesních porostech.

Veřejný zájem v této oblasti je tak možno formulovat v těchto okruzích:

- pěstování lesa a chov zvěře ve vzájemném souladu a vyváženosti,
- podpora a zachování genofonu vzácných a ohrožených druhů zvěře, ale i volně žijících živočichů,
- umožnění provádění myslivosti myslivecké všem subjektům, jenž mohou myslivost provádět v honitbách, jejichž držitelem jsou LČR,
- umožnění seznámení laické veřejnosti se způsoby chovu zvěře, tradicemi českého obornictví a bažantnictví.

Koncepční materiály Ministerstva zemědělství se oborem myslivost zabývají pouze okrajově.

Základní principy státní lesnické politiky (1994) se myslivostí zabývají jen ve vztahu ke škodám působeným zvěří na lese. Je konstatováno, že: „Na poškození lesních porostů se významnou měrou podílejí škody působené spárkatou zvěří“.

Škody působené zvěří okusem, jsou na mnoha místech limitujícím faktorem přirozené obnovy a možnosti zvýšení podílu listnáčů v kulturách. Nárůst početních stavů spárkaté zvěře a s ním i rozsah způsobených škod na lese byl nepochybně jednak částečně způsoben zánikem vlastnického vztahu k půdě, ale také snahou nahradit ubývající drobnou zvěř atraktivní zvěří spárkatou.

Jako opatření ke zlepšení stavu se uvádí: „Ke snižování stavů zvěře musí přispět kontrola hlášených sčítaných stavů zvěře a jejího odstřelu i důsledné vymáhání škod způsobených zvěří na lese.“

Koncepce rezortní politiky Ministerstva zemědělství (schválená Usnesením vlády ČR č. 49 ze dne 12.1.2000) ve vztahu k myslivosti v kapitole „Les a jeho funkce“ uvádí jako jeden z cílů „obnovení rovnováhy mezi lesem a zvěří“ a opatření k tomu:

„-samostatně řešit otázku myslivosti; - pokračovat v rajonizaci jednotlivých druhů zvěře s cílem zlepšování stavu lesa; - vypracovat metodiku objektivního určování únosných stavů zvěře; - podpořit záchranu ohrožených druhů živočichů a rostlin“.

Pro osvětlení postoje LČR k provádění myslivosti v dalším období, tzn. v období po vstupu ČR do EU jsem považoval za nutné uvést tyto informace, ze kterých vyplývá postoj LČR k myslivosti. Uvedl jsem je tedy proto, aby bylo zřejmé jaké normy ve vztahu k myslivosti již existují v EU a jakými normami se LČR v pozici státního podniky musí řídit.

Prioritou LČR bylo, je a bude, jak již bylo uvedeno výše, pěstování lesa a chov zvěře ve vzájemném souladu a vyváženosti. Toto tvrzení není s představami EU ve věci myslivosti v žádném rozporu.

Proto LČR budou dbát především o:

- vytváření stabilního, kvalitního, druhově, prostorově a věkově skupinovitě smíšeného lesa, čemuž musí odpovídat i stavy veškeré zvěře především spárkaté; v této souvislosti se budou LČR v odůvodněných případech aktivně podílet na vytváření oblastí chovu zvěře,
- podporu vzácných a ohrožených druhů zvěře vázaných svými životními potřebami především na lesní a vodní prostředí,
- vyžití myslivecké veřejnosti při provádění myslivosti v pronajatých honitbách,
- seznámení laické veřejnosti s původními i nepůvodními druhy zvěře, chovanými v honitbách a oborách LČR s možností jejich pozorování.

K naplnění těchto cílů vynaloží LČR veškeré úsilí a zároveň deklarují ochotu ke spolupráci a vstřícnost pro všechny myslivecké i nemyslivecké subjekty při řešení mysliveckých záležitostí.

Myslivost v honitbách Vojenských lesů a statků ČR, s. p.

Ing. Vohradský Roman
Vojenské lesy a statky ČR, s. p.

Výkon práva myslivosti v honitbách Vojenských lesů a statků ČR, s. p. (VLS ČR) byl ve srovnání s jinými honitbami vždy mírně specifický. Tato specifická není dána odlišným způsobem mysliveckého hospodaření, ale spíše tím, že se v minulosti o vojenských výcvikových prostorech (VVP) na veřejnosti příliš nemluvilo, a stejně tak tomu bylo i s veškerými činnostmi souvisejícími s hospodařením v nich. V současné době již není řada informací o VVP tajných a VLS ČR informují širokou laickou i odbornou veřejnost o své činnosti. V oblasti myslivosti a nejen v oblasti myslivosti se VLS ČR nemají za co stydět. V tomto příspěvku na konferenci o vývoji myslivosti po vstupu ČR do EU vás seznámíme s rolí myslivosti u VLS ČR.

MYSLIVOST A JEJÍ ROLE U VLS ČR

Myslivost patří mezi hospodářské činnosti VLS ČR. Vzhledem k účelovosti hospodaření nejsou vlastní honitby pronajímány. Všechny honitby uznané na pozemcích určených pro obranu státu obhospodařují VLS ČR ve vlastní režii. Stejně tak zajišťují i redukční odstřel zvěře na nehonebních pozemcích využívaných armádou.

Myslivosti je u VLS ČR historicky věnována značná pozornost. Základem jsou myslivecké zvyky a tradice, nadále udržované na vysoké úrovni. Celková výměra myslivecky obhospodařované plochy u VLS ČR přesahuje 181 tis. ha honebních pozemků. Největší část honební plochy zaujímá lesní půda s výměrou přes 118 tis. ha, za níž následují ostatní plochy, které sice nejsou využívány k lesnímu hospodaření, ale z pohledu myslivosti mají zásadní význam. Tato území (např. dopadové plochy střelnic) dosahují rozlohy 50 tis. ha. Nemalé zastoupení má zemědělská půda s výměrou téměř 12 tis. ha. Součástí honiteb jsou i vodní plochy, které zabírají honební plochu přes 1000 ha.

Podnik je vlastníkem dvou obor s chovem jelení a mufloní zvěře, resp. daňčí a mufloní zvěře. V jediné bažantnici provozované VLS ČR se ročně vypouští přibližně 3 500 kusů bažanta obecného a okolo 50 kusů bažanta královského.

V honitbách jsou stanoveny normované a minimální stavy daňka evropského, jelena evropského, muflona, prasete divokého, srnce obecného, zajíce polního a bažanta obecného. Početnost spárkaté zvěře významně zvyšuje sika japonský, který však není v honitbách VLS ČR normován a je považován za nežádoucí zvěř.

V honitbách VLS ČR se rovněž vyskytují druhy zvěře řazené mezi zvláště chráněné druhy - los evropský, rys ostrovid, vydra říční, jeřábek lesní, jeřáb popelavý, tetřev hlušec, tetřev obecný a mnohé další.

Orgánem státní správy myslivosti je podle zákona o myslivosti na pozemcích určených pro obranu státu Ministerstvo zemědělství ČR.

ZÁKLADNÍ CÍLE MYSLIVECKÉHO HOSPODAŘENÍ

Díky systému obhospodařování, rozlehlosti území, jeho neosídlení a omezenému vstupu veřejnosti se vojenské prostory staly útočištěm vzácných druhů flóry i fauny. Základním cílem mysliveckého hospodaření ve všech honitbách VLS ČR je dosažení ekologické a biologické vyváženosti především ve vztahu k lesnímu hospodaření. Dokladem dlouhodobého přístupu založeného na principu dodržování přírodních zákonitostí i při vojenském využívání těchto oblastí je skutečnost, že značná část VVP se stala součástí soustavy chráněných území evropského významu Natura 2000.

Od roku 2000 probíhalo na území České republiky mapování biotopů v souladu se Směrnicí Evropských společenství č. 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin ze dne 21. května 1992 (Směrnice o stanovištích) na jehož základě byl 8. února 2005 v Bruselu Evropské komisi předán národní seznam 864 evropsky významných lokalit a tento seznam vyšel ve Sbírce zákonů, jako nařízení vlády č. 132/2005 Sb., ze dne 15. dubna 2005. VLS ČR, s.p. se dotýká 26 těchto lokalit.

Dále jsou součástí Soustavy NATURA 2000 Ptáčích oblastí, které vycházejí ze směrnice Evropských společenství č. 79/409/EHS, o ochraně volně žijících ptáků ze dne 2. dubna 1979 (Směrnice o ptácích) spolu s

evropsky významnými lokalitami. Uvedené právní normy byly do našeho právního řádu zapracovány v zákoně č. 218/2004 Sb., kterým se změnil zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

V ČR bylo pro ptačí druhy uvedené v přílohách I. a II. Směrnice o ptácích vyhlášeno nařízeními vlády 38 Ptačích oblastí, z toho VLS ČR, s.p. se týká 6 ptačích oblastí – ve vojenských újezdech to jsou Doupovské hory, Boletice a Libavá, dále převážná část PO Českolipsko – Dokeské pískovce a mokřady a jen částečně PO Šumava a PO Křivoklátsko.

Ptačí oblast	Výměra u VLS	Kompetence ochrany přírody
Doupovské hory	19 154 ha	ÚÚŘVÚ Hradiště/OVSS MŽP Ústí n/Labem
Libavá	20 026 ha	ÚÚŘVÚ Libavá
Boletice	15 726 ha	ÚÚŘVÚ Boletice/OVSS MŽP České Budějovice
Šumava	836 ha	OVSS MŽP České Budějovice
Českolipsko - Dokeské pískovce a mokřady	7 540 ha	OVSS MŽP Liberec
Křivoklátsko	461 ha	OVSS MŽP Praha

Hlavním principem vytváření vyváženého stavu mezi mysliveckým a lesnickým hospodařením je dodržování zásad kvalitní péče o zvěř. Tyto zásady jsou založeny především na zvyšování úživnosti honiteb zakládáním a udržováním zvěřních políček, výsadbou plodonosných dřevin a vytvářením klidových zón pro zvěř. Z pohledu minimalizace škod zvěři na lesních a zemědělských kulturách je zcela zásadní soustředovat zvěř na plochy, které nejsou předmětem lesního hospodaření. Především v těchto částech honiteb jsou zvěři vytvářeny vhodné podmínky.

V období strádání je zvěř přikrmována způsobem, který respektuje biologické potřeby zvěře. Z pohledu péče o zvěř nelze opomenout ani sledování jejího zdravotního stavu ve spolupráci s veterinární službou. Součástí této činnosti je předkládání antiparazitárních přípravků.

Pro dosažení chovatelských úspěchů je kromě kvalitní péče o zvěř důležité stanovit chovatelské cíle a kritéria a ta dodržovat. Kombinací všech těchto aspektů lze v určitém časovém období dosáhnout stanovených cílů. V podmínkách honiteb VLS ČR jimi nejsou pouze medailové trofeje spárkaté zvěře, ale také kvalitní věková a sociální struktura jednotlivých populací zvěře a její dobrá fyzická kondice.

REALIZACE POPLATKOVÝCH LOVŮ

Důležitou součástí při výkonu práva myslivosti jsou poplatkové lovy organizované pro tuzemské a zahraniční lovecké hosty. Kromě individuálních poplatkových lovů na trofejovou spárkatou zvěř jsou pořádány též společné lovy na spárkatou a drobnou zvěř. Jako velmi praktické se při organizování těchto loveckých akcí osvědčilo lovecké hosty dobře seznámit s loveckým ceníkem a poplatky a pravidly související s organizací lovu. Lovecký ceník zpravidla obsahuje cenu za bodovou hodnotu trofeje stanovenou dle mezinárodní metody CIC (možné jsou i jiné způsoby stanovení ceny jako je např. váha trofeje), poplatky za lovecký doprovod a další cenové položky, které souvisejí s lovem jako je preparace trofeje, stažení kůže, chybení nebo postřelení kusu a případný dosled s lovecky upotřebitelným psem se zkouškami pro dohledávání postřelené zvěře. Dále je účelné se s loveckými hosty domluvit i na možných cenových alternativách, které mohou při lovu nastat jako je např. ulovení trofeje, která nelze ohodnotit metodou CIC (např. raritní trofej). Při akceptování tohoto postupu před vlastním lovem se předejde případným nedorozuměním a vede tento postup k dobré atmosféře během celé lovecké akce a oboustranné spokojenosti.

U společných lovů může být v loveckém ceníku uvedeno několik variant stanovení ceny za loveckou akci. Cena za společnou loveckou akci může být stanovena sazbou za jeden lovecký den bez ohledu na ulovené druhy zvěře a jejich počet nebo dle druhu a počtu ulovených kusů zvěře a možná je i kombinace obou těchto variant. Každá z těchto tří alternativ má své výhody a nevýhody. Lovecký ceník společných lovů může rovněž obsahovat položku o přítomnosti zvěři v leči či nikoliv a v případě, že zvěř viděna nebyla je možno cenu upravit.

Jako velmi vhodný způsob při individuálním lovu trofejové zvěře, ale i u ostatních způsobů poplatkového lovu, který pro obě strany zaručuje oboustrannou dohodu je uzavření tzv. „smlouvy o lovu“. Obsahem této smlouvy je uvedení obou smluvních stran a jejich identifikace, místo a datum lovu, druh zvěře, který bude předmětem lovu, jeho předpokládaná věková třída, přibližná bodová hodnota a dle loveckého ceníku i přibližná cena za trofej. Součástí této smlouvy je i ustanovení o akceptaci bodové hodnoty stanovené poskytovatelem lovu (určení bodové hodnoty je možné i za přítomnosti loveckého hosta). Dalším bodem této smlouvy je rovněž odstavec, kde je uvedeno, že lovecký host je srozuměn se skutečností, že bodovou hodnotu a věkovou třídu nelze u živé zvěře v terénu zcela přesně určit a lovecký host uhradí částku za bodovou hodnotu trofeje, která bude stanovena dle metodiky CIC po úspěšném ulovení trofejového kusu. V závěrečných ustanoveních smlouvy o lovu bývá uvedeno, že se lovecký host seznámil se všemi

zásadami lovu, ceníkem a poplatky spojenými s lovem. Uzavření této „smlouvy o lovu“ zaručuje již výše zmiňovanou klidnou atmosféru v průběhu celého lovu, která je velmi důležitá pro úspěšné zakončení celé lovecké akce a vede k oboustranné spokojenosti. Smlouvu o lovu je možné rovněž uzavřít i na společnou loveckou akci, která bude obsahovat předpokládaný výřad dle druhů zvěře s ustanovením, že není možné zcela přesně stanovit druhy a počet ulovené zvěře. Stanovit předem počet kusů na výřadu je velmi komplikovaná záležitost a je ovlivněna mnoha nepředvídatelnými faktory.

DALŠÍ AKTIVITY V HONITBÁCH VLS ČR

VLS ČR se aktivně podílí na záchraně ohrožených druhů zvěře. V honitbě Brdy, která byla díky svým přírodním podmínkám vybrána jako vhodné prostředí pro realizaci záchranného programu tetřeva hlušce za podpory Ministerstva zemědělství ČR a Ministerstva životního prostředí ČR, je již desátým rokem úspěšně tento záchranný program realizován (v r. 2004 byla v brdské honitbě prokázána reprodukce tohoto vzácného druhu).

Z ostatních mysliveckých aktivit pořádaných v honitbách VLS ČR patří rovněž organizování nebo spoluorganizování mnohých kynologických akcí (předběžné zkoušky barvářů, barvářské zkoušky, lesní zkoušky a další). Při VLS ČR působí soubory loveckých trubačů, jsou pořádány střelecké soutěže atd.

O výsledcích mysliveckého hospodaření a ostatních mysliveckých aktivitách v honitbách VLS ČR se může odborná i laická veřejnost přesvědčit na přehlídkách trofejí.

MYSLIVOST

tradice a současnost

Ing. Josef Myslivec

Lesní a rybniční správa Ing. Jerome Colloredo-Mansfeld Zbiroh

Myslivost jako důležitá součást hospodářské činnosti a reprezentace je úzce spjata s rodem Colloredo-Mannsfieldů. Vždyť již v roce 1630 koupil dobříšský korunní statek od císaře Ferdinanda II. Bruno Mannsfeld, nejvyšší královský lovcí, který zdejší lesy dobře znal z častých loveckých výprav. Také v Opočně, které Italský rod Colloredo získal v roce 1635 má myslivost starou tradici. Význam lesnictví a myslivosti se ještě zvýšil po roce 1771, kdy došlo sňatkem ke spojení obou rodů, od té doby užívajících společné příjmení Colloredo-Mannsfield.

Základání obor, bažantnic, osvěžování krve, zavádění nových druhů zvěře, kynologie, sokolnictví, ale i dodržování mysliveckých tradic bylo vždy upřednostňováno. Pokusy s vysazením antilop, jelena axise, divokého krocana a dalších druhů se nepodařily. Naopak hojně zakládané oborní chovy zvěře dančí, mufloní, černé se staly základem nynějších populací žijících ve volných honitbách.

Dobříšsko je naší nejvýznamnější lokalitou s výskytem jelence viržiského, dovezeného z Ameriky koncem 19. století. Z Dobříše se do celé Evropy rozšířila ondatra pižmová, vysazená zde v roce 1905.

Neblahý vliv na rodovou myslivost měla 1. pozemková reforma po vzniku Československé republiky. Rozsáhlé rozdělení pozemků někdejších velkostatků a následné přiblížení hranic cizích honiteb až k lesním komplexům znamenalo snížení počtů, snížení kvality chované zvěře a dokonce i likvidaci některých druhů.

I další vývoj ve 20. století byl pak poznamenán rozsáhlými změnami vlastnictví. V roce 1942 byl celý majetek Colloredo-Mannsfieldů v důsledku jejich protinacistických postojů zkonfiskován výměrem gestapa ve prospěch Německé říše. Po skončení 2. světové války byla vlastnická práva obnovena pouze na Zbirožsku a pouze do roku 1948. Přebírání Dobříšského majetku bylo po odchodu Rudé armády v říjnu 1945 přerušeno, původní vlastník těžce onemocněl a počátkem roku 1946 při návštěvě své matky ve Francii zemřel.

Dědici ze závěti, otci našeho současného majitele, který v době války bojoval v anglické armádě se již pak nepodařilo dědické řízení dokončit a majetek tak zůstal ve vlastnictví státu. Po přijetí restitučních zákonů po roce 1990 bylo nejprve celkem bez problémů obnoveno vlastnictví pana Jeronýma Colloredo-Mannsfielda ve Zbirohu. Vydání dobříšských majetků bylo zdlouhavé, komplikované a po mnoha soudních sporech bylo prakticky dokončeno až v roce 2005.

Na celém majetku, jehož vlastníkem je Jerome Colloredo-Mannsfield hospodaří Lesní a rybniční správa Zbiroh. Les o výměře 16500 ha je organizačně členěn na 4 polesí. Tři polesí jsou v oblasti Zbiroha (12.500 ha) a polesí Svatá Anna (4.000 ha) je na Dobříšsku. Dále obhospodařujeme 420 ha rybníků. 400 ha zemědělské půdy je pronajato zemědělským družstvům nebo soukromým zemědělcům a jen malá část slouží jako políčka pro zvěř a zdroj sena pro zvěř a koně.

Na celém majetku bylo vytvořeno 11 vlastních honiteb s celkovou výměrou 17.600 ha (průměrná velikost 1600 ha). Odloučené části, nesplňující zákonné podmínky pro vytvoření vlastních honiteb byly přiřčeny do honiteb společenstevních. 6 honiteb, v nichž jsou normované i skutečné stavy zvěře nižší než ve zbývajících režijních honitbách bylo pronajato mysliveckým sdružením, která zde myslivecky hospodařila i před rokem 1993. Stalo se tak na základě rozhodnutí vlastníka, bez výběrových řízení, přičemž sazba nájemného je relativně nízká. Naší snahou je, aby v každé z pronajatých honiteb vykonával právo myslivosti i v dané lokalitě pracující lesník, abychom tak mohli prostřednictvím svého zaměstnance ovlivňovat myslivecké hospodaření tak, aby škody zvěří byly co nejnižší.

V oblasti Zbiroha hospodaříme ve dvou režijních honitbách, každá má výměru 3 400 ha s větším výskytem zvěře jelení, mufloní a černé a s nižšími stavy zvěře srnčí, siky a dančí.

Na Dobříšsku máme 3 režijní honitby o celkové výměře 4600 ha zejména se zvěří dančí, jelení, černou, viržinskou, srnčí a částečně mufloní. Stavy drobné zvěře v lesních komplexech nedosahují stavů normovaných. V loňském roce bylo ve všech našich režijních honitbách uloveno 600 ks spárkaté zvěře.

V praktickém provozu myslivosti klademe důraz na kvalitní péči o zvěř, chovatelské zásady, na klid v honitbách se snahou omezování civilizačních faktorů. Proto také preferujeme i individuální způsob lovu a jen zcela výjimečně využíváme naháňky.

Úzce spolupracujeme s ČMMJ při propagaci myslivosti, vzdělávání myslivců, kynologických, střeleckých a společenských akcích.

Myslivost je pro vlastníka součástí kulturního dědictví evropských národů, rodovou reprezentací a je současně specifickou zájmovou a hospodářskou činností. Pan Ing. Jerome Colloredo-Mannsfeld je lesní inženýr, je největším soukromým vlastníkem lesů v České republice a sám si řídí i lesní správu svých vlastních lesů v Rakousku. Je především lesník a i když myslivost aktivně neprovozuje, uznává, že zvěř je součástí lesa, součástí přírody. Považuje myslivost za tradiční součást lesnictví s tím, že je především na rozhodnutí vlastníka kolik zvěře, případně v které části majetku je ochoten akceptovat.

V dnešní době žije převážná část obyvatel ve městech, nemá už žádnou nebo jen velmi zkreslenou představu o práci lidí pracujících s přírodou tj. o práci lesníků, zemědělců, myslivců či rybářů. Příroda je tak pro ně jen otázkou občasných návštěv, rekreace, rekreačních sportů nebo sběru hub. Jsou pod jednostranným vlivem sdělovacích prostředků, v nichž mají obrovský prostor jedinci bez odpovědnosti, mnohdy bez příslušného vzdělání, kteří s obdivuhodnou drzostí předkládají jediné správné názory, paušálně uplatňované bez ohledu na místní podmínky, bez ohledu na staletí trvající vývoj a bez ohledu na zdravý rozum.

Tak se postupně formuje i negativní přístup veřejného mínění k myslivosti, lesnictví a výsledkem je tlak na změnu zákonů o lese, myslivosti a ztížení podmínek pro nás, kteří tyto činnosti provozujeme. Je to i pohrdání naší prací a prací celých generací našich předků. Ke snížení popularity myslivosti před veřejností přispívá mnoho faktorů. Jsou to často opakovaná účelová politická nepravdivá negativní prohlášení o lidové myslivosti, o provozování myslivosti představiteli minulého režimu, mnohdy nesmyslné požadavky a představy tzv. ochránců přírody uplatňované bez ohledu na historický vývoj, podceňování úlohy myslivosti v současné přírodě.

Také odtržení lesnictví od myslivosti uplatňované státním podnikem LČR a umožnění pronájmů honiteb za astronomické částky určitě nepřispělo k dobrému jménu myslivosti.

Pro mnohé novodobé podnikatele, kteří ještě včera neměli o myslivost žádný zájem, je dnes „střelba na zvěř“ úmyslně neříkám myslivost, prestižní záležitostí ukázat sobě rovným co si mohou dovolit.

Zlepšení pohledu na myslivost v očích veřejnosti je velmi obtížné a zdlouhavé.

Přispět k tomu může jen poctivě prováděná myslivost, přísné dodržování zákonů a pravidel, trpělivá propagace myslivosti, získání dětí ve školách, důraz na tradici, hledání argumentů v umění apod.

Zcela určitě má značnou váhu na veřejnosti kvalitní provozování myslivosti na velkých soukromých majetcích, provozované s úctou k rodovým a mysliveckým tradicím s úctou k přírodě a k samotné zvěři.

Výzvy EU pro českou myslivost z pohledu laické a odborné veřejnosti

Ing. Miloš Balák

Lesy Hluboká nad Vltavou a.s.

Česká myslivost se opírá o dlouhodobé a slavné tradice, vycházející především z rakousko-uherské monarchie. I první lesnická škola v Evropě vyučující myslivost byla založena právě v Čechách. Razantní rozvoj zaznamenala myslivost v období první republiky, zde umocněná zejména nadšenou prací tisíců dobrovolníků na různých stupních její organizace.

Na rozdíl od lesního a vodního hospodářství zůstala česká myslivost spolu s rybářstvím i za totalitního režimu na velmi vysoké úrovni. Její organizační uspořádání, výsledky praktické práce i výzkumu byly ceněny i daleko za hranicemi našeho státu a daly evropské myslivosti celou řadu nových vývojových impulsů.

Privatizace 90tých let, změna vlastnických vztahů a přístupu společnosti k životním hodnotám, determinovaly asi nejvýznamněji strukturu i fungování naší myslivosti. Nutno konstatovat, že ne k lepšímu:

- co se může dnes česká myslivost opřít, co ji proslavuje, vyvíjí, zlepšuje? Již to není vždy nadšená obětavá práce jednotlivců a dobrovolných organizací. Kdo dnes v zimě vychází řezat měkké dřeviny na ohryz či odhrabávat vrstvy sněhu pro bažanty nebo zbytky koroptví.
- To, co se nejvíc narušilo, je vztah a láska k myslivosti jako takové, k myslivosti jako součásti přírodního prostředí, k myslivosti jako krajinnotvornému prvku. Kdo si přečte dílo Jana Vrby, pochopí...
- Vstup ČR do společenství Evropské unie umožnil sice na jedné straně určité bezcelní výhody pro loveckou turistiku, na druhé straně však pozval českou myslivost do společenství tvořící jednotné rámcové strategie – a co více, nepřímou jí vystavil konkurenčnímu srovnání ve všech směrech; velmi citlivému srovnání, které se odráží v prestiži, důvěryhodnosti a v neposlední řadě i ekonomice státu.

Zamysleme se tedy i nad současným stavem státních orgánů, organizací či svazů, ze kterých by měly vycházet inovační impulsy. Máme dostatek fundovaných odborníků na rozhodujících institucích? Mají dostatečnou schopnost a průraznost v rámci EU? Mají odpovídající akceptaci u domácích a zahraničních orgánů, zájmových skupin nebo jen prostých myslivců?

Dokáže myslivost prezentovat v širším kontextu laické veřejnosti a ochrany přírody?

Ruku na srdce: V systémovém a kompetentním přístupu k myslivosti nejsme dnes vzhledem k vyspělým státům EU zatím konkurence schopni. Pro příklady nemusíme chodit daleko:

- Na MZe v odboru rybářství, myslivosti a včelařství je zaměstnáno maximálně 10 odborných pracovníků – ve srovnání s jinými státy, disponujícími tak velkými vodními plochami a honitbami – počet téměř směšný, nehledě na rozsah správní agendy v důsledku probíhající koncepční změny v rámci EU.
- Druhý příklad: Lovecký zámek Ohrada – největší a nejstarší muzeum lesnictví, rybářství a myslivosti ve střední Evropě, snad jediná instituce proslavující českou myslivost již více jak jedno století – a to i v zahraničí! Dnes národní památka, postupně ztrácející prestiž z důvodu akutního nedostatku financí z Národně zemědělského muzea v Praze i pro běžnou správní agendu, právní a kompetentní nesamostatnost, autoritativního a centralizovaného řízení z Národního zemědělského muzea v Praze.

Co dnes chybí je nezištnost, nadšení, úcta k tradicím i cechu jako takovému. Dále koncepční a systematický přístup k tomuto odvětví a v neposlední řadě i schopnost kompetentně reagoval na radikálně se měnící rámcové podmínky.

Najít akceptanci pro myslivost u laické veřejnosti a zdůvodnit její nezastupitelný význam bude jedním ze stěžejních problémů blízké budoucnosti.

A tak čerpejme z historie, poučme se zejména z přístupu lidí k řešení problematiky.
Nastává nutnost razantně změnit myšlení odpovědných orgánů a institucí tak, abychom českou myslivost dovedli i v EU na místo a úroveň, kterou si rozhodně zaslouží...

Další vývoj myslivosti v České republice po vstupu do EU

Doc. Ing. Vladimír Hanzal, CSc.

Katedra rybářství a myslivosti Zemědělské fakulty JU v Českých Budějovicích

Odhadnout směr dalšího vývoje myslivosti v České republice je jako věštit z křišťálové koule. Myslivost, jako střeoevropská forma hospodaření se zvěří je originální a specifický fenomén lidské činnosti který má kořeny ve feudální etapě vývoje společnosti, kdy byl lov především otázkou reprezentace vládnoucích vrstev a péče o zvěř nezbytnou činností zajišťující bohaté výřady spojené se společenskými rituály, nyní nazývanými tradice. Okázalost a jistá rozmařilost spojená s reprezentativními lovy byla vždy předmětem kritiky nepozvaných, závistivých a těch, kteří nechápali společenskou a v některých případech i politickou funkci loveckých akcí. Klasickým příkladem bylo založení Řádu Svatého Huberta Františkem Antonínem, hrabětem Šporkem jako významné organizace ovlivňující politiku ve střední Evropě. Proto také všechny významné změny společenských řádů a systémů byly provázeny spontánním lovem zvěře těmi vrstvami obyvatel, které k tomu dříve nedostaly příležitost a měly potřebu naplnit své dosud frustrované ego.

Tato situace se opakuje se železnou pravidelností a nemusíme se ohlížet do daleké minulosti, abychom si to potvrdili. Bohužel cyklické projevy v chování obyvatel, ve vztahu ke zvěři, motivované změnami společenských řádů a systémů by nebyly tak významné, kdyby nebyly umocňovány bezohledným přístupem k volně žijícím živočichům jako ke konkurentům a stejně bezohledným a destruktivním působením člověka na krajinu.

Pro nastínění podstaty problému považuji za vhodné zdůraznit hlavní rysy a prvky negativního působení člověka zvěř i na krajinu, neboť od toho se odvíjí obecný názor na myslivost a její další vývoj ve společnosti.

Prvními konkurenty z řad zvěře byly pro naše předky velké šelmy, které zabíjely domácí zvířata a proto byly v mnoha oblastech zcela bezohledně a vesměs brutálně vyhubeny. Posléze se do konkurenčního postavení dostali býložravci, kteří okusují, ohryzávají či loupou kůru a letorosty v intenzivních hospodářských porostech lesních dřevin, případně spásají zemědělské kultury.

Negativní působení na krajinu bylo zahájeno nejprve rozsáhlým odlesňováním v důsledku potřeby dřeva jako suroviny a následným zintenzivněním dřevní produkce v lesích pěstování vybraných dřevin v rámci obmýti v délce přibližně 100 let, čímž došlo k výraznému zkrácení biologického života lesa a zejména snížení druhové diverzity dřevin. K tomu se po několika stech letech připojila potřeba zvyšování produkce zemědělské výroby formou zvyšování tzv. dodatkové energie. To vyvrcholilo v našich podmínkách v 70. a 80. letech minulého století (v Americe k tomu došlo zhruba o 50 let dříve) ve formě aplikace umělých hnojiv (za vynález dusíkatých hnojiv byla počátkem 20. století udělena Nobelova cena), pozemkovými úpravami a tzv. melioračními úpravami formou odvodňování zemědělských pozemků.

Tyto stručně popsané prvky negativního působení našich předků a také nás, na krajinu s sebou přineslo řadu problémů z nichž nejvýznamnější je deformace toku energie v krajině, kterou lze jednoznačně dokladovat odnosem živin vodními toky. S tím souvisí zhroucení malého vodního cyklu a jeho nahrazení cyklem velkým, který lze dokladovat častými záplavami, tornády a podobně. Nelze přehlédnout hromadění cizorodých látek a prvků v krajině a následně i potravě lidí i zvířat, které lze doložit vývojem zdravotního stavu obyvatel.

Nastíněné negativní jevy a faktory jsou vedlejším produktem zvyšování blahobytu obyvatel bohatého severu, tedy i nás.

Obecné zvyšování produktivity práce, tedy i intenzifikace zemědělské výroby vedla k vytvoření společných městských sídel ve kterých žije, nebo alespoň pracuje, přibližně 90% obyvatel. To vede většinou k jejich odtržení od přírody a v důsledku toho má mnoho obyvatel zcela zkreslený pohled na přírodu a co je nejzávažnější, podléhá zploštělým ekonomickým argumentům vycházejícím z nadřazeného a bezohledného přístupu k přírodě. Jednoznačným důkazem tohoto vývoje je odmítání konkrétní odpovědnosti za vyhubení různých druhů živočichů a naopak vyžadování odpovědnosti za škody způsobené především velkými býložravci.

V důsledku obecně nízké úrovně biologické vzdělanosti lidské populace nejsou uvedené vztahy a vazby v přírodě pochopeny. To ve svém důsledku vede k nepochopení nutnosti racionálního hospodaření se zvěří nejen jako s obnovitelným přírodním zdrojem, ale především jako s partnerskými živočišnými druhy, které mají od přírody stejné právo na život jako lidé.

Že tuto nutnost nechápou nezasvěcení lidé lze akceptovat a brát jako podnět k osvětové práci. Je však velmi smutné, že to nechápe ani mnoho našich myslivců, pro které je vrcholným mysliveckým zážitkem střelba na vypouštěné bažanty, případně lov černé na hromadách. Tím však podporují obecně rozšířený názor, že myslivost je vlastně pouhý lov pro zábavu.

Bohužel potřebu smysluplného hospodaření se všemi druhy zvěře nepochopili ani naši zákonodárci při tvorbě novely zákona na ochranu přírody a krajiny, kterou uváděli tento předpis do souladu s předpisy EU. Především šlo o uzákonění soustavy NATURA 2000 na území ČR.

V rámci vytváření soustavy NATURA 2000 a zajištění její ochrany bylo zákonem stanoveno že jako evropsky významné lokality budou do národního seznamu zařazeny ty lokality, které v biogeografické oblasti nebo oblastech, k nimž náleží, významně přispívají k

- a) udržení nebo obnově příznivého stavu alespoň jednoho typu evropských stanovišť nebo alespoň jednoho evropsky významného druhu z hlediska jejich ochrany, nebo
- b) udržení biologické rozmanitosti biogeografické oblasti.

U druhů živočichů vyskytujících se v rozsáhlých areálech evropsky významné lokality odpovídají vybraným místům v přirozeném areálu rozšíření těchto druhů, jež se vyznačují fyzikálními a biologickými faktory nezbytnými pro jejich život a rozmnožování.

Na území České republiky je soustava Natura 2000 tvořena zejména ptáčimi oblastmi a evropsky významnými lokalitami, které požívají smluvní ochranu na základě písemné smlouvy uzavřené mezi vlastníkem dotčeného pozemku a orgánem, který je oprávněn k jejich vyhlášení. Smluvně lze dále chránit i stromy nebo jiná území se soustředěnými přírodními hodnotami, kde jsou zastoupeny významné či jedinečné ekosystémy v rámci příslušné biogeografické oblasti nebo stanoviště vzácných či ohrožených druhů živočichů a rostlin, pokud již nejsou zvláště chráněny. Nebo jsou chráněny jako zvláště chráněné území (národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní památky).

Z toho vyplývá, že přes velkorysou definici evropsky významných lokalit se pozornost soustřeďuje pouze na ptáky a savci jsou obecně přehlíženi. Velké šelmy naštěstí požívají ochranu ve zvláště chráněných územích, ale divoce žijící přežvýkavci, zejména los evropský a jelen lesní, kteří trpí fragmentací krajiny jsou přehlíženi. Tato skutečnost je podle mého názoru důsledkem souběhu několika faktorů, silného vlivu ornitologického loby v evropské politice, obecnému odporu k lovu jako takovému a zakořeněnému pohledu na velké býložravé savce jako konkurenty.

Vše co bylo výše uvedeno vytváří rámec pro obecný názor na myslivost a Evropská unie stále vnímá myslivost jako pouhý lov zvěře a staví ji do polohy sportovní aktivity, která je ve své podstatě až neetická.

V současné době probíhají jednání ve věci vytvoření „Evropské charty pro lov a biodiverzitu“, jejíž napsání navrhlo Valné shromáždění Rady Evropy byru Stálého výboru Bernské úmluvy. Charta by měla podle původního záměru stanovovat společné principy správné myslivecké praxe, včetně organizování myslivecké turistiky. Jedním z cílů by mělo být vytvoření pan – Evropské sítě tvořené myslivci a ornitology pro monitoring migračních druhů ptáků podél největších migračních tras. Dalším cílem by měla být harmonizace vzdělávání myslivců.

Je tedy zřejmé, že myslivost přestává být věcí skupiny zapálených lidí, ale stává se věcí veřejnou a její další vývoj bude závislý nejen na schopnostech našich zástupců v pracovní skupině expertů, ale též na vystupování našich řadových myslivců, kteří mohou výrazně ovlivnit názor veřejnosti.

Výstražným mementem pro budoucnost naší myslivosti by mělo být zrušení zákona o myslivosti v Holandsku v roce 2002 a nahrazení tradičního mysliveckého hospodaření se zvěří jejím lovem v rámci „boje proti škůdcům“ nebo tzv. „řízení populací“. V rámci tzv. boje proti škůdcům mohou jednotlivé provincie povolovat uživatelům a vlastníkům pozemků i celoroční „usmrcování“ zvěře, přičemž nájemce honitby na téže lokalitě může stejné druhy lovit pouze v době lovu. Pro řízení populací vybraných druhů zvěře jsou komisionálně vypracovávány pětileté plány. V komisích jsou zastoupeni stejným dílem ochránci, myslivci, uživatelé pozemků a jejich vlastníci. Myslivci se tak dostávají na okraj společnosti ve které se objevují hlasy za úplný zákaz myslivosti a vraždění zvířat.

SPECIFIKACE NĚKTERÝCH ZÁKLADNÍCH SMĚRŮ VÝVOJE MYSLIVOSTI V ČR PO VSTUPU DO EU MODERNÍ MYSLIVECKÝ MANAGEMENT PŘÍRODY - JAKO ZÁKLAD BUDOUCÍHO VÝVOJE ČESKÉ I EVROPSKÉ MYSLIVOSTI

Ing. Libor ŘEHÁK, Ph.D.

Asociace profesionálních myslivců ČR

Pokud chceme analyzovat postup odvětví myslivosti a samotných myslivců po vstupu ČR do EU, musíme analyzovat stávající stav a situaci, v níž se nachází odvětví myslivosti i sami myslivci. Hned v úvodu je však třeba zdůraznit základní výchozí prvky celého postupu, tzn. je třeba postupovat přísně analyticky, komplexně a chladně systémově.

K těmto zásadám postupu je třeba přidat další aspekty postupu odvětví myslivosti a představitelů myslivosti, tzn.:

- maximální odborná fundovanost,
- vůle pro urychlenou modernizaci celého odvětví myslivosti,
- schopnost připravit moderně koncipovaný a přírodě blízký myslivecký management přírody,
- dostatečně sebevědomý postup vyjednávačů,
- nezbytná tvrdost při hájení základních principů, výchozích zásad a moderního pojetí myslivosti,
- schopnost navázání mezinárodní spolupráce a koordinace postupů v rámci EU.

Nejhorší možnou variantou postupu české myslivosti může být přijímání unáhlených závěrů, akceptování nových neodzkoušených principů z EU nebo ustupování tlaku odvětví ochrany přírody.

- Myslivost se musí bezpodmínečně oprostít od neustálého podřízeného postavení, kam se jí již roky snaží umístit (resp. zatlačit) subjekty z jiných odvětví (především z odvětví ochrany přírody).
- Myslivost musí radikální transformací celého odvětví plně prokázat, že se jedná o odvětví plnoprávné, samostatné, životaschopné, moderní a velmi progresivní.
- Myslivost a myslivci musí společně prokázat, že jsou schopni na špičkové odborné úrovni realizovat celé spektrum náročných (především neloveckých) mysliveckých činností v přírodě.
- Myslivci v ČR (ale i v celé EU) musí prokázat, že jejich nový moderní myslivecký systém komplexního managementu přírody je managementem komplexním, celouzemně realizovaným a špičkově odborným; tzn. systémem mysliveckého managementu přírody, který co do odbornosti, komplexnosti a celouzemního pojetí je zcela rovnocenným odvětvím vůči odvětví ochrany přírody.

Vedle těchto vnějších základních zásad (které je třeba dodržet), musí dojít především v rámci samotného odvětví myslivosti v ČR k urychlené interní modernizaci. Pokud má tedy dojít k záchraně tradiční (i když modernizované) myslivosti realizované v ČR a sousedních středoevropských státech vyžádá si to cílevědomou, vysoce odbornou a důrazně tvrdou činnost všech zainteresovaných subjektů v odvětví myslivosti.

Základní filosofie vývoje myslivosti v ČR musí vycházet z těchto prvků:

1. Odvětví myslivosti je aktuálně v situaci a stavu, který je neudržitelný a je třeba přistoupit k okamžité reformě, resp. modernizaci; řada výchozích principů a základních zásad myslivosti jsou zastaralé a již překonané.
2. Tuto moderní reformu musí iniciovat samo odvětví myslivosti a myslivci; po zkušenostech z posledních 15 let nelze spoléhat na stát, který je po roce 1989 v oblasti modernizace a reformem prakticky nečinný.

3. Pozitivní je ta skutečnost, že řada základních historických principů a výchozích zásad české myslivosti je tak progresivních a ve své podstatě tak moderně koncipovaných, že tvoří pevný základ pro vytvoření skutečně životaschopného, komplexního a přírodě blízkého mysliveckého managementu přírody.
4. Česká republika (a další státy s obdobným pojetím myslivosti) se musí tvrdě bránit nepromyšlenému přijímání cizích vzorů a rádo by moderním trendům (zahalovaným do celoevropských smluv, úmluv a koncepcí) vycházejícím (v řadě případů) ze zastaralých a málo funkčních principů ochrany přírody.
5. Česká republika musí vycházet z toho, že po reformě současné myslivosti na moderní myslivecký management přírody můžeme vytvořit progresivní systém, který bude dalšími státy přebírán jako systém vzorový (tzn. že v této oblasti budeme my vyučovat a ne ustupovat ze své dosažené odborné úrovně).

Základní možnosti budoucího vývoje

Myslivost má (nejen u nás, ale prakticky v celé Evropě) pouze dvě základní možnosti dlouhodobého vývoje. První možností je cesta do odvětví lovu, druhou možností je cesta do odvětví skutečné myslivosti. Myslivce nesmí nikdy mýlit název tohoto odvětví. U obou (výše uvedených) cest se bude dané odvětví zřejmě nazývat – „odvětvím myslivosti“. Avšak pouze jedna z uvedených „myslivostí“ bude odvětvím moderním, progresivním a dlouhodobě konkurenceschopným; druhé odvětví lovecky koncipované myslivosti bude cestou do oblasti stagnace, přezívání a postupné degradace celého odvětví, které postupně zanikne nebo bude tlakem jiných odvětví zlikvidováno.

1. Odvětví lovecky koncipované myslivosti:

- V něm převažuje lov zvěře pro relaxaci a naplnění loveckých pudů a dalších ambicí (realizuje se v rámci zájmové činnosti a je považováno za sportovně-zájmové odvětví);
- myslivecká péče v honitbách je zaměřena výhradně na druhy zvěře, které jsou předmětem lovu;
- výčet zvěře je trvalým tlakem (především subjektů ochrany přírody) oklešťován a zužován jen na druhy volně žijících živočichů-zvěře, které jsou předmětem lovu;
- myslivci v tomto odvětví postupně opouštějí (a také přestávají vykonávat) celé spektrum mysliveckých neloveckých činností (myslivost postupně ztrácí svou největší devizu, tzn. aktivní myslivecký management /tzn. ochranu a péči/ vůči neloveným, resp. chráněným druhům živočichů a krajiny);
- v takto koncipované „myslivosti“ je intenzivně chována zvěř pro pozdější vypuštění do volné přírody a následný lov;
- takto koncipovaná „mysliverká činnost“ je považována státem i společnostmi za sportovně-zájmové odvětví (význam má jen pro regulaci vybraných druhů volně žijících živočichů);
- toto odvětví je prakticky jen dočasně trpěným, nesamostatným, nesvéprávným odvětvím, která je trvale pod „kuratelou“ odvětví ochrany přírody (do jaké míry je dnes tento dohled a zasahování ochrany přírody odborně fundované může každý myslivec sám posoudit);
- subjekty ochrany přírody si paradoxně takto koncipované odvětví doslova „hýčkají“ protože na něm mohou trvale ukazovat negativní vliv myslivců-lovců na přírodu, „zvrhlost“ myslivců-lovců při zabíjení „nebohých zvířátek“; nakonec na takto koncipovaném odvětví mohou kdykoliv dokumentovat i svou pozitivní bohubilou ochránářskou činnost v přírodě.

V tomto případě je zcela zjevné, jakou má takto koncipované odvětví budoucí perspektivu, jaké bude postavení tohoto odvětví vůči ostatním odvětvím realizovaným v přírodě a jaký bude přístup případně podpora ze strany státu a společnosti pro toto odvětví myslivosti.

2. Odvětví skutečné myslivosti

- Odvětví, které na některých progresivních historických prvcích myslivosti, vytvoří moderní systém komplexního a přírodě blízkého mysliveckého managementu přírody;
- v rámci tohoto progresivního mysliveckého managementu přírody je realizováno celé spektrum odborných činností od přísné ochrany dlouhé řady druhů volně žijících živočichů (nejen dnešní zvěře), přes spektrum činností na úsecích trvalého monitoringu, úsek péče, až po úseky žádoucí regulace nebo redukce vybraných druhů volně žijících živočichů;
- myslivecký management, tzn. komplexní a systémová ochrana a péče je zaměřena na široké spektrum i nelovených druhů volně žijících živočichů;

- myslivecká činnost se zaměřuje i na ochranu krajiny a péči o jednotlivé prvky krajiny; činnost je zaměřena na aktivní péči o krajinu, jako životního prostředí volně žijících živočichů;
- většina mysliveckých činností v krajině je činnostmi neloveckými (i tak je zcela nezbytná realizace redukčního nebo regulačního lovu vybraných druhů zvěře);
- takto moderně koncipované odvětví myslivosti je velmi nebezpečným konkurentem odvětví ochrany přírody; rozsah a význam vykonávaných mysliveckých činností, jejich celouzemní působnost a vysoká odbornost jejich výkonu je zcela nesrovnatelná s rozsahem a výsledky skutečné terénní činnosti subjektů ochrany přírody;
- takto koncipovaný myslivecký management přírody a trvale vzdělávání myslivci (s organicky propracovaným a plně funkčním systémem činnosti profesionálních, poloprofesionálních a dobrovolných myslivců) budou schopni dlouhodobě a komplexně zabezpečovat na celém území státu většinu činností na úseku managementu celé přírody (tzn. včetně činností na úseku klasické ochrany přírody, které dnes realizuje, resp. mělo by realizovat odvětví ochrany přírody).

Z uvedeného je zcela zřejmý potenciál a možné budoucí postavení takto koncipovaného odvětví myslivosti. Takto koncipované odvětví myslivosti má plné právo na veškerou pomoc a podporu státu i společnosti. Takto moderně koncipované odvětví myslivosti má nesporné předpoklady k trvalému zachování myslivosti i k jejímu budoucímu dynamickému rozvoji.

Je velmi pozitivní, že stále více myslivců v ČR se v posledním období přiklání k názoru, že odvětví myslivosti musí bezpodmínečně projít zásadní reformou, tzn. modernizací a nezbytnými změnami. Dnes stále více myslivců chápe, že perspektivní budoucnost, konkurenceschopnost a zdravý dynamický rozvoj myslivosti je možno zajistit právě s pouze jen hlubokými systémovými změnami v rámci procesu reformy-transformace odvětví.

Více než 15 let po roce 1989 stále více myslivců chápe, že pro myslivost i myslivce je velice škodlivé setrávat na stávajících výchozích principech (z nichž mnohé jsou již zastaralé) a výchozích zásadách (z nichž mnohé jsou již překonané). Snad každému myslivci je dnes jasné, čeho jsme my myslivci a naše odvětví myslivosti po roce 1989 dosáhli svou pasivitou a poslušným čekáním na to, co nám stát a společnost „milostivě“ poskytnou (o tom se všichni přesvědčujeme při každodenní myslivecké činnosti v honitbách).

Odvětví myslivosti i sami myslivci se nesmí nechat ukolébat představami, že všechny subjekty (hovořící, zasahující, ovlivňující odvětví myslivosti) mají vždy upřímný zájem na tom, aby se myslivost transformovala a modernizovala. Toto by mohl být pro myslivost a myslivce smrtící omyl. Myslivost si už nesmí namlouvat, že některé subjekty (např. ochrany přírody aj.) mají upřímný zájem na tom, aby se myslivci a myslivost zmodernizovali a stali dominantním prvkem v managementu přírody; tzn. aby se rozšířilo spektrum mysliveckých činností (i na činnosti, které byly doposud doménou ochrany přírody). Je třeba si uvědomit, že transformovaná myslivost a moderní myslivci jsou pro řadu subjektů z jiných odvětví (např. ochrany přírody) nepřítelem č.1. Na řadě příkladů lze dokladovat, že některé subjekty z některých odvětví nedělají již 15 let nic jiného, než se snaží ovládnout celé odvětví myslivosti, rozbít vytvoření jakékoliv funkční legislativy, redukovat zásadně výčet zvěře a tak degradovat myslivce a jejich činnost na lov a loveckou činnost (která nebude v budoucnu pro nikoho nebezpečná).

Na jedné straně není sporu o tom, že se v honitbách v přírodě v ČR udělalo za poslední desetiletí obrovské množství činností, resp. zcela nezastupitelných činností pro stát, společnost i celou přírodu.

Na druhé straně si musí případní zastánci zachování současného stavu (s tím, že myslivost je v dobré kondici a podmínky ke své činnosti) upřímně a objektivně odpovědět na otázku, čeho bylo za posledních 15 let skutečně v myslivosti a zejména pro myslivost dosaženo?

Při objektivním hodnocení musíme konstatovat, že odvětví myslivosti:

- nemá v současné době jasnou státní koncepci moderní a přírodě blízké myslivosti;
- nemá moderně koncipovanou státní mysliveckou politiku;
- nemá dostatečně odborný a funkční zákon;
- nemá dobré prováděcí předpisy;
- nemá prakticky žádnou finanční podporu státu (v rámci myslivecké dotační politiky);
- prakticky nemá fungující a státem podporovaný myslivecký výzkum;
- nemá funkční systém mysliveckého školství;
- nemá kvalitně fungující státní správu myslivosti;

- neexistuje aktivní státní podpora mysliveckých činností v ochraně a péči o přírodní bohatství;
- nemá faktickou veřejnou podporu státu pro činnosti myslivců (které stát zákonem nařizuje).

Jediné co myslivost doposud má, je 100tisíc myslivců, kteří na své náklady a s vypětím všech sil i přes nezáměr státu udržují v chodu celý systém fungování myslivosti. Při bližším zkoumání zjistíme, že tento stav a tato situace je zcela nepochopitelná především proto, že se jedná o systém myslivosti, jehož fungování v přírodě je zatím pro stát i společnost zcela nezastupitelné. Nepochopitelné je to především proto, že odvětví je řízeno zvláštním zákonem o myslivosti, tzn. zákonem, který řadu mysliveckých činností pod zákonnými sankcemi přímo nařizuje).

Pro další pozitivní vývoj odvětví myslivosti v ČR i EU je nezbytné, aby myslivost důrazně odmítla pozici trpěného zájmově-sportovního odvětví a myslivci stejně důrazně odmítli pozici občanů, zabíjejících pro svou zábavu volně žijící živočichy.

Stát i společnost (stejně jako další Evropské struktury) musí konečně plně akceptovat a respektovat základní skutečnosti, tzn., že:

- u naší myslivosti se nejedná primárně o činnost loveckou, ale jde o plánovitou, odbornou a státem kontrolovanou realizaci širokého spektra mysliveckých činností; tzn. od činností na úseku přísné ochrany volně žijících živočichů a krajiny, přes činnosti na úseku systémové péče a chov, až po plánovitý a přírodě blízký systém činností na úseku citlivé regulace a redukce vybraných druhů volně žijících živočichů;
- celé spektrum stále náročnějších mysliveckých činností stát nechá vykonávat v rámci zájmové činnosti, která je realizována ve volném čase většiny myslivců (a v rámci tohoto systému jsou realizovány velmi náročné, odborně složité a pro stát zcela nezastupitelné činnosti);
- i když je myslivecká činnost realizována v rámci zájmové činnosti, mají myslivci-uživatelé honiteb zákonné povinnosti za jejichž neplnění hrozí státní sankce;
- stát nechává myslivce-uživatele honiteb realizovat spektrum náročných činností prakticky bez jakékoliv podpory státu.
- Proto v ČR (i v rámci Evropy) nemůže být myslivost (tzn. tato zákonem nařízená a státem kontrolovaná činnost v přírodě) považována za čistě zájmovou (nebo dokonce sportovní) činnost, která je realizována jen pro zábavu a potěšení občanů myslivců.

Jak již bylo uvedeno, dnes má odvětví myslivosti v ČR i Evropě dvě možnosti vývoje.

1. *Bud' odmítnout modernizaci a zachovat stávající neuspokojivý stav, kdy se odvětví myslivosti významně kloní spíše k pojetí myslivecko-loveckému, kdy odvětví stagnuje a myslivecká činnost se žádoucím způsobem nerozvíjí (tzn. myslivost dnes nemůže konkurovat ostatním odvětvím, např. lesnictví nebo ochraně přírody).*

2. *Nebo zahájit reformu myslivosti a prosadit pojetí „moderního mysliveckého managementu přírody“; tzn. urychleně realizovat nezbytné modernizační změny a zahájit dynamický rozvoj odvětví, kdy se reformované odvětví myslivosti stane významným odvětvím realizovaným člověkem v přírodě (tzn. odvětví myslivosti bude více než rovnocenným partnerem odvětví ochrany přírody při terénní realizaci managementu přírody. Pro záchranu a zdravý rozvoj odvětví myslivosti je možno přijmout jen druhou vývojovou variantu, tzn. okamžitě realizovat nezbytnou reformu myslivosti.*

Závěrem je třeba zdůraznit, že budoucnost myslivosti v ČR (i v řadě středoevropských států) je plně v rukách jen a jen samotných myslivců. Je třeba si uvědomit, že odvětví myslivosti bude mít jen to, co si bude schopno si samo vybojovat, stejně tak jako myslivci budou mít jen takovou myslivost a podmínky k její realizaci, jaké budou schopni si vybojovat.

Úmyslně používám pojmy **bojovat nebo vybojovat**. Jednou ze základních podmínek úspěchu reformy v myslivosti je to, abychom si my myslivci i naše odvětví myslivosti uvědomili, že dobrovolně nám dnes ani v budoucnosti nikdo nic nedá.

Pro myslivce (pracující v přírodě) by měly být jasné a samozřejmé základní zákony a principy přírody, tzn. že **v přírodě (stejně jako ve společnosti) vítězí vždy jen ten nejsilnější, nejschopnější, nedravější, nejpřizpůsobivější a nejbojovnější (tzn. vše slabé, nebojovné a**

nepřizpůsobivé je odsouzeno k zániku). Proto si musí odvětví myslivosti a myslivci uvědomit, že dnes skutečně musíme tvrdě bojovat za budoucnost myslivosti a její budoucí postavení.

Stejný vývoj myslivosti by měl být i ve všech střeoevropských (a východoevropských) státech, v nichž je obdobné pojetí myslivosti i vývoj myslivecké legislativy jako v České republice (jedná se o SRN, ČR, Rakousko, Polsko, Slovensko, Maďarsko, Slovinsko, Litva, Lotyšsko, Estonsko, Chorvatsko, Bulharsko, Rumunsko, Srbsko a Černá hora, možná i Ukrajina a Rusko). Je zcela nezbytné, aby došlo co nejrychleji ke společnému jednání a k následné dohodě o společném postupu uvedených států. Spolupracující uvedené státy mají reálnou šanci prosadit systém progresivní myslivosti v rámci celé EU.

Jako aktuální příklad možného budoucího vývoje myslivosti v Evropě je možno prezentovat na jednání o „Evropské chartě o lovu a biodiverzitě“. Jednání probíhá na bázi Bernské úmluvy a je tak zcela (resp. více méně) v režii ochrany přírody. Nepřijatelné jsou i některé nedemokratické aspekty a postupy jednání této komise. Nepřijatelný styl jednání je, když se např. do čela pracovní komise bez demokratické volby dosadí zástupce Norska (kde se povolenky k lovu mohou koupit u benzínových čerpadel); a to i přes to, že delegát Rumunska jako první navrhl do čela komise zástupce ČR. V tomto případě je alarmující především o to, že podobné Charty a Úmluvy velmi nenápadně tvoří spektrum omezujících bariér, které významně omezují budoucí vývoj postavení odvětví myslivosti v EU.

U řady států EU (které chtějí v myslivosti a lovu zasahovat a rozhodovat) se jedná o státy, kde ochrana přírody dosáhla toho, že je myslivost degradována na pouhý lov, kdy je myslivost definitivně považována za sportovní odvětví a je odsunuta na okraj společnosti. Je třeba si uvědomit, že s řadou vyznaných členů EU nemůžeme najít společné řešení bez toho, že by naše pojetí myslivosti ustoupilo z řady progresivních prvků, které se vytvářely po celá staletí.

Proto je třeba tvrdě trvat na tom, aby se zatím nepracovalo na jednotných pojetích (chartách, směrnicích) myslivosti a lovu v rámci EU; a to až do doby než bude dopracován **„český model“ moderního, celouzemního, komplexního a přírodě blízkého mysliveckého managementu přírody**. Tento model by měl být jedinou přijatelnou cestou vývoje odvětví myslivosti v celé Evropě.

Reforma myslivosti jako faktor zásadně ovlivňující budoucí vývoj odvětví myslivosti v ČR po vstupu do EU

SPECIFIKACE POJMŮ JAKO PODMÍNKA
PRO REALIZACI REFORMY V MYSLIVOSTI

Ing. Libor ŘEHÁK, Ph.D.

Asociace profesionálních myslivců ČR

Zde může zaznít logická otázka, proč specifikovat a složitě rozebírat základní principy a výchozí prvky myslivosti, když je každý občan (především z myslivců) zná a ví co se pod nimi skrývá a co znamenají. Já jsem po letech příprav svého „návrhu reformy - transformace odvětví myslivosti“ (na které pracuji od roku 1990) naprosto jistě přesvědčen, že právě pojmová nejasnost je tím primárním základem všech problémů, nejasností, různých výkladů celého odvětví myslivosti.

PROCES REFORMY-TRANSFORMACE ODVĚTVÍ MYSLIVOSTI

V této části referátu musím uvést několik informací o nutnosti reformních změn v našem odvětví. V úvodu musím konstatovat, že jsem trval a stále trvám na nutnosti realizace mnou navrhované a v posledních letech tolik kritizované a odmítané reformně-transformaci celého odvětví myslivosti. S trochou zadostiučinění musím konstatovat, že jsem (spolu se stále rostoucím počtem myslivců) rok od roku víc a více přesvědčen o tom, že myslivost i myslivce může zachránit pouze co nejrychlejší realizace moderní transformace-reformy celého odvětví myslivosti. I přes zcela odmítavou kritiku jsem pevně přesvědčen, že realizace zcela zásadní, nekompromisní a hluboké reformy (tzn. transformace celého odvětví myslivosti) je zcela nevyhnutelná.

Jsem řadu let přesvědčen, že jen hluboké reformy a zcela zásadní modernizace myslivosti může zastavit dlouhodobý proces vnější i vnitřní stagnace odvětví myslivosti. Jen reformní změny a modernizace odvětví může změnit vztah státu i společnosti k myslivosti a myslivcům. Jen reformy a zásadní modernizace mohou zásadně změnit rozsah a kvalitu realizace mysliveckých činností v honitbách v celé ČR (i Evropě).

Je třeba prezentovat některé základní informace k nezbytnosti realizace procesu změn v myslivosti, a to bez ohledu na to, zda hovoříme o reformě nebo transformaci. Těch několik informací by mělo alespoň rámcově specifikovat základní prvky a oblasti tohoto procesu. Celá reforma a modernizace odvětví myslivosti je vlastně systémově zcela prostá.

Jak jsem již mnohokrát v různých pracích uvedl, reforma-transformace odvětví myslivosti musí být zaměřena dvě základní oblasti, tzn.:

1. INTERNÍ OBLAST ODVĚTVÍ MYSLIVOSTI

- kde budou v rámci reformy novelizovány nebo nově vytvořeny základní principy a výchozí zásady myslivosti,
- kde bude vytvořen nový moderní (resp. modernizovaný) systém realizace myslivosti tak, aby došlo k zásadnímu rozšíření a zásadnímu zkvalitnění mysliveckých činností v honitbách);

Lze tedy stručně konstatovat, že základní interní změnou v naší myslivosti musí být transformace stávající myslivosti na tzv. systém **„moderního mysliveckého managementu přírody“**. Ve zkratce je možno uvést, že se bude jednat o pojetí, v němž myslivci budou v rámci svého modernizovaného systému realizovat celé spektrum činností; tzn. jak klasických mysliveckých činností (které jsou vykonávány), tak navíc řady činností, které dnes jsou (resp. měly by být) realizovány subjekty ochrany přírody. A právě tím se myslivci stanou postupně nejvýznamnějším subjektem praktického, komplexního a celoplošného managementu celé přírody. Tolik interní transformace v rámci tzv. „českého modelu“ **„moderního mysliveckého managementu přírody“**.

2. VNĚJŠÍ OBLAST ODVĚTVÍ MYSLIVOSTI

- kde musí dojít k důraznému prosazení základních vnějších podmínek pro budoucí rozvoj odvětví myslivosti (tzn. 6 základních podmínek nezbytných pro dynamický rozvoj odvětví myslivosti).
- jen pro stručnou informaci si dovolím rámcově prezentovat uvedených 6 základních vnějších podmínek pro rozvoj myslivosti (i tyto základní podmínky vnější reformy úzce souvisejí s prosazením a fungováním systému mysliveckého vzdělávání).

ZÁKLADNÍ ZÁSADY VNĚJŠÍ REFORMY ODVĚTVÍ MYSLIVOSTI:

1. Jasná moderní koncepce celého odvětví myslivosti; tzn.:

- myslivci musí státu a společnosti sami jasně, komplexně a systémově deklarovat, jaké jsou nové /novelizované/ moderní principy a výchozí zásady myslivosti, a jak má vypadat moderně fungující systém realizace mysliveckých činností (dodnes to nikdo přesně neví);
- v této fázi musí proběhnout vnitroodvětvová (tzn. uvnitř odvětví myslivosti) diskuse; pozor! musí probíhat pouze za účasti mysliveckých subjektů; zde si musíme sami mezi sebou ujasnit veškeré nové nebo novelizované principy a výchozí zásady myslivosti (např. definice myslivosti, definice, rozsah a postavení zvěře, přístupy státu, filosofie realizace celé myslivecké činnosti, postavení jednotlivých subjektů v systému aj.); zde bude prostor jednat, hádat se, hledat kompromisy;
- z nových (resp. novelizovaných a nových) a uvnitř odvětví myslivosti projednaných základních principů a výchozích zásad se musí odvíjet tvorba jasného, srozumitelného a odborně propracovaného modelu fungování celého odvětví myslivosti; vše musí být interně projednáno a schváleno uvnitř odvětví myslivosti (žádné jiné subjekty se nesmí tohoto procesu v této fázi zúčastnit; nebude možno dojít k žádnému mysliveckému výsledku);
- od tohoto okamžiku končí veškeré interní diskuse a celé odvětví myslivosti pak musí postupovat jako jeden muž, jeden odborník, jeden názor.

2. Odborně koncipovaná a funkční „státní myslivecká politika“, tzn.:

- Státní myslivecká politika je jistá forma deklarace státu, jak si představuje dané odvětví (tzn. jaké základní principy, výchozí zásady a systém realizace bude akceptovat a preferovat);
- zde bude prvá příležitost celého odvětví myslivosti bojovat společně za prosazení projednaných a schválených mysliveckých zásad; (rozuměj; prosazení proti tlaku jiných subjektů a jejich názorům, zájmům a prioritám).

3. Kvalitní myslivecká legislativa

- Pro myslivost a myslivce by bylo jasnou sebevraždou otevírat bez interně projednaného s interně schváleného modelu fungování odvětví myslivosti legislativní proces;
- myslivecká legislativa by měla odvětví myslivosti i myslivce „hnát kupředu“ a ne je strhávat zpět a zhoršovat ještě již tak špatnou situaci /tak jako je tomu u „nového zákona o myslivosti“/;
- nová myslivecká legislativa musí být moderní, komplexní, systémová a progresivní; to bude jen v případě, že bude vycházet z moderních, komplexně pojatých, přísně systémových a progresivních zásad a principů (tzn. může se o ní hovořit, až po přijetí zásad reformy odvětví).

4. Širokospektrální myslivecký výzkum (garantovaný státem)

- Žádné odvětví (a odvětví pracující s přírodou v přídě obzvlášť) nemůže dlouhodobě existovat bez kvalitního mysliveckého výzkumu;
- stát po roce 1990 nechal myslivecký výzkum doslova uhynout (ještě v roce 1989 pracovalo ve státem garantovaném mysliveckém výzkumu více než 40 odborníků, ještě vloni prakticky nikdo);
- je třeba s povděkem kvitovat, že opět dochází k znovuvzkříšení státem garantovaného mysliveckého výzkumu v ČR (čehož je nám zde přítomný vedoucí útvaru myslivosti na VÚLHM ing. Havránek hmatatelným důkazem);
- z naší strany nesmí polevovat tlak na stát tak, aby stále narůstal rozsah a objem (15 let zcela zanedbávaného) mysliveckého výzkumu; tak, aby se mohla do výzkumu zapojit i další pracoviště na zemědělských univerzitách v Brně a Praze;
- je však nezbytné, aby i v této významné oblasti existoval přísný systém, kdy se budou státní prostředky pro myslivecký výzkum investovat především do těch oblastí myslivosti, kde je to

nezbytné a účelné (odvětví myslivosti si nemůže v dnešní době dovolit mrhat státními prostředky na samoučelný výzkum pro výzkum, nebo na v současnosti podřadné úkoly); vznik odborné komise při radě ministra (komise pro myslivecké školství, vzdělávání a výzkum) je dobrým signálem o snaze státu řešit vše systematicky i komplexně.

5. Kvalitní systém mysliveckého školství a vzdělávání

- Zcela zásadní podmínkou jak celkového zkvalitnění odvětví myslivosti, tak prosazení nezbytných podmínek pro odvětví myslivosti, je zásadní zkvalitnění, resp. nové vytvoření systému mysliveckého školství (pozor nezaměňovat se systémem dalšího mysliveckého vzdělávání) a restrukturalizaci systému mysliveckého vzdělávání;
- odvětví myslivosti totiž může v budoucnu konkurovat ostatním odvětvím (realizovaným v přírodě) pouze v tom případě, pokud bude mít dostatečně širokou a dostatečně vzdělanou základnu odborníků pro řízení, školství, výzkum, státní správu aj.;
- je zcela nezpochybnitelné, že myslivost musí pozvednout i širokospektrálně vzdělaní skuteční myslivečtí odborníci (vzdělaní tak, jak řada z nás celý život pociťuje nedostatky vzdělání v příbuzných oborech; tzn. myslivci s lesnickým vzděláním mají problémy s anatomíí, fyziologií, veterinární medicínou nebo zemědělstvím, myslivci atd.);
- samostatný studijní obor – „provoz a řízení myslivosti“ akreditovaný na ČZU však představuje skutečně pevný a skutečně vyznaný základ pro zlepšení situace v oblasti mysliveckého školství a vzdělávání.

6. Komplexní finanční spoluúčast státu

- Základním principem naší myslivosti je zásada, resp. zákonné ustanovení, že volně žijící živočichové (resp.zvěř) a krajina jsou „přírodní bohatství“;
- tzn. přírodní bohatství, které není ani vlastnictvím vlastníka pozemku, ani vlastnictvím držitele honitby, ani vlastnictvím uživatele honitby, ani vlastnictvím nikoho dalšího – jedná se vždy o přírodní bohatství;
- pak je zcela logické, že rozumně uvažující stát i společnost mají eminentní zájem na tom, aby jejich přírodní bohatství bylo vysoce odborně a dlouhodobě vysoce zodpovědně chráněno a obhospodařováno (rozumně a odpovědně uvažující stát striktně odmítá jakékoliv teorie o „neviditelné ruce přirozeného působení přírody“; tzn. že je v ČR možno ponechat vývoj přírody a krajiny pouze na přirozeném přírodním vývoji);
- je tedy zcela logické, že stát, který má eminentní zájem na řádném managementu přírody plně podporuje veškeré aktivity schválené nebo dokonce nařizované zákony tohoto státu;
- stát musí podporovat myslivost jak v úrovni morální (kdy stát dává vždy jasné veřejné signály /např. v médiích/ o své plné podpoře těchto činností), tak v úrovni finanční /např. v rámci státní dotační politiky/;
- státní myslivecká dotační politika bude další z významných a nezastupitelných vnějších podmínek rozvoje odvětví;
- naprosto nezastupitelný význam pak má státní myslivecká dotační politika právě pro oblast mysliveckého školství, vzdělávání a výzkumu; tzn. pro oblast, která je bez finanční pomoci státu zcela nemyslitelná.

To bylo tedy jen několik informací k nezbytnému procesu „reformy v odvětví myslivosti“, které jsou zcela nezastupitelnou podmínkou, pro žádoucí přirozený vývoj progresivního odvětví myslivosti.

PROBLEMATIKA POJMOVÉ NEUJASNĚNOSTI

Za zcela zásadní prvek pro modernizaci odvětví myslivosti je třeba považovat problematiku pojmové nejasnosti v odvětví (a to především na mezinárodní úrovni). Na řadě jednání o myslivosti v posledních letech (za účasti množství subjektů) nebylo možno dospět ke konsuálním řešením jen proto, že si každá skupina subjektů pod řadou pojmů a základních principů představovala trochu něco jiného (a byly to zcela zásadní principy a výchozí prvky, na nichž stojí celé odvětví myslivosti, např. samotný pojem „myslivost“). Nepochopení základních pojmů je základem problémů při hledání řešení v této oblasti i na mezinárodní úrovni (především v rámci EU).

Aby bylo možno analyzovat a následně zhodnotit celé odvětví myslivosti (resp., abychom vždy hovořili o stejné věci a stejně chápali i její obsah a rozsah) je třeba specifikovat některé základní definice a prvky. Tato specifikace základních definic a principů je nezbytná proto, aby v průběhu celého procesu bylo jasné o čem je řeč, co je předmětem analýz, hodnocení i hledání nových

cest. Problém představuje především nerozlišování a zaměňování základních pojmů „myslivost“ a „lov“.

Proto je nezbytné v první řadě specifikovat základní a zcela zásadní odborný pojem – „MYSLIVOST“. Od specifikace a plném pochopení tohoto pojmu se odvíjí veškeré další principy odvětví myslivosti, výchozí zásady, vzájemné vazby uvnitř systému i celkové hodnocení významu tohoto odvětví ze strany státu a společnosti. Od definice a celkového pojetí odvětví myslivosti se bude odvíjet celá koncepce myslivosti, včetně oblasti myslivecké legislativy.

Jen pro zevrubnou informaci si dovoluji prezentovat své dvě základní definice myslivosti (které jsou součástí souborné práce „MYSLIVECKÝ MANAGEMENT PŘÍRODY“):

Malá základní definice myslivosti:

„Myslivost jako přírodě blízký, citlivý, komplexně pojatý a celouzemně realizovaný myslivecký management přírody (tzn. vybraných druhů volně žijících živočichů, krajiny a dalších prvků přírody) realizovaný v rámci ekologicky korektního výkonu práv a břemen myslivosti“ (Řehák 2001).

Komplexní definice myslivosti:

„Myslivecký management přírody“ – jako specifická nezastupitelná forma progresivní aplikované ochrany přírody a systému obhospodařování obnovitelných přírodních zdrojů, je komplexní a systematicky propojenou řadou odborných činností na úseku komplexní péče a ochrany zvěře, přírody a krajiny a úseku trvalého rozvoje těchto hodnot, kdy organickou součástí komplexně realizovaných mysliveckých činností v přírodě je i aktuálně žádoucí odborná myslivecká regulace případně redukce početních stavů populací jednotlivých druhů volně žijících živočichů tak, aby nekontrolovaný nárůst početního stavu populace jednoho živočišného druhu na daném území nebyl limitujícím faktorem pro zachování či přirozený vývoj ostatních živočišných a rostlinných druhů, případně faktorem nad únosnou míru omezujícím nebo likvidujícím pozitivní způsoby zatím nenahraditelných aktivit člověka v přírodě (tzn. zemědělství, lesnictví, rybářství, myslivost, ochrana přírody aj.). Součástí myslivosti je zachování a rozvoj historických loveckých a mysliveckých zvyklostí a tradic, myslivecké kynologie, spolkové činnosti občanů i zachování tradičního charakteru venkova.“ (Řehák 1997)

Tolik zjednodušeně náznak definice myslivosti, resp. cesta při tvorbě nové moderní definice nové moderní myslivosti.

Je třeba si vždy uvědomovat, že základem všeho v myslivosti je samotná definice myslivosti. Definice myslivosti (od níž se bude odvíjet vše ostatní v myslivosti) musí být vývěsním štítem myslivosti o který se bude myslivost opírat, kterým se bude obhajovat, kterým bude prokazovat svůj význam v přírodě.

Pro ujasnění hlavních prvků celého odvětví myslivosti je nezbytné specifikovat dva odborné pojmy, jejichž aplikace na mezinárodní úrovni i v praxi a odborné literatuře přináší řadu nejasností. Je zcela nezbytné, aby v procesu transformace myslivosti byly (na mezinárodní úrovni) jasně specifikovány dva základní pojmy – *myslivost* a *lov*. Jedině jasnou specifikací pojmu *lov* a pojmu *myslivost* bude všem subjektům jasný jak celý obsah a rozsah každého pojmu, tak všechny zásadní rozdíly, které vykazují obě uvedené činnosti.

Specifikace obou základních pojmů:

LOV – je činnost (nebo soubor činností) směřující ke zmocnění se volně žijícího živočicha; lov je jednou z významných a nezastupitelných činností realizovaných v rámci myslivosti.

MYSLIVOST – je celým spektrem odborných činností zaměřených na komplexní myslivecký management vybraných druhů volně žijících živočichů a krajiny; součástí myslivosti je i lov zvěře (v rámci nezbytné regulace expandujících populací zvěře).

Je tedy zcela zřejmé, jaký je základní rozdíl mezi pojmem *lov* a pojmem *myslivost*. Pokud v některém jazyce (a těch je většina) neexistuje odborný pojem pro *myslivost*, je prakticky nemožné vysvětlit občanům i státu, že pojem *lov* vlastně není jen lov, ale především ochrana a péče o přírodu (tedy pokud tomu tak skutečně je). Organickou součástí myslivosti musí být vždy i lovecká činnost, tzn. kdo realizuje myslivost, realizuje vždy i lov. Výjimkou jsou případy, kdy je vlastní odlov prodán lovcem (loví vždy pod dohledem myslivce) a získané prostředky za odlov jsou vkládány zpět do přírody). Pokud někdo realizuje lov, tak ještě neznamená, že realizuje myslivost. Myslivec je lovcem vždy, lovec však nemusí být myslivcem.

Pro loveckou činnost (tzn. zmocnění se volně žijícího živočicha) se užívá výraz – *lov*;

- anglicky - *hunting*,
- německy - *die jagd*,
- rusky – *ochota*,
- francouzsky - *la chasse*,
- slovensky – *poľovačka* aj.).

Stále však jsou uvedené pojmy pojmem pro – *lov*, tzn. činnost směřující ke zmocnění se volně žijícího živočicha (odstřelem nebo odchytem). Tak pojem *lov* chápe i veřejnost, a proto tuto činnost odsuzuje a snaží se jí zakázat jako přežitek. Pro většinu občanů je dnes prostě neakceptovatelné souhlasit se „střílením nebohých zvířátek v rámci lovu pro zábavu“.

Naopak v rámci *myslivosti* je *lov* zvěře jen nezbytnou součástí spektra odpovědných činností (např. záchranné akce, ochrana populace, péče o prostředí, monitoring populací, ochrana před šířením nemocí aj.), kdy *lov* není zábavou, ale skutečně odpovědnou činností na úseku regulace narůstající populace některého z druhů volně žijících živočichů. V rámci nezbytné regulace se pak odstraňují jedinci přestárlí, nemocní, poranění aj. V rámci moderního mysliveckého managementu přírody je pak i ten často „nenáviděný lov“ docela opodstatněnou a nezbytnou činností v přírodě, kterou může většina občanů akceptovat.

Pojem *myslivost* je specifický proto, že s výjimkou České republiky a Polska jej v dané šíři spektra činností neužívají žádné jiné státy. Pojem *myslivost* vznikl ze slova *mysliti* – *přemýšlet* což přesně odpovídá nárokům, které si od člověka velmi náročná myslivecká činnost v přírodě vyžaduje. Navíc odborný pojem *myslivost* je na území České republiky (resp. Českého království) prokazatelně užíván více než 700 let.

Proto by nemělo být problémem, používat celosvětově (ve všech jazycích) pro širokospektrální, citlivě realizovaný a přírodě blízký myslivecký management zvěře a krajiny odborný pojem

- MYSLIVOST -

který pojmově nejvíce odpovídá těmto realizovaným činnostem (v myslivosti je lov pouze jednou z mnoha mysliveckých činností v přírodě). Odborný pojem *myslivost* má také dlouhou tradici, kdy jej v rámci Evropy užívá více než 700 let bezmála 50 milionů občanů.

Myslivost - moderně koncipovaný myslivecký management zvěře a krajiny je velice širokým spektrem řady činností, propojených vzájemně náročným systémem vazeb. Základní oblasti spektra činností realizovaných v rámci myslivosti:

- na úsecích čistě mysliveckých (ochrana zvěře a její chov, péče, regulace stavů, zachování zvyků a tradic, respektování myslivecké etiky a morálky, myslivecká kynologie aj.);
- na úseku ochrany a péče o přírodní prostředí;
- na úseku ochrany a úprav krajiny;
- na úseku přímé ochrany přírody,
- na úseku ornitologie;
- na úseku veterinární (částečně i humánní) medicíny;
- na úseku činnosti spolkové a kulturní;
- na úseku udržení rázu venkovského prostředí.

V rámci ČR i na mezinárodní úrovni nebude možno nikdy dospět k uspokojivým závěrům a výsledkům, pokud nebudou ujasněny veškeré základní pojmy. To znamená především musí existovat jednotný pojem pro „moderní, komplexní a přírodě blízký myslivecký management přírody“. Ani pojem – „*hunting*“, ani pojem – „*game management*“ nemohou nikdy obsáhnout širokospektrální pojem – „*myslivost*“. Proto na mezinárodní úrovni neexistuje adekvátní odborný pojem k pojmu *myslivost*. Proto musí i Česká republika přispět svým dílem k ujasnění veškerých pojmů (i na mezinárodní úrovni) v celém odvětví myslivosti. Proto musí Česká republika (spolu s Polskem) prosazovat pojem „**myslivost**“, jako mezinárodní pojem pro danou činnost.

Prosazení tohoto odborného pojmu na mezinárodní úrovni by představovalo významný prvek pro budoucí progresivní vývoj našeho systému - moderního mysliveckého managementu přírody. systému, který by postavil myslivost na kvalitativně vyšší úroveň u nás i ve světě.

REFORMA MYSLIVECKÉHO ŠKOLSTVÍ, JAKO ZÁKLADNÍ PODMÍNKA TRANSFORMACE MYSLIVOSTI A PRVEK VÝZNAMNĚ OVLIVŇUJÍCÍ VÝVOJ MYSLIVOSTI V ČR I EU

Ing. Libor ŘEHÁK, Ph.D.
Asociace profesionálních myslivců ČR
Doc. ing. Miloslav VACH, CSc.
Česká zemědělská univerzita v Praze

Jednou ze základních oblastí myslivosti, která musí co nejdříve projít reformními změnami je právě oblast mysliveckého školství a vzdělávání. Jen kvalitativními změnami odborného vzdělávání myslivců tak bude možno trvale zvyšovat odbornou úroveň myslivců a bude možno pro odvětví zajistit trvalý „přísun“ vysokoškolsky vzdělaných myslivců-specialistů. Jen odborně zdatní myslivci v honitbách a vysokoškolsky vzdělaní myslivci-specialisté v řídicí sféře, ve výzkumu a školství budou schopni účelně bojovat za zachování a rozvoj myslivosti, a kteří budou schopni nezbytnou reformu myslivosti úspěšně dokončit.

Význam rozvoje mysliveckého vzdělávání

Pokud se myslivost v ČR (i EU) vydá na cestu moderně koncipované a přírodě blízké myslivecké činnosti, stane se širokospektrálním a konkurenceschopným odvětvím, které bude klást na odborníky-myslivce dosti vysoké odborné nároky. Není pochyb o tom, že by reálně uvažující a konající stát měl sám iniciovat a tvrdě prosazovat modernizaci i odvětví myslivosti, kdy by s plnou podporou (i finanční) státu realizovali myslivci v přírodě široké spektrum úkolů. Proto musí zejména stát v rámci modernizace odvětví reagovat trvalým tlakem na zvyšování odborné úrovně, kvality a účinnosti systému mysliveckého vzdělávání. Realisticky uvažující stát musí chápat, že základní podmínkou úspěchu budoucí modernizace odvětví myslivosti bude i to, jak se podaří reformovat oblast mysliveckého školství a vzdělávání.

Specifikace oblastí znalostí pro myslivost

Komplexně připravený myslivec pro činnosti v honitbě i špičkový myslivecký odborník musejí mít široké spektrum odborných znalostí nejen z řady tradičních oblastí odvětví myslivosti, tzn. z:

anatomie, fyziologie vybraných druhů volně žijících živočichů, ekologie, výživy zvěře, péči o zvěř a prostředí, mysliveckého managementu jednotlivých druhů zvěře, oblasti chovatelských zásad pro jednotlivé druhy zvěře, lovectví, systému řízení myslivosti, obornictví a bažantnictví, sokolnictví, systému kontrol a hodnocení, myslivecké veterinární medicíny, myslivecké kynologie, střelectví a balistiky, realizace oblasti činností veřejné stráže, mysliveckých účelových staveb, mysliveckého plánování, mysliveckých zvyků a tradic, souboru etických norem, právních předpisů na úseku myslivosti aj.,

ale i z oborů příbuzných nebo navazujících např. z:

biologie, speciální zoologie, ekologie, ochrany přírody a krajiny, krajinného inženýrství, lesnictví, klimatologie a meteorologie, hydrobiologie, ornitologie, entomologie, botaniky, dendrologie, zemědělství, veterinární medicíny, rybářství, rybníkářství, ekonomiky, marketingu, správního řádu a státní správy aj.

Z uvedeného je zřejmé, že myslivost je bezesporu odborně nejnáročnějším (resp. jedním z nejnáročnějších) odvětví realizovaných člověkem v přírodě. Z uvedeného je dále zřejmé, že skutečně kvalifikovaný moderní myslivec musí mít při realizaci moderně koncipovaného mysliveckého managementu přírody nesmírně široký odborný záběr znalostí a vědomostí

z řady oborů a vědních disciplín. Je jasné, že úroveň a rozsah vyžadovaných znalostí se bude odvíjet od toho, na které úrovni daný myslivec vyvíjí svou činnost.

Myslivci pak budou muset získávat své vědomosti i kvalifikaci v rámci:

- komplexního systému mysliveckého školství;
- komplexního systému dalšího mysliveckého vzdělávání.

Proto je pro moderní myslivost (kladoucí na myslivce daleko vyšší nároky) zcela nezbytné, vytvořit dostatečně strukturovaný systém mysliveckého školství a vzdělávání. Všichni myslivci (bez ohledu na to, zda se jedná o myslivce z honitby nebo špičkového mysliveckého odborníka) musí pro blaho a rozvoj myslivost akceptovat zvýšené nároky jak na své vzdělání a svou kvalifikaci, tak na celoživotní zvyšování své odbornosti.

Výchozí zásady systému mysliveckého vzdělávání

V první řadě je třeba jasně specifikovat jednotlivé skupiny myslivců a mysliveckých funkcí a odborností a k nim přiřadit požadavky na mysliveckou kvalifikaci. To znamená, že jiné nároky budou kladeny na „řadového“ myslivce v honitbě, jiné nároky na mysliveckého hospodáře a jiné nároky na pracovníka státní správy myslivosti řídicího myslivost v rámci celého státu. V moderním systému myslivosti musí být kladen důraz nejen na specializované odborné myslivecké vzdělávání, ale i na úroveň obecného vzdělání. Je třeba zdůraznit, že tímto systémovým členěním mysliveckého školství a vzdělávání se nejedná o jakékoliv kastování myslivců; naopak se jedná jen o nutnou strukturalizaci systému mysliveckého školství a vzdělávání, která je naprosto běžná v systémech vzdělávání v jiných odvětvích (např. v odvětví ochrany přírody nikdo nepovažuje doktora přírodních věd za člena nějaké „privilegované kasty“ v porovnání s „prostým členem“ ČSOP).

Z uvedeného je zřejmé, že v moderně koncipovaném odvětví myslivosti nemůže být plnohodnotným řídicím nebo odborným myslivcem někdo, kdo před několika desítkami let pouze absolvoval kurz se zkouškou a získal první lovecký lístek. Moderní myslivost představuje tak náročné spektrum různorodých činností, že jeho realizaci budou skutečně schopni zvládnout jen vysoce vzdělaní a plně kvalifikovaní odborníci-myslivci. Významnou podmínkou systému mysliveckého vzdělávání musí být, aby komplexní myslivecké vzdělání mohl dosáhnout každý myslivec.

Pokud se chce myslivost vymanit ze současné stagnace a zastaralosti (v porovnání s ostatními odvětvími), je zcela nezbytné trvale zvyšovat nároky na odbornou úroveň všech kategorií myslivců. A to jak nároky na rozsah a hloubku jejich teoretických vědomostí, tak nároky i na jejich praktické znalosti a zkušenosti v přírodě (i když na každou kategorii budou trochu jiné nároky). Většina myslivců musí akceptovat to, že odvětví myslivosti bude schopno plně konkurovat ostatním odvětvím pouze v případě, že bude na všech úrovních disponovat plně kvalifikovanými, maximálně vzdělanými a odborně zdatnými myslivci.

Myslivci tak budou muset zapomenout na doby, kdy jim na celá desetiletí „plnohodnotného“ mysliveckého života v honitbě (i na řadu dlouhých odborných diskuzí) stačilo přečtení jedné brožury-učebnice a následné složení zkoušky na lovecký lístek. Budoucí náročné a moderně pojaté odvětví myslivosti bude kultivovat a rozvíjet jak nesporné myslivecké umění chápat přírodu a krajinu v celém širokém komplexu, tak schopnosti myslivců komplexně, odborně, citlivě a operativně do celého systému zasahovat a systém ovlivňovat a řídit. Proto tyto nesmírně náročné cíle mohou naplnit jen skutečně odborně zdatní občané-myslivci; tzn. dokonale teoreticky připraveni ze všech oborů, s praktickými zkušenostmi z terénu a především s vrozeným citem pro chápání a posuzování potřeb přírody v širokém komplexním mysliveckém pohledu. To však v žádném případě neznamená, že moderní myslivecký management přírody budou moci realizovat jen vysokoškolsky vzdělaní občané. Různorodé činnosti si budou vyžadovat celé spektrum myslivců-odborníků z různých úseků; tzn. od práce v honitbě po náročnou činnost v mysliveckém výzkumu a školství. Optimální budou ti, kteří na sobě budou chtít celý život odborně pracovat.

Moderně koncipované komplexní pojetí myslivosti bude spočívat především v tom, že se v honitbách jen neloví (lovecké pojetí) nebo jen nechrání (ochranářské pojetí). Mimořádná síla (a naděje pro budoucnost) komplexně pojaté myslivosti je především v širokém spektru mysliveckých činností, zahrnujících činnosti od přísné ochrany všech přírodních prvků (pokud je třeba), přes přírodě blízký management (pokud je třeba), až po citlivou regulaci nebo redukci (lovem) populací živočichů nebo rostlinných společenstev (pokud je to nezbytné).

Širokospektrální, komplexní, citlivá a přírodě blízká myslivost bude mít (pokud dojde k nezbytné modernizaci) v budoucím managementu přírody zcela mimořádné postavení i mimořádnou zodpovědnost. S výjimkou myslivců žádný ze subjektů realizujících své činnosti v přírodě (např. ochrana přírody) nebude realizovat takové spektrum úkolů a nebude mít takové kompetence (např. zasahovat do populací řady druhů volně žijících živočichů) ani možnost tak komplexně přírodu ovlivňovat (škodit nebo pomáhat).

Význam státní podpory systému vzdělávání

O tom, jak bude moderní myslivost kvalitní, bude výrazně rozhodovat i jeden z důležitých úseků odvětví myslivosti – „úsek mysliveckého školství a vzdělávání“. Není nejmenších pochyb o tom, že kvalitu a odbornou úroveň moderně koncipované myslivosti bude ovlivňovat především to, jak kvalifikovaný, odborně zdatný a dlouhodobě vzdělaný myslivec bude plnit celé spektrum budoucích náročných úkolů v přírodě.

V minulém období některé subjekty ochrany přírody a kritici myslivosti často poukazovaly na nízkou odbornou úroveň myslivců a špatnou kvalitu jejich práce v honitbách. V obecné rovině je třeba přiznat řadu nedostatků jak v oblasti odborné úrovně myslivců, tak v oblasti realizace mysliveckých činností v přírodě. Ovšem i tyto skutečnosti mají své hluboké příčiny.

Pokud je poukazováno na nízkou odbornou úroveň myslivců, je třeba v této souvislosti prezentovat jasný fakt, že tento stát za posledních desetiletích nevěnoval této oblasti vůbec pozornost ani na tuto oblast nevěnoval žádné podstatné finanční prostředky. Pokud by za toto období odvětví myslivosti dostávalo jen část z prostředků, které stát věnuje odvětví ochrany přírody na ekologickou výchovu a vzdělávání, byla by odborná úroveň myslivců na nesrovnatelně vyšší úrovni.

Stávající filozofie systému státní podpory jednotlivých odvětví je systémem naprosto nepochopitelným, který postrádá jakoukoliv logiku.

Jen pro dokreslení tohoto názoru:

v této souvislosti ve státě existují dvě skupiny občanů,

- jedna ekologická skupina, která stále verbálně deklaruje svůj hluboký vztah k přírodě (v praxi na celém území státu to není prakticky vidět), ale ve skutečnosti nemůže do přírody přímo zasahovat ani ji nijak výrazně ovlivňovat;
- druhá skupina myslivecká, která verbálně nijak výrazně neprezentuje svůj vztah k přírodě, ale o to více nezastupitelných a celospolečensky významných činností v přírodě realizuje; tato skupina má obrovské kompetence zasahovat do přírody a výrazně jí ovlivňovat (např. nevratným procesem lovu);
- i přes tato fakta, stát i obce vynakládají dlouhodobě na vzdělávání, školení a zvyšování odborné úrovně u prvé ekologické skupiny občanů možná stovky milionů korun;
- i přes tato fakta, stát i obce u druhé myslivecké skupiny občanů nevynekládají na vzdělávání této skupiny naprosto nic;
- pak se nemůže ani stát ani společnost divit, že má nedostatečně vzdělanou skupinu myslivců; skupinu myslivců, které stát navíc dává při realizaci celého spektra činností v přírodě tak obrovské kompetence a dlouhou řadu náročných úkolů;
- logicky a racionálně uvažující stát by měl mít obrácený systém; tzn. radikálně podporovat trvalé zvyšování odborné úrovně především skupiny myslivců, která spektrem svých činností přírodu skutečně ovlivňuje (tzn. může jí spektrem svých činností buď velmi uškodit, nebo jí být naopak velmi prospěšná).

Stát však k této problematice dlouhodobě přistupuje zcela obráceně, tzn. finančně (i morálně) podporuje vzdělávání prvé skupiny ekologických subjektů, která však má jen velmi omezené možnosti do prostředí aktivně zasahovat. Proto je třeba neustále zdůrazňovat, že nedostatečná odborná úroveň myslivců není jen problém samotných myslivců, ale jedná se především problém zcela nedostatečné podpory ze strany samotného státu. Interní problém myslivců by to byl pouze v případě, kdyby např. stát ročně vynakládal na vzdělávání myslivců 40 mil. Kč (tzn. 500 tis. Kč na jeden MÚS r.p.), a i přes to by zůstávala odborná úroveň myslivců a jejich práce na nízké úrovni. Proto je třeba zdůraznit, že morální i finanční podpora státu musí být organickou součástí celého

moderního systému mysliveckého školství a vzdělávání. Dále je možno konstatovat, že ucelený a komplexně pojatý systém mysliveckého školství a vzdělávání prakticky neexistoval, resp. existoval na neuspokojivé úrovni.

Situace, zejména v oblasti mysliveckého školství, se však v poslední době radikálně mění k lepšímu. Zejména na České zemědělské univerzitě v Praze se díky progresivnímu přístupu pana rektora prof. ing. Jana HRONA, DrSc. a zájmu děkana Fakulty lesnické a environmentální prof. ing. Viléma PODRÁZSKÉHO, CSc. zcela zásadně mění situace v oblasti vysokoškolského mysliveckého vzdělávání. Právě na ČZU v Praze se v posledních letech uskutečnilo několik systémových kroků v cestě k rozvoji mysliveckého školství a celé myslivosti. V první řadě byl projednán a přijat projekt vytvořit na ČZU v Praze „Centrum myslivosti“, které by bylo základnou pro dlouhodobou realizaci spektra navazujících kroků. Bylo rozhodnuto, že jedním ze základních kroků bude příprava a vlastní realizace samostatného mysliveckého studijního oboru „Provoz a řízení myslivosti“. Tak byl během několika let tento myslivecký studijní obor připraven a následně úspěšně akreditován (studium bude na ČZU v Praze zahájeno ve školním roce 2006/07)

Znamená to, že se na ČZU v Praze i nadále bude rozvíjet předmět „Myslivost“, který budou absolvovat studenti ostatních studijních oborů na ČZU (např. lesního inženýrství, krajinného inženýrství, aplikované ekologie nebo z ostatních fakult ČZU). Vedle existence a rozvoje předmětu „Myslivost“ bude existovat i samostatný studijní obor „Provoz a řízení myslivosti“; zatím na bakalářské úrovni, na kterou však bude navazovat mezinárodní magisterské studium myslivosti.

Další součástí „Centra myslivosti na ČZU“ bude i podpora úseku systematické myslivecké vědy a výzkumu. „Centrum myslivosti ČZU“ chce aktivně napomáhat i v oblasti mysliveckého vzdělávání v regionech, která je doménou zejména Českomoravské myslivecké jednoty (dnes jsou realizovány myslivecké zkoušky a v budoucnu možná i systematické a státem finančně podporované celoživotní vzdělávání myslivců). Tak bude v rámci „Centra myslivosti na ČZU“ (aktivně spolupracujícího se všemi předními mysliveckými odborníky) postupně vytvořena silná základna mysliveckého školství, vzdělávání a výzkumu, která může významně napomoci reformě a modernizaci celého odvětví myslivosti v ČR.

Specializované vysokoškolské studium myslivosti na ČZU v Praze

Jak již bylo uvedeno, v roce 2005 došlo v České republice k události, která bude mít nezastupitelný význam pro celé odvětví myslivosti (jak pro ČR, tak i pro řadu dalších států). Na České zemědělské univerzitě v Praze byl několik let důkladně připravován a na konci roku 2005 i akreditován samostatný vysokoškolský studijní obor „Provoz a řízení myslivosti“.

Historický význam tohoto kroku (alespoň pro myslivost v ČR) spočívá především v tom, že za 3 roky budou (poprvé v historii myslivosti v ČR) pro odvětví myslivosti k dispozici vysokoškolsky vzdělaní myslivečtí odborníci, kteří by měli významnou měrou přispět k dalšímu zásadnímu zkvalitňování odborné úrovně celého odvětví myslivosti v ČR. Význam tohoto kroku zřejmě ukáže až historie, tzn. až úroveň mysliveckých bakalářů a magistrů, jejich snaha napomoci rozvoji myslivosti a jejich uplatnění v praxi ukáže, jaký skutečný význam mělo prosazení samostatného vysokoškolského mysliveckého studijního oboru.

Struktura studijního oboru „Provoz a řízení myslivosti“

Tento samostatný studijní obor na ČZU v Praze je zatím akreditován jako řádné bakalářské studium. Při přípravě jsme koncipovali toto studium tak, aby komplexně a širokospektrálně vzdělávalo nové (vysokoškolsky vzdělané) odborníky. Myslivecké odborníky, kteří díky rozsahu a náročnosti studia najdou plné uplatnění zejména ve všech oblastech odvětví myslivosti, tzn. ve státní správě (všech stupňů), v místní samosprávě, v mysliveckém školství, v mysliveckém výzkumu, v oborách nebo bažantnicích, u subjektů spravujících státní půdu (tzn. LČR, s.p., VLS, s.p., PF ČR aj.), ve správě velkých majetků, u subjektů hospodařících na půdě, jako profesionální myslivečtí hospodáři v honitbách nebo jako myslivci-specialisté u PCR u SVS nebo u Celní správy aj.

Absolventi tohoto mysliveckého studia budou mít odborné znalosti z těchto „nemysliveckých“ předmětů (předměty dle rozvrhu):

obecné ekologie, zoologie, chemie prostředí, nauky o lesním prostředí, matematiky, biometricky, bioinformatiky, ekonomiky a účetnictví, ze základů práva a správního práva, organizace a evidence půdního fondu, lesnické typologie, dendrologie, ochrany lesa,

ekonomiky podniku, rybářství a rybníkářství, včelařství, ze studia ekosystémů, ze základů zemědělství, krajinné ekologie, oceňování lesa a dalších prvků přírody (včetně zvěře), veterinární medicíny, ekonomických aspektů krajinného managementu, územního plánování, lesnické a zemědělské politiky, ze základů lesní a zemědělské výroby a ze dvou světových jazyků.

Uvedené předměty pak v průběhu 3 let studia organicky doplňuje i 10 speciálních mysliveckých předmětů, tzn.:

- úvod do myslivosti,
- systém řízení a kontrolní metody v myslivosti,
- právní předpisy v myslivosti,
- péče o zvěř a životní prostředí,
- management zvěře,
- typologie a myslivecké plánování,
- myslivecká veterinární péče o zvěř,
- lovectví a kynologie,
- obornictví a bažantnictví,
- myslivecké střelectví a balistika.

Výhledově se předpokládá, že tento samostatný studijní obor „Provoz a řízení myslivosti“ bude sídlit v novém „Centru myslivosti“ na detašovaném sídle ČZU na zámku v Kostelci nad Černými lesy (sídlo Školního lesního podniku). V tomto centru budou postupně k dispozici školní honitby, školní obory i školní bažantnice (pro denní i noční cvičení studentů ze všech oblastí myslivosti), čímž se toto rozsáhlé pracoviště stane skutečným centrem mysliveckého školství, vzdělávání a výzkumu.

Studentům a pedagogům tak budou (vedle uvedených školních terénních mysliveckých pracovišť) k dispozici nezbytná nová moderní zařízení pro vzdělávání moderních myslivců, např. pitevny, laboratoře, sbírkové sály, specializované učebny myslivosti, audio-video učebny, knihovny, školní kynologické centrum/psinec/, školní centrum sokolnictví, školní střelnice aj. Toto „Centrum myslivosti“ v Černokosteckých lesích pak bude moci, vedle náročného studia, nabídnout studentům dále i realizaci dalších souvisejících aktivit – např. kurzy loveckých průvodců, kurzy ornitologie, kurzy ochrany přírody, kurzy trubačů, sokolnické kurzy, kynologické kroužky, kurzy střelby z krátkých zbraní, kurzy sebeobran, kurzy jezdecké, kurzy preparace živočichů a trofejí aj.

Specifikace jednotlivých mysliveckých předmětů

Pro ucelenou informaci si dovoluujeme prezentovat i podrobnosti o jednotlivých mysliveckých předmětech. Prezentované předměty a jejich obsah je třeba posuzovat a hodnotit s trochou porozuměním a velkorysostí; jedná se o prvotní návrhy jejichž obsah a forma se budou postupně vyvíjet; tzn. ve spolupráci s řadou našich i zahraničních odborníků se na nich bude trvale pracovat. Pro jednotlivé předměty jsou sice stanoveni jednotliví garanti, ale pro první etapy je připraven systém, v rámci kterého se bude na výuce jednotlivých mysliveckých předmětů (resp. jejich specifických částí) externě podílet celé spektrum našich (i zahraničních) předních mysliveckých a dalších odborníků.

Předmět č.1.

ÚVOD DO MYSLIVOSTI (+světové lovectví a myslivost) (v I. semestru)

(rozsah 14 x 2 hodiny přednášek; zakončeno – zápočtem)

Cílem předmětu je komplexní seznámení s historickým vývojem lovu (na území ČR, v Evropě, ve světě) a jeho postupný přerod na myslivost. Dále bude provedeno seznámení se současnou světovou situací na úseku lovu a myslivosti. Organickou součástí tohoto předmětu je i prezentace souboru loveckých a mysliveckých zvyků a tradic od nás i ze zahraničí. Nedílnou součástí tohoto předmětu bude i podrobný historický vývoj celého systému lovu a myslivosti. Tento předmět by měl být širokospektrálním úvodem pro celé odvětví myslivosti.

Předmět č. 2.

SYSTÉM ŘÍZENÍ A KONTROLNÍ METODY V MYSLIVOSTI (ve II. semestru)

(rozsah 14 x 2 hodiny přednášek; 14x1 hodina cvičení; zápočet; zakončeno – zkouškou)

Předmět je rozdělen na dvě samostatné části: Systém řízení myslivosti a Kontrolní metody v myslivosti.

V první části je pozornost zaměřena na celý systém řízení odvětví myslivosti (tzn. jsou specifikovány základní subjekty systému /řízené i řídicí/, jejich vzájemné vazby a podmínky fungování). Specifikováno je celé fungování systému od tvorby honitby, terénní realizace mysliveckých činností a fungování subsystému státní správy (jak v myslivosti, tak odvětvích navazujících). Součástí předmětu bude i podrobné seznámení s fungováním celého systému v praxi. Nedílnou součástí předmětu budou i další servisní úseky systému řízení (tzn. GIS, myslivecký informační systém, myslivecká statistika aj.).

V druhé části předmětu je pozornost zaměřena na komplexně pojatý systém kontrol a hodnocení výsledků širokospektrální myslivecké činnosti. Tento systém kontrol je tak nezastupitelnou zpětnou vazbou (pro držitele honiteb, orgány státní správy, stát i veřejnost) k posouzení správnosti všech aplikovaných mysliveckých ochranných a chovatelských opatření. Důraz bude kladen na podrobné seznámení se systémem přímé ochrany zvěř, krajiny a honitby prostřednictvím strážní-veřejných činitelů. Pozornost je zaměřena na jednotlivé druhy kontrol a jejich stupně. Cílem předmětu je podrobné seznámení s celým systémem kontrol a hodnocení výsledků aplikace chovatelských zásad v rámci mysliveckého managementu zvěře a krajiny (tzn. měření a hodnocení trofejí, organizace chovatelsko-kontrolních přehlídek, kontroly v rámci honiteb, oblastí, krajů, ČR).

Předmět č. 3

PRÁVNÍ PŘEDPISY V MYSLIVOSTI (III. semestr)

(rozsah 14 x 2 hodiny přednášek; zakončeno – zkouškou)

Cílem předmětu je hluboké komplexní seznámení s právními předpisy na úseku myslivosti (zákon i prováděcí předpisy). Neoddělitelnou součástí předmětu je podrobné seznámení i s právními předpisy, které se přímo i nepřímo vztahují k odvětví myslivosti (tzn. právní předpisy na úseku lesního hospodářství, zemědělství, ochrany přírody, veterinární medicíny, ochrany zvířat ad.). Důraz bude kladen i na mezinárodní smlouvy, dohody nebo úmluvy, které mají vazbu na odvětví myslivosti. Součástí předmětu je podrobný historický vývoj loveckých a posléze mysliveckých právních předpisů (v ČR i ve světě).

Předmět č. 4.

PÉČE O ZVĚŘ A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (III. semestr)

(rozsah 14 x 2 hodiny přednášek; 14x2 hodiny cvičení; zápočet; zakončeno – zkouškou)

Cílem předmětu je komplexní seznámení s celým systémem péče o zvěř a její životní prostředí (včetně systematické ochrany). V rámci předmětu bude provedeno členění mysliveckých činností na činnosti vztahující se přímo k péči o zvěř (tzn. na průběžné sledování zdravotního stavu a kondice zvěře, na rozsáhlý systém příkrmování, na systém ochrany /proti negativním zásahům lidí, klimatickým vlivům aj./) a na činnosti navazující, tzn. zvyšování úživnosti honiteb (umělé i přirozené). Nedílnou součástí předmětu bude i část zaměřená na mysliveckou ochranu a péči o životní prostředí (která bude realizována v součinnosti s vlastníky pozemků, uživateli pozemků a orgány státní správy), včetně cílených úprav krajiny. Právě rozšiřující se oblast myslivecké péče a ochrany životního prostředí se musí stát významnou organickou součástí moderně koncipované myslivosti (tzn. mysliveckého managementu zvěře a krajiny).

Předmět č. 5

MANAGEMENT ZVĚŘE (IV. semestr)

(rozsah 14 x 2 hodiny přednášek; 14x2 hodiny cvičení; zápočet; zakončeno – zkouškou)

Cíle předmětu vycházejí z pojmu „management zvěře“; tzn. komplexně pojatý a ucelený systém od ochrany, přes aplikaci mysliveckých chovatelsko-ochranných zásad, až po systém regulace redukce početních stavů vybraných druhů zvěře. Základy předmětu budou tvořit vědecké disciplíny, které jsou nezbytným základem nejen pro chovatelské zásady a jejich přímou aplikaci v terénu, ale i pro systém ochrany zvěře tzn. genetika, etologie, zoologie, částečně i veterinární medicína, vše zaměřené na odvětví myslivosti (včetně

navazujících mysliveckých disciplín (stopařství, určování věku zvěře/živé i ulovené/aj.). V úvodu bude popsána a analyzována celá oblast chovu zvěře i oblast přímé myslivecké ochrany. Bude kladen důraz na tu skutečnost, že zvěř je přírodním bohatstvím, a proto musí být pozornost myslivců zaměřena nejen na „tradiční“ druhy zvěře (které jsou předmětem lovu), ale i na další druhy zvěře. Základem chovatelské části předmětu bude podrobně specifikovány zásady chovu jednotlivých druhů zvěře. Další součástí předmětu bude praktická aplikace chovatelských zásad do praxe. Pozornost musí být v předmětu věnována co největšímu počtu druhů zvěře bez ohledu na to jaký bude poměr mezi aplikací myslivecko-chovatelských zásad nebo myslivecko-ochranářských zásad.

Předmět č. 6

TYPOLOGIE HONITEB A MYSLIVECKÉ PLÁNOVÁNÍ (V. semestr)

(rozsah 14 x 2 hodiny přednášek; 14x2 hodiny cvičení; zápočet; zakončeno – zkouškou)

Cílem předmětu je komplexní seznámení s celým systémem mysliveckého plánování a výkaznictví. Tato oblast je velice důležitou součástí mysliveckého managementu zvěře a krajiny (podle zákona o myslivosti je zvěř považována za přírodní bohatství). V předmětu budou dále specifikovány jednotlivé základní prvky systému, tzn. plánování a výkaznictví v procesu chovu a lovu zvěře, včetně plánování a výkaznictví v dalších oblastech činnosti v honitbách. Velká pozornost bude věnována zejména – zařazování honiteb do jakostních tříd (v rámci nového propracovaného systému „Typologie honiteb“), stanovování normovaných a minimálních stavů zvěře, vypracování „plánu mysliveckého hospodaření v honitbě“, vypracování plánů chovu a lovu a lovu pro jednotlivé druhy zvěře.

Důležitou součástí bude i systém plánování a výkaznictví pro další činnosti v honitbách (ochrana, kynologie, krmivová základna, realizace produkce, ekonomické aspekty, hospodaření uživatele aj.). zcela nezastupitelnou součástí tohoto systému je i proces zajišťování maximálně objektivních podkladových údajů (tzn. monitoring) o aktuální situaci v honitbách (zejména přesné údaje o početních stavech populací jednotlivých druhů zvěře). Pozornost bude věnována moderním systémům monitoringu volně žijících živočichů. Systém mysliveckého výkaznictví bude vycházet ze státních statistických zjišťování v honitbách, který bude doplněn systémem interního výkaznictví a evidence v honitbách.

Předmět č. 7

MYSLIVECKÁ VETERINÁRNÍ PÉČE O ZVĚŘ (V. semestr)

(rozsah 14 x 2 hodiny přednášek; 14x2 hodiny cvičení; zápočet; zakončeno – zkouškou)

Systém veterinární péče o zvěř je nedílnou součástí systému fungování odvětví myslivosti. Úroveň systému veterinární péče zcela zásadní způsobem ovlivňuje nejen kvalitu populací jednotlivých druhů zvěře, ale i bezpečnost území státu proti pronikání a šíření nemocí. Význam té oblasti je zřejmý v posledních 15 letech, kdy řada chorob přenosných na člověka (zoonózy) proniká na území státu, šíří se na území státu a přímo ohrožuje lidskou populaci (např. KMP, vzteklna, echinokokóza, ptačí chřipka aj.). Proto je důkladné vzdělání myslivců v oblast myslivecké veterinární medicíny zcela nezbytnou a nezastupitelnou součástí studia. Pro účinnou prevenci chorob se však posluchači musí seznámit s jejich etiologickou podstatou.

Předmět č. 8

LOVECTVÍ A KYNOLOGIE (V. semestr)

(rozsah 14 x 2 hodiny přednášek; zápočet; terénní cvičení)

Předmět je členěn na dvě související a navazující části – myslivecké lovectví a mysliveckou kynologii. Cílem části – myslivecké lovectví bude komplexní seznámení s celým širokospektrálním systémem lovu zvěře. Tato část předmětu musí zahrnovat veškeré kategorie lovu (tzn. jak lov odstřelem tak i chytáním nebo lapáním), veškeré způsoby lovu, včetně podrobné specifikace všech omezení i zakázaných způsobů lovu. Tato část předmětu se bude organicky prolínat s předmětem „Myslivecký management zvěře“ (např. v oblasti stopařství, určování věku zvěře aj.). Součástí předmětu bude i úsek - pomůcky a nástroje k lovu (bude se prolínat s předmětem „Myslivecké střelectví a balistika“). Součástí předmětu bude také specifikace organizování lovu (společných i individuálních), soubor bezpečnostních zásad při realizaci lovu a popis dalších způsobů lovu (norování, chytání a lapání zvěře).

Cílem části – myslivecká kynologie bude komplexní seznámení s celým systémem, tzn. specifikace všech plemen loveckých psů a možnosti jejich využívání; dále budou prezentovány základní zásady chovu a výcviku jednotlivých skupin plemen loveckých psů; dále přesná specifikace jednotlivých disciplín a jejich praktický průběh při zkouškách psů). Součástí bude i část zaměřená na popis psa (anatomie, fyziologie aj.), na držení psů a péči o ně, popis základních onemocnění psů aj.

Předmět č. 9

OBORNICTVÍ A BAŽANTNICTVÍ (VI. semestr)

(rozsah 14 x 2 hodiny přednášek; 14x1 hodiny cvičení; zakončeno – zkouškou)

Cílem předmětu je komplexní seznámení s celým systémem intenzivních chovů zvěře tzn. spárkaté zvěře v rámci oborních chovů, bažantí zvěře v bažantnicích a vodní zvěře pernaté. Základní oblastí předmětu jsou specifické myslivecké systémy chovu a ochrany uvedených skupin zvěře v rámci intenzivních chovů (včetně systému lovu v rámci intenzivních chovů). Dalším cílem je seznámení s problematikou mysliveckých staveb v oborách, bažantnicích i volných honitbách. V rámci předmětu bude proveden podrobný popis zásad výstavby a budování obor a bažantnic. Součástí bude i systém hodnocení vlivu těchto zařízení na přírodní prostředí, včetně systému úprav a zvelebování krajiny v rámci výstavby a provozu těchto zařízení. Pozornost bude věnována výběru chovaných druhů zvěře, zásadám chovu zvěře v těchto zařízeních i specifickým způsobům ochrany a lovu. Část předmětu myslivecké stavby by měla komplexně řešit celou oblast výstavby veškerých zařízení v přírodě v souvislosti s výkonem práva myslivosti. Pozornost bude věnována jak zásadám bezpečnosti výstavby těchto zařízení, tak jejich estetického provedení (tak aby nehyzdily krajinu i prostředí).

Předmět č. 10

MYSLIVECKÉ STŘELECTVÍ A BALISTIKA (VI. semestr)

(rozsah 14 x 2 hodiny přednášek; 14x1 hodinu cvičení; zápočet; zakončeno – zkouškou)

Předmět si klade za cíl, zajistit studentům obecné znalosti a přehled v celé problematice střelecké přípravy zaměřené na lovecké střelctví - zajistit formování vnitřního přesvědčení studentů o nezbytnosti dodržování základních zásad a taktických doporučení pro manipulaci se zbraněmi a používání zbraní a střeliva - prohloubit znalosti o možnostech a účinnosti zbraní, střeliva a jejich balistických vlastnostech - naučit studenty ovládat správnou a bezpečnou manipulaci se zbraněmi a střelivem. Pozornost bude zaměřena na celou oblast myslivecko-loveckého střelctví; tzn. na historický vývoj loveckých zbraní, historický vývoj loveckého střelctví, současnou situaci v oblasti loveckého střelctví.

Závěr

Spektrum různých náročných předmětů z myslivosti i řady dalších navazujících a příbuzných odvětví realizovaných člověkem v přírodě vytvoří u mysliveckých bakalářů veškeré předpoklady pro jejich komplexní a univerzální využití nejen ve všech oblastech odvětví myslivosti, ale i v celé přírodě. Je tedy zjevné, že velmi cennou devizou širokospektrálně vzdělaných mysliveckých bakalářů bude právě jejich univerzální využití v rámci komplexního managementu přírody. Naším cílem při přípravě tohoto samostatného mysliveckého studia byl právě tento široký vědomostní záběr myslivců. Dlouhodobě totiž vycházíme z toho, že pouze myslivecký odborník se širokým spektrem znalostí a vědomostí může plnohodnotně realizovat moderně koncipovanou a přírodě blízkou myslivost. Chceme, aby vysokoškolsky vzdělaní myslivci-specialisté byli v budoucím managementu přírody více než rovnocennými odbornými partnery pro odborníky z dalších odvětví, např. z ochrany přírody nebo lesnictví. Důležité je, že nabídka je zaměřena jak na denní, tak na dálkové studium (tak budou mít možnost studovat myslivost na univerzitě prakticky všichni myslivci z praxe, bez ohledu na věk zájemce).

Velice důležitou informací je i to, že na toto samostatné tříleté bakalářské studium „Provoz a řízení myslivosti“ na ČZU v Praze by mělo navazovat mezinárodní magisterské studium, připravované ve spolupráci České zemědělské univerzity v Praze s universitou ve španělské Galicii. Tak studenti z ČR a Španělska absolvují celý jeden semestr (zimní) společně na univerzitě v Lugu a na dalších odborných pracovištích ve Španělsku (vyučovací jazyk angličtina). Druhý semestr (letní) absolvují studenti z ČR a Španělska na ČZU v Praze a odborných mysliveckých pracovištích v celé ČR. Absolventi tohoto magisterského studia pak budou držitelé mezinárodního osvědčení.

Můžeme si jen společně přát, aby za tímto významným krokem následovaly další kroky rozvíjející a zkvalitňující celou oblast mysliveckého školství a vzdělávání (zejména finanční a legislativní podpora státu). Dále si můžeme přát, aby tito vysokoškolsky připravení myslivci-specialisté (vystudovaní i na mezinárodní úrovni) svým uceleným vzděláním a svou erudovaností byli pro celé stagnující a ohrožené odvětví myslivosti v ČR dlouhodobě významným přínosem.

Velice pozitivním signálem a krokem je jednání našich předních mysliveckých odborníků z celé ČR, které se uskutečnilo 20.4.2006 na FLE ČZU v Praze. Na tomto jednání všichni přítomní odborníci deklarovali svou vůli podílet se na budoucím vzdělávání vysokoškolsky vzdělaných mysliveckých odborníků.

Možná až historie ukáže a prokáže, jaký význam mělo prosazení samostatného specializovaného studijního oboru „PROVOZ A ŘÍZENÍ MYSLIVOSTI“ na České zemědělské univerzitě v Praze. První takto koncipované vysokoškolské myslivecké studium nejen v Evropě, ale i na celém světě.

